

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА ТА ПРАВОЗНАВСТВА
Кафедра міжнародного приватного права, правосуддя та адвокатури

О.Я.Рогач, М.В.Менджул, С.С.Сливич

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ. **ОСОБЛИВА ЧАСТИНА**

Методичний посібник
для студентів зі спеціальності «Правознавство»
(відповідно до вимог Болонського процесу)

Ужгород
2014

ББК – 67.304 (4 Укр)
УДК – 347 (477)
Р – 59

Рогач О.Я., Менджул М.В., Сливич С.С. Цивільне право України. Особлива частина: методичний посібник для студентів зі спеціальності «Правознавство» /О.Я.Рогач, М.В.Менджул, С.С.Сливич. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2014. – 96 с.

Методичний посібник до вивчення дисципліни «Цивільне право України. Особлива частина» розроблений для студентів зі спеціальності «Правознавство» згідно з вимогами Болонського процесу та відповідає навчальній програмі із зазначеної дисципліни у вищих навчальних закладах. Методичний посібник містить систему організаційно-методичних заходів, які сприятимуть засвоєнню знань та формуванню навичок застосування норм цивільного права.

Рецензенти:

Лазур Я.В., доктор юридичних наук, декан факультету європейського права та правознавства ДВНЗ «УжНУ»;

Савчин М.В., доктор юридичних наук, директор Центру правотворчості ДВНЗ «УжНУ».

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
факультету європейського права та правознавства ДВНЗ «УжНУ».
Протокол № 1 від 5 вересня 2014 р.*

© Рогач О.Я., Менджул М.В., Сливич С.С., 2014

ЗМІСТ

Передмова	4
Навчально-тематичний план дисципліни	5
Основні критерії оцінювання знань студентів	9
Програма навчальної дисципліни “Цивільне право України. Особлива частина”	10
Плани практичних занять з курсу “Цивільне право України. Особлива частина”	16
Методичні рекомендації з написання реферату	71
Теми рефератів	72
Орієнтовні питання підсумкового контролю знань	74
Рекомендована література	79

ПЕРЕДМОВА

Навчальна нормативна дисципліна «Цивільне право. Особлива частина» присвячена вивченню системи договірних та недоговірних зобов'язань (договорів купівлі-продажу, дарування, ренти, найму, підряду, позички, перевезення, зберігання, банківських правочинів тощо) та правових інститутів спадкового права.

Предметом вивчення дисципліни «Цивільне право. Особлива частина» є: основні принципи, доктринальні засади, правові джерела, окремі поняття, терміни, визначення, дефініції, юридичні категорії та інститути особливої частини цивільного права, зокрема договірних та недоговірних зобов'язань, специфіки правового регулювання порядку відшкодування майнової та моральної шкоди, особливостей спадкування за законом та за заповітом.

Метою навчальної дисципліни є: опанування студентами системи знань з цивільного права України; акцентування уваги студентів на складних теоретичних та практичних проблемах цивільних правовідносин; на основі конкретно-предметного матеріалу вироблення навиків аналітичного мислення у студентів; формування практичних умінь і навиків щодо правильного тлумачення та застосування цивільно-правових норм.

Міждисциплінарні зв'язки: Нормативна навчальна дисципліна «Цивільне право України. Особлива частина» є фундаментальною дисципліною – важливою складовою циклу професійної підготовки фахівців – юристів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Її вивченню передують вивчення дисципліни «Цивільне право України. Загальна частина», і водночас вона є необхідною передумовою для опанування такими спеціальними дисциплінами, як «Право інтелектуальної власності», «Земельне право», «Банківське право», «Цивільне-процесуальне право», «Цивільно-процесуальна документація» тощо.

Метою викладання навчальної дисципліни «Цивільне право України. Особлива частина» є глибоке засвоєння знань про особливу частину цивільного права як окрему галузь юридичної науки, а також вироблення навичок застосування цивільного законодавства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Цивільне право України. Особлива частина» є формування у студентів спеціальних знань щодо з'ясування у процесі навчання поняття та особливостей окремих різновидів договорів, поняття недоговірних зобов'язань, правового регулювання спадкування, напрацювання студентами навичок тлумачення цивільно-правових норм, їх застосування при розв'язанні задач, виконанні тестових завдань, підготовці проектів цивільно-правових документів тощо.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- положення актів цивільного законодавства України та міжнародних договорів щодо правового регулювання договірних та недоговірних зобов'язань, спадкових відносин;
- основні положення цивільно-правової доктрини з питань договірного права, недоговірних зобов'язань та спадкового права;
- підходи судової практики щодо тлумачення і застосування законодавства України, що регулює договірні та недоговірні зобов'язання, спадкові відносини;

вміти:

- правильно тлумачити цивільно-правові норми;
- застосовувати цивільно-правові норми для вирішення конкретних практичних ситуацій (казусів);
- складати проекти договорів та інших документів у процесі застосування норм цивільного права та захисту цивільних прав.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 216 годин/ 6 кредитів ECTS.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Договори про передачу майна у власність												
Купівля–продаж	10	4	2			4	8	2	1			5
Роздрібна купівля–продаж	9	4	1			4	5					5
Міна	5	2	1			2	6	1				5
Поставка. Постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Контрактація	6	2	2			2	6	1				5
Договір дарування	6	2	2			2	8	2	1			5
Рента	6	2	2			2	6	1				5
Довічне утримання	6	2	2			2	6	1				5
Разом за модуль 1	48	18	12			18	45	8	2			35
Модуль 2.												
Змістовий модуль 1. Договори про передачу майна у користування												
Найм (оренда)	6	2	2			2	7	1	1			5
Окремі види договорів оренди. Оренда державного та комунального майна	6	2	2			2	5	–				5
Лізинг	6	2	2			2	6	1				5

Найм (оренда) житла	6	2	2			2	6	1				5
Позичка	6	2	2			2	7	1	1			5
Разом за змістовий модуль 1	30	10	10			10	31	4	2			25
Змістовий модуль 2. Договори про виконання робіт												
Загальна характеристика договорів підряду	7	4	1			2	7	1	1			5
Побутовий підряд	7	2	1			4	6	1				5
Будівельний підряд.	10	4	2			4	7	1	1			5
Підряд на проектні та пошукові роботи. Виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт	6	2	2			2	6	1				5
Разом за змістовий модуль 2	30	12	6			12	26	4	2			20
Модуль 3. Змістовий модуль 1. Договори про надання послуг												
Договір про надання послуг: загальні положення	4	2				2	7	1	1			5
Перевезення	6	2	2			2	6	1				5
Перевезення пасажирів, багажу та пошти	6	2	2			2	5					5
Загальні положення про зберігання. Спеціальні види зберігання	6	2	2			2	5					5
Страховання	5	2	1			2	6	1				5

Доручення. Комісія	5	2	1			2	5				5
Управління майном	5	2	1			2	5				5
Позика	6	2	2			2	7	1	1		5
Договори у сфері банківської діяльності	5	2	1			2	6	1			5
Розрахункові відносини	5	2	1			2	5				5
Договори на створення і використання об'єктів інтелектуальної власності	4	1	1			2	5				5
Договір комерційної концесії	4	2	1			1	5				5
Спільна діяльність	3	1	1			1	6	1			5
Разом за змістовий модуль 1	64	24	16			24	73	6	2		65
Змістовий модуль 2. Недоговірні зобов'язання.											
Недоговірні зобов'язання	6	2	2			2	5				5
Загальні положення про відшкодування шкоди	6	2	2			2	8	2	1		5
Окремі види деліктних зобов'язань	6	2	2			2	5				5
Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням або смертю	6	2	2			2	7	2			5
Разом за змістовий модуль 2	24	8	8			8	25	4	1		20

Модуль 4. Спадкове право.

Загальні положення про спадкування. Спадкування за законом і за заповітом	10	4	2			4	8	2	1			5
Здійснення права на спадкування. Виконання заповіту. Оформлення спадщини. Спадковий договір.	10	4	2			4	8	2				6
Разом модуль 4	20	8	4			8	16	4	1			11
Усього годин	216	80	56			80	216	30	10			176

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Протягом семестру студенти вивчають 4 модулі з дисципліни. Модулі складаються із змістових модулів. Після виконання кожного модуля (лекції, практичні заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи з елементами тестування. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали практичні завдання, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюється за 100-бальною системою.

Студент, який в результаті поточного оцінювання та підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати залік (іспит) з дисципліни. У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модулі студент має також право відмовитися від складання заліку (іспиту). У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати залік (іспит).

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за модулем отримав менше 60 балів, зобов'язаний складати залік (іспит) з дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час заліку (іспиту) оцінені менш ніж на 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку. При цьому результати поточного контролю не враховуються. Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за такою шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль за виконанням модульних завдань (письмові контрольні роботи, комп'ютерні тестові завдання);
- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль індивідуальної (самостійної) роботи.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА»

МОДУЛЬ 1 ДОГОВОРИ ПРО ПЕРЕДАННЯ МАЙНА У ВЛАСНІСТЬ

Тема 1. Договір купівлі–продажу

Поняття та ознаки договору купівлі–продажу, його значення в сучасних умовах, сфера застосування та джерела правового регулювання. Сторони в договорі купівлі–продажу. Право продажу речі. Форма договору купівлі–продажу.

Зміст договору купівлі–продажу. Предмет договору. Кількість, асортимент, комплектність, якість товару, тара і упаковка. Комплект товару. Ціна в договорі купівлі–продажу.

Права та обов'язки покупця і продавця у разі пред'явлення третьою особою позову про витребування купленого товару.

Права та обов'язки продавця. Правові наслідки порушення продавцем своїх зобов'язань. Гарантії якості товару. Гарантійний строк і строк придатності. Правові наслідки продажу товару неналежної якості.

Права та обов'язки покупця. Правові наслідки порушення покупцем своїх зобов'язань.

Тема 2. Роздрібна купівля–продаж

Договір роздрібною купівлі–продажу: поняття, особливості, сфера застосування та джерела правового регулювання. Сторони в договорі. Порядок укладення і форма договору роздрібною купівлі–продажу. Права покупця за договором, їх зміст та захист.

Тема 3. Поставка. Постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Контрактація

Договір поставки: поняття, особливості, сфера застосування та джерела правового регулювання. Сторони в договорі. Зміст договору поставки. Відповідальність сторін за порушення зобов'язань за договором поставки.

Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Договір контрактації сільськогосподарської продукції.

Тема 4. Міна

Договір міни: поняття, особливості, відмінність від суміжних договорів. Сторони в договорі, предмет. Зміст договору міни. Поняття бартеру.

Тема 5. Договір дарування

Договір дарування: поняття, ознаки, сфера застосування. Сторони в договорі. Предмет договору дарування. Форма договору. Обов'язки дарувальника. Відмова від договору дарування. Розірвання договору дарування.

Пожертва як різновид дарування.

Тема 6. Рента

Поняття договору ренти. Місце договору ренти серед інших цивільних договорів, які передбачають передачу майна у власність набувача.

Сторони за договором ренти. Форми і зміст договору ренти. Строк договору ренти. Предмет договору ренти. Форма і розмір ренти.

Зміст договору ренти. Забезпечення виплати ренти.

Підстави та наслідки розірвання договору ренти за ініціативою одержувача або платника ренти.

Тема 7. Довічне утримання (догляд)

Договір довічного утримання: поняття, ознаки. Сторони у договорі. Форма договору довічного утримання (догляду). Зміст договору. Обов'язки набувача за договором. Забезпечення виконання договору довічного утримання (догляду). Припинення договору довічного утримання (догляду).

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 1

Тема 8. Загальні положення про договір найму (оренди)

Договір найму (оренди): поняття, ознаки, сфера застосування та джерела правового регулювання. Сторони в договорі. Форма договору найму (оренди).

Предмет договору найму (оренди). Плата за користування майном. Строк договору найму (оренди). Пролонгація договору.

Права і обов'язки сторін за договором найму (оренди). Ремонт орендованої речі. Правові наслідки поліпшень орендованого майна.

Припинення договору найму (оренди).

Тема 9. Окремі види договорів найму (оренди)

Договір прокату: поняття, сфера застосування, джерела правового регулювання. Сторони в договорі. Предмет прокату. Особливості договору прокату.

Договір оренди земельної ділянки: поняття, джерела правового регулювання. Сторони в договорі. Форма договору. Зміст договору оренди земельної ділянки.

Договір найму (оренди) будівлі або іншої капітальної споруди.

Договір найму (оренди) транспортного засобу.

Тема 10. Договір лізингу

Договір лізингу: поняття, джерела правового регулювання, сфера застосування. Поняття фінансового лізингу. Сторони у договорі. Форма договору лізингу. Зміст договору. Відповідальність продавця (постачальника) предмета договору лізингу.

Тема 11. Договір найму (оренди) житла

Найм (оренда) житла як форма реалізації конституційного права на житло. Види найму житла, їх особливості та джерела правового регулювання.

Договір найму житла: поняття, ознаки. Сторони у договорі. Укладення договору найму житла кількома наймачами. Особи, які постійно проживають з наймачем, порядок їх вселення і правовий статус. Тимчасові мешканці.

Предмет договору найму житла. Плата за користування житлом. Строк договору найму житла.

Права та обов'язки сторін. Припинення договору найму житла.

Тема 12. Договір позички

Договір позички: поняття, ознаки, сфера застосування. Сторони у договорі. Форма договору позички. Права та обов'язки сторін за договором. Припинення договору позички.

Змістовий модуль 2.

ДОГОВОРИ ПРО ВИКОНАННЯ РОБІТ

Тема 13. Загальні положення про договір підряду

Договір підряду: поняття, ознаки, сфера застосування, джерела правового регулювання. Сторони в договорі підряду. Система генерального підряду. Предмет договору підряду. Ціна в договорі підряду. Кошторис. Права та обов'язки сторін за договором підряду. Ризики підрядника. Правові наслідки порушення зобов'язань за договором підряду.

Тема 14. Договір побутового підряду

Договір побутового підряду: поняття, сфера застосування, джерела правового регулювання. Сторони у договорі. Форма договору побутового підряду. Права замовника за договором. Правові наслідки нез'явлення замовника за одержанням результату роботи.

Тема 15. Договір будівельного підряду

Договір будівельного підряду: поняття, сфера застосування, джерела правового регулювання. Сторони у договорі. Укладення договору будівельного підряду. Зміст договору будівельного підряду. Права і обов'язки сторін. Порядок передання та прийняття виконаних робіт. Відповідальність сторін за договором.

Тема 16. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт, виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських та технологічних робіт

Поняття та загальна характеристика договору на виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських та технологічних робіт. Відмінність даного договору від договору підряду та ліцензійних договорів. Сторони договору. Специфіка об'єкта договору на виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських та технологічних робіт. Форма договору. Ціна, строк договору. Права та обов'язки замовника за договором на виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських та технологічних робіт. Права та обов'язки виконавця за договором на виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських та технологічних робіт. Відповідальність виконавця. Наслідки неможливості досягнення результату. Права сторін договору на виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських та технологічних робіт на результати робіт.

МОДУЛЬ 3

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ДОГОВОРИ ПРО НАДАННЯ ПОСЛУГ

Тема 17. Загальні положення про послуги

Поняття та ознаки договору про надання послуг. Місце договорів про надання послуг в системі цивільного законодавства України.

Предмет договору про надання послуг. Зміст договору про надання послуг. Обов'язки виконавця за договором. Строки виконання зобов'язань з договору про надання послуг. Відповідальність за договором про надання послуг.

Припинення договору про надання послуг. Підстави та наслідки розірвання договору про надання послуг. Підстави та наслідки односторонньої відмови від виконання договору про надання послуг.

Тема 18. Перевезення

Загальна характеристика договорів про надання послуг.

Поняття та види перевезень, джерела їх правового регулювання

Договір перевезення вантажу: поняття, ознаки. Сторони в договорі. Укладення договору. Перевізні документи. Довгострокові договори. Права та обов'язки сторін за договором. Відповідальність за порушення умов договору перевезення вантажу

Тема 19. Перевезення пасажирів, багажу та пошти

Договір перевезення пасажирів і багажу: поняття, ознаки. Сторони у договорі. Укладення договору. Проїзні документи. Відмінності між поняттями «ручна поклажа», «багаж», «вантажобагаж». Відповідальність сторін за договором перевезення пасажирів і багажу.

Тема 20. Загальні положення про зберігання. Спеціальні види зберігання

Зберігання та підстави його виникнення. Договір зберігання: поняття, ознаки, сфера застосування, джерела правового регулювання. Сторони в договорі зберігання. Професійний зберігач. Форма договору зберігання. Зміст договору зберігання. Права та обов'язки сторін, порядок їх виконання. Відповідальність зберігача за втрату (нестачу) чи пошкодження речі. Особливості відповідальності професійного зберігача.

Зберігання на товарному складі, джерела його правового регулювання. Поняття договору складського зберігання. Сторони в договорі. Укладення договору складського зберігання. Складські документи, їх види. Огляд товару. Передання прав на товар. Видача товару зі складу.

Зберігання речей в ломбарді. Зберігання цінностей в банку. Зберігання речей в камерах схову. Зберігання речей в гардеробі. Зберігання речей у готелі. Зберігання речей, що є предметом спору (секвестр). Зберігання автотранспортних засобів. Договір охорони.

Тема 21. Страхування

Страхування як цивільно–правовий інститут. Поняття страхування та джерела його правового регулювання. Види і форми страхування. Страховик, страхувальник, застрахована особа, вигодонабувач.

Договір страхування: поняття, ознаки. Форма договору. Страхове свідоцтво (поліс, сертифікат). Зміст договору страхування. Права і обов'язки сторін за договором страхування. Відмова від здійснення страхової виплати. Припинення договору страхування. Недійсність договору страхування.

Тема 22. Доручення, комісія

Договір доручення: поняття, ознаки, сфера застосування. Співвідношення між поняттями «доручення» і «довіреність». Сторони у договорі. Зміст договору доручення. Права та обов'язки сторін, їх зміст та порядок виконання. Припинення договору доручення.

Договір комісії: поняття, ознаки, сфера застосування. Договір комісії і суміжні договори (договір доручення, договір консигнації, агентський договір). Сторони у договорі. Зміст договору комісії. Права та обов'язки сторін, їх зміст та порядок виконання. Припинення договору комісії.

Тема 23. Управління майном

Поняття та ознаки договору управління майном. Джерела правового регулювання. Сторони у договорі. Форма договору. Зміст договору управління майном. Права та обов'язки сторін за договором. Припинення договору управління майном.

Тема 24. Позика

Поняття та правова природа позики.

Відокремлення позики від суміжних правових конструкцій. Співвідношення позики і позички, позики і кредиту (банківського кредиту).

Поняття та ознаки договору позики. Елементи договору позики. Зміст договору позики. Форма договору позики. Предмет договору позики. Класифікація видів позики.

Тема 25. Договори у сфері банківської діяльності

Поняття кредиту, співвідношення позики та кредиту. Комерційний кредит. Поняття, правова природа та види кредитних договорів. Порядок укладення та форма кредитного договору. Зміст кредитного договору. Види забезпечення виконання кредитних зобов'язань.

Договір банківського рахунку. Співвідношення договору банківського вкладу та банківського рахунку. Укладення договору банківського рахунку. Виконання договору банківського рахунку. Розірвання договору банківського рахунку.

Банківська таємниця. Цивільно–правовий захист прав вкладників та інших клієнтів банку в сфері банківського обслуговування. Договір факторингу: його поняття та ознаки. Відмінність факторингу від цесії та кредитного договору. Сторони договору факторингу. Виконання договору факторингу. Права та обов'язки сторін за договором факторингу.

Тема 26. Розрахункові відносини

Загальні положення про розрахунки. Готівкові та безготівкові розрахунки.

Розрахунки платіжними дорученнями. Поняття та зміст платіжного доручення. Виконання платіжного доручення. Відповідальність за невиконання чи неналежне виконання платіжного доручення.

Розрахунки за акредитивами. Поняття та види акредитивів. Відкриття акредитива. Виконання акредитива. Відповідальність при розрахунках за акредитивом.

Розрахунки за інкасовими дорученнями.

Розрахунки чеками. Поняття та реквізити чека. Порядок оплати чека. Наслідки відмови від оплати чека.

Розрахунки з використанням банківських карток. Види банківських карток. Порядок здійснення та оформлення розрахунків з використанням банківських карток. Інші форми безготівкових розрахунків.

Тема 27. Договори на створення і використання об'єктів інтелектуальної власності

Загальна характеристика договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності, їх види, вимоги до форми. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності: поняття, види. Ліцензійний договір: поняття, ознаки, сфера застосування. Сторони у ліцензійному договорі. Зміст ліцензійного договору. Типові ліцензійні договори.

Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.

Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Тема 28. Договір комерційної концесії

Договір комерційної концесії (франчайзингу): поняття, ознаки, сфера застосування. Сторони у договорі комерційної концесії. Форма договору. Зміст договору комерційної концесії. Права та обов'язки сторін за договором. Припинення договору комерційної концесії.

Тема 29. Спільна діяльність

Договір про спільну діяльність: поняття, ознаки, сфера застосування, джерела правового регулювання. Сторони в договорі. Форма договору про спільну діяльність. Зміст договору. Поняття договору простого товариства. Вклади учасників простого товариства. Правовий режим спільного майна. Порядок ведення спільних справ учасників простого товариства. Розподіл між учасниками прибутків, спільних витрат і збитків. Припинення договору простого товариства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ. ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ

Тема 30. Недоговірні зобов'язання

Недоговірні зобов'язання, їх особливості та види.

Зобов'язання із публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу.

Зобов'язання із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.

Зобов'язання із рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.

Тема 31. Загальні положення про відшкодування шкоди

Поняття і значення зобов'язань із відшкодування шкоди. Елементи зобов'язання із відшкодування шкоди. Підстави (умови) виникнення зобов'язання із відшкодування шкоди. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого.

Урахування вини потерпілого та матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоду при вирішенні питання про відшкодування шкоди.

Тема 32. Окремі види деліктних зобов'язань

Відшкодування шкоди, завданої при здійсненні особою права на самозахист та у стані крайньої необхідності.

Відшкодування шкоди, завданої працівником.

Відшкодування шкоди, завданої органами публічної влади, їх службовими чи посадовими особами. Особливості відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, досудового слідства, прокуратури чи суду.

Відшкодування шкоди, завданої малолітньою, неповнолітньою, недієздатною, обмежено дієздатною особою. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними.

Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.

Зобов'язання із відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт чи послуг.

Тема 33. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю

Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я. Відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого. Особи, які мають право на відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого. Розмір і порядок відшкодування такої шкоди. Відшкодування витрат на лікування особи, яка потерпіла від злочину

МОДУЛЬ 4. СПАДКОВЕ ПРАВО

Тема 34. Загальні положення про спадкування. Спадкування за заповітом. Спадкування за законом

Спадкове право та його місце в системі цивільного права.

Поняття та види спадкування. Спадщина, її склад. Об'єкти, які не входять до складу спадщини. Підстави для відкриття спадщини. Час і місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Усунення від права на спадкування. Спадкування за заповітом як вид спадкування. Поняття заповіту. Види заповітів. Право на заповіт, його суб'єкти. Свобода заповіту. Заповідальний відказ. Покладення на спадкоємця інших обов'язків. Право на обов'язкову частку у спадщині, його суб'єкти.

Форма заповіту. Посвідчення заповіту при свідках. Право заповідача на скасування та зміну заповіту. Недійсність заповіту. Умови спадкування за законом. Черговість спадкування за законом, зміна такої черговості. Перша черга спадкоємців за законом. Друга черга спадкоємців за законом. Третя черга спадкоємців за законом. Четверта черга спадкоємців за законом. П'ята черга спадкування за законом. Спадкування утриманнями. Спадкування за правом представлення. Розміри часток у спадщині при спадкуванні за законом.

Тема 35. Здійснення права на спадкування. Виконання заповіту. Оформлення спадщини. Спадковий договір.

Загальний порядок прийняття спадщини. Особливості прийняття спадщини окремими категоріями спадкоємців. Строки для прийняття спадщини та правові наслідки їх пропуску. Право на відмову від прийняття спадщини, порядок його реалізації, правові наслідки. Перехід права на прийняття спадщини (спадкова трансмісія). Відумерлість спадщини. Поділ та перерозподіл спадщини між спадкоємцями. Задоволення спадкоємцями вимог кредиторів спадкодавця.

Свідоцтво про право на спадщину та порядок його одержання. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину. Визнання свідоцтва недійсним

Поняття та ознаки спадкового договору. Сторони спадкового договору. Форма спадкового договору. Обов'язки набувача. Забезпечення виконання спадкового договору. Розірвання спадкового договору.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ “ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА”

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Купівля–продаж

1. Загальна характеристика договору купівлі–продажу.
2. Сфера застосування договору купівлі–продажу.
3. Укладення договору купівлі–продажу.
4. Істотні умови договору купівлі–продажу.
5. Сторони договору купівлі–продажу. Право продажу товарів.
6. Форма договору купівлі–продажу.
7. Права та обов'язки сторін за договором купівлі–продажу.
8. Відповідальність сторін за договором купівлі–продажу.

Завдання для самостійної роботи :

1. Відмінність договору купівлі–продажу від інших цивільно–правових договорів про передачу майна у власність.
2. Складіть порівняльну таблицю видів договорів купівлі–продажу.
3. Момент виконання обов'язку продавця передати товар.
4. Перехід ризику випадкового знищення або випадкового пошкодження товару.
5. Обов'язки покупця і продавця у разі пред'явлення третьою особою позову про витребування товару.
6. Відповідальність продавця у разі відсудження товару у покупця.
7. Проаналізуйте правове регулювання укладення договору купівлі–продажу в країнах ЄС.
8. Підготуйте проект договору купівлі–продажу нерухомого майна.
9. Задача.

Прочитавши оголошення на сайті “Сландо”, громадянин П. вирішив купити у громадянина А. холодильник. Погодивши ціну, сторони домовилися, що П. через три дні приїде за холодильником на власному авто. Крім того, громадянин П. перерахував на картковий рахунок громадянина А. завдаток у розмірі 1000 грн. Приїхавши через три дні за холодильником П. виявив, що А. продав його іншій особі за більш вигідною ціною.

Громадянин П. вирішив вимагати відшкодування збитків (витрати на автотранспорт), повернення 1000 грн. завдатку і компенсацію моральної шкоди.

Вирішіть спір. З якого моменту договір купівлі–продажу вважається укладеним?

10. Задача.

Громадяни Р. і Д. уклали договір купівлі–продажу земельної ділянки і посвідчили його у нотаріуса. Після повного розрахунку з продавцем Р., Д почав будівництво будинку на земельній ділянці. Через деякий час дружина Р. заявила позов до суду про визнання договору недійсним, обґрунтувавши позов тим, що при укладенні договору купівлі–продажу було порушено вимогу Сімейного кодексу України про необхідність згоди іншого з подружжя на відчуження нерухомого майна.

Проаналізуйте ситуацію. Яке рішення прийме суд?

11. Задача.

Громадянин С. звернулася з позовом до громадянки О. про визнання недійсним договору купівлі–продажу будинку. Позивач обґрунтовував позов тим, що при укладенні оспорюваного договору купівлі–продажу 19 серпня 2014 року громадянин К., що діяв на підставі його довіреності, продав будинок О. без згоди С. за заниженою ціною (втричі від ринкової вартості). О. подала зустрічний позов про виселення С. і членів його сім'ї з належної їй на праві власності будинку.

Проаналізуйте ситуацію. Яке рішення прийме суд?

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Конвенція ООН «Про договори міжнародної купівлі–продажу товарів» [Електронний ресурс] від 11 квітня 1980 року. – Режим доступу до Конвенції: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003
3. Бичкова С.С. Права покупця за договором роздрібною купівлі–продажу // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 11. – С. 21–23.
4. Демченко Н.С. Договір купівлі–продажу об'єктів приватизації (на матеріалах арбітражної практики України): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Н.С. Демченко ; Київ. ун–т ім. Т. Шевченка. — К., 1999. — 20 с.
5. Дудла І.О. Захист прав споживачів: Навч. посібник. – Чернігів: ЧДТУ, 2006. – 268 с.
6. Зверева О.В. Захист прав споживачів: Навч. посібник. – Донецьк: ДонУЕП. 2006. – 222 с.
7. Кучерук К.І. Договір купівлі – продажу земельної ділянки: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / К.І. Кучерук ; НАН України. Ін–т держ. і права ім. В.М.Корецького. — К., 2002. — 19 с.
8. Назаренко В. Уніфікація правового регулювання договору міжнародної купівлі–продажу товарів // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 5. – С. 57–61.
9. Негода Г. Продаж товарів у розстрочку // Вісник податкової служби України. – 2004. – № 15. – С. 59–62.
10. Сердюк В. Господарсько–правова відповідальність за неналежне виконання зобов'язання: укладення договору купівлі–продажу нерухомого майна // Юридична газета. – 2009. – 20 жовтня (№ 42). С. 16.
11. Спасибо І. А. Набуття права власності в цивільному праві України : Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / НДІ Приватного права і підприємництва; – Київ, 2009. – 21 с.
12. Стаматина М. Договір поставки у нових ЦК України та ГК України // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 9. – 28 с.
13. Шаповал Л.І. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 8. – С. 174–176.
14. Цивільне право України: В 2–х томах. Т.2. Підручник / За ред. д–ра юрид наук, проф. С.О. Харитонова; канд. юрид. наук Н.Ю. Голубевої. – Х.: «Одіссей», 2008. – 872 с.
15. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". – 2-ге вид., переробл. та допов. – Х. : Право, 2014. – Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. – 2014. – 815 с.
16. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонова Є. О. [та ін.]. – 3-тє вид., переробл. та допов. – К. : Правова єдність, 2010. – 749 с.

Судова практика:

1. Постанова від 18.09.2013 р. Справа № 6–75цс13. Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України «Про розірвання договору купівлі–продажу квартири з розстроченням платежу, припинення права власності на квартиру».

2. Постанова від 30.01.2013 р. Справа № 6–162цс12. Судова палата у цивільних справах Верховного Суду «Про визнання недійсним договору дарування частини жилого будинку, визнання дійсним договору купівлі–продажу частини жилого будинку та визнання права власності на нерухоме майно»

3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» № 9 від 06.11.2009 р.

Тема 2. Роздрібна купівля–продаж

1. Поняття та особливості договору роздрібної купівлі–продажу.
2. Суб'єкти договору роздрібної купівлі–продажу та форма договору роздрібної купівлі–продажу.
3. Права покупця за Законом України «Про захист прав споживачів».
4. Порядок та особливості захисту прав покупця.
5. Відповідальність продавця у сфері роздрібної торгівлі.
6. Продаж товарів тривалого користування у розстрочку.

Завдання для самостійної роботи :

1. Права споживача при придбанні товару належної якості.
2. Поняття «недоліку» та «істотного недоліку» у розумінні ст. 8 Закону України «Про захист прав споживачів».
3. Строки виявлення недоліків і пред'явлення вимоги у зв'язку з недоліками проданого товару.
4. Які права має покупець у разі, якщо продавець передав товар в асортименті, що не відповідає умовам договору купівлі–продажу.
5. Що вправі вимагати покупець від продавця у разі передання йому некомплектного товару.
6. Складіть порівняльну таблицю прав споживачів в Україні та зарубіжній країні (за вибором студента).
7. Чи має право підприємство, в межах гарантійного строку, повернути грошові кошти за проданий ним товар неналежної якості, якщо товар пред'явила інша, ніж безпосередній покупець, особа?
8. Задача.

Громадянин Т. купив у магазині два ортопедичні матраци. Залишивши їх на зберігання, Т. домовився, що приїде за ними через 2 години. За цей час через прорив водопроводу в залі магазину сталося затоплення, внаслідок чого деякі матраци були пошкоджені (в тому числі відібрані Т.).

Повернувшись за матрацами і оглянувши їх, Т. зажадав передачі йому інших матраців, такої ж характеристики. Представник магазину відмовився задовольнити його вимоги, оскільки вини магазину в пошкодженні матраців немає. Залиття відбулося через пошкодження труби в офісі над магазином, і вина продавця так само відсутня.

Вирішіть спір. З якого моменту виникає право власності на майно, придбане за договором купівлі-продажу? Чи правомірна відмова магазину в задоволенні вимоги покупця?

9. Задача.

У дитячому магазині «Гаврош» громадянка І. купила дитячі сандалі. При примірці взуття вдома виявилось, що сандалі невдало підібрані за розміром. Того ж дня І. звернулася до продавця з проханням обміняти взуття на іншу пару більшого розміру. Продавець Н. відмовилася, оскільки сандалі належної якості і при покупці їх приміряли.

Вирішіть спір. Чи має право на обмін товару покупець, якщо товар належної якості? Чи зміниться вирішення ситуації, якщо товар придбано на ринку у фізичної особи-підприємця, або в комісійному магазині?

10. Задача.

В магазині «Сільпо» у секції продовольчих товарів громадянин К. відібрав у візок літер молока, кефіру, банку маслин, макарони, печиво, сир на суму 128 грн. 15 коп. Прямуючи до каси, К. візком зачепив стелаж. Візок перекинувся, скляний посуд (з-під кефіру і маслин) розбився. Всі інші підібрані продукти виявилися непридатними до споживання. Продавець магазину заявила вимогу про сплату вартості відібраного К. товару в сумі 128 грн. 15 коп.

Проаналізуйте ситуацію. З якого моменту виникає право власності на придбані товари? Чи правомірні вимоги представника магазину?

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року //ВВРУ. – 1991. – №30. – Ст.379
3. Порядок провадження торговельної діяльності та правила торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів / затв. Постановою Кабінету Міністрів України : від 15.06.2006 р., № 833 // Урядовий кур'єр. – 2006. – № 122.
4. Рекомендації щодо організації продажу товарів за зразками / затв. Наказом Міністерства економіки України : від 20.07.2000 р., № 152. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Біір://2акоп.паи.иа/Сос/?иіС=1022.125.0.
5. Правила роздрібної торгівлі непродовольчими товарами / затв. Наказом Міністерства економіки України : від 19.04.2007 р., № 104 // Офіційний вісник України. – 2007. – №86. – Ст. 3183.
6. Борисова В. І. Цивільне право: підручник: у 2 т. /В.І.Борисова, Л.М.Баранова, Жилінкова І.В. та ін.; за заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо–Фатєєвої, В.Л.Яроцького. – К. : Юрінком Інтер, 2004– . – 2004. – Т. 2. – 552 с.
7. Дзюбенко О. Л. Загальна характеристика договору роздрібної купівлі–продажу та його різновидів / О. Л. Дзюбенко // Форум права. — 2013. — № 1. — С. 256—261.
8. Заїка Ю. О. Українське цивільне право / Ю. О. Заїка. – К. : Істина, 2005. – 312 с.
9. Гражданское право: учеб. : в 3 т. / Е. Ю. Валявина, И. В. Елисеєв и др.; отв. ред. А.П.Сергеев, Ю. К. Толстой. – Т. 2. – 4–е изд., перераб. и доп. – М. : ТК Велби, Изд–во Проспект, 2005. – 848 с.
10. Осетинська Г. А. Цивільно–правовий захист прав споживачів за законодавством України: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.03 / Г. А. Осетинська. – К., 2006. – 20 с.
11. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання : підручник / за заг. ред. С. С. Бичкової. – 2–ге вид., змін. та доп. – К. : КНТ, 2006. – 498 с.
12. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. – Х. : Право, 2014. – Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. – 2014. – 815 с.
13. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонова Є.О. [та ін.]. – 3-те вид., переробл. та допов. – К. : Правова єдність, 2010. – 749 с.

Судова практика:

1. Постанова Київського апеляційного господарського суду від 18.05.2011 р. Справа № 14/275.
2. Ухвала Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України «Про захист прав споживача» від 14.04.2010 р. Справа № 6–4155св09.
3. Лист від 01.02.2013 р. Верховний Суд України «Судова практика з розгляду цивільних справ про захист прав споживачів (2009 – 2012 рр.)»
4. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12 квітня 1996 року “Про практику розгляду цивільних справ за позовами про захист прав споживачів”

Тема 3. Поставка. Постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Контрактація

1. Поняття, сфера застосування та законодавче регулювання договору поставки.
2. Сторони договору поставки.
3. Порядок і форми укладення договору поставки.
4. Зміст та істотні умови договору поставки.
5. Зміна та припинення договору поставки.
6. Відповідальність сторін за порушення умов договору поставки:
7. Особливості поставки продукції для державних потреб; постачання енергетичними та іншими природними ресурсами через приєднану мережу.
8. Договір контрактації сільськогосподарської продукції: загальна характеристика.

Завдання для самостійної роботи :

1. Відмінність договору поставки від договору купівлі–продажу.
2. Що означає строк придатності харчових продуктів та як він обчислюється.
3. Як постачальник підтверджує якість товару.
4. Гарантії якості товару постачальником.
5. Складіть порівняльну таблицю підстав, умов та обсягу відповідальності за договором купівлі–продажу та договором поставки.
6. Проаналізуйте відповідальність сторін за порушення умов договору поставки (за прострочення поставки, поставку неякісних товарів (продукції), поставку некомплектної продукції, а також з порушенням вимог щодо упаковки, тари та маркування тощо).
7. Підготуйте проект договору поставки.
8. Підготуйте проект договору контрактації сільськогосподарської продукції.
9. Задача.

Між ТОВ “Світанок” і хлібопекарнею був укладений договір на поставку 10 тонн борошна протягом жовтня-грудня 2013 року. ТОВ “Світанок” поставило все борошно до 5 листопада 2013 року і стало вимагати оплати за виконання договору з врахуванням достроковості поставки.

Проаналізуйте ситуацію. Яке значення строків в договорі поставки? За яких умов допускається дострокове виконання договору поставки?

10. Задача.

Між ТОВ «Фокстрот» і ПАТ “Побутова техніка” було укладено договір на поставку дрібної побутової техніки на 3 роки. Поставка мала здійснюватися партіями по 12500 одиниць щомісячно. Протягом першого року дії договору поставка здійснювалася в обумовлених розмірах. Наступного року ПАТ протягом січня-березня не змогло поставити техніку у зв’язку з проблемами розмитнення, а в травні поставило 37500 одиниць.

ТОВ «Фокстрот» пред’явив претензію про сплату неустойки за недопоставку в обумовлений договором строк.

Проаналізуйте ситуацію. Чи підлягає поповненню недопоставка в наступному періоді в межах строку дії договору?

11. Задача.

Згідно із умовами договору поставки між ТОВ “МОЛОКІЯ” і фермерським господарством «Корівка», останнє зобов’язувалося поставляти протягом 5-х років по 1 тонні молока щомісячно. У травні-липні першого року дії договору було поставлено молоко низької якості (згіркле). ТОВ “МОЛОКІЯ” відмовилось від прийомки молока.

У серпні фермерське господарство «Корівка» поставило 2 тони молока взамін на 1 тону згірлого молока минулого місяця. ТОВ “МОЛОКІЯ” прийняло тільки 1 тону молока, і відмовилося від прийняття 1 тонни молока, мотивуючи виробничими потребами і умовами договору.

У листопаді цього ж року ТОВ “МОЛОКІЯ” заявило претензію про відшкодування прямих збитків у сумі 20 000 грн. (затрачених на купівлю молока в іншого виробника у травні-липні), 15 000 грн. недержаного прибутку від реалізації молочної продукції протягом травня-липня і неустойки 800 грн.

Проаналізуйте ситуацію і вирішіть спір. Які права замовника у разі недопоставки, поставки продукції неналежної якості, прострочення поставки? Який вид неустойки підлягає стягненню?

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. –№ 40–44. –Ст.356.
2. Алямкін В.В. Договір поставки за законодавством України: цивільно–правовий аспект: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / В.В. Алямкін ; НДІ приват. права і підприємництва Акад. прав. наук України. — К., 2009. — 20 с.

3. Апопій І. Нові аспекти укладання договору поставки товарів для державних потреб // Підприємництво, господарство і право, 2003. – № 2. – С.18–21.
4. Боровиков Н.А. Договор контрактации сельскохозяйственной продукции. – М., 1963. – 80 с.
5. Войчук О. Основні умови регулювання господарських відносин щодо поставок // Вісник податкової служби України, 2003. – № 3. – С.57–62.
6. Воронин В.К. вопросу о договорах поставки для удовлетворения нужд территориальных громад // Підприємництво, господарство і право, 2002. – № 9. – С.12–15.
7. Дудорова К. Біржові операції як різновиди алеаторних договорів // Підприємництво, господарство і право, 2002. – № 4. – С.7–10.
8. Кириллова М.Я. Договор поставки. – Свердловск, 1974. – 167 с.
9. Колонтирська М. Зміст договору поставки продукції для державних потреб // Вісник Львівського університету ім. Івана Франка, 2003. – Вип. 38 Юридич. науки. – С.293-300.
10. Паращенко В.Н. Договор поставки продукции. – Минск, 1989. – 123с.
11. Стаматіна М. Договір поставки у нових Цивільному кодексі України та Господарському кодексі України // Підприємництво, господарство і право, 2003. – № 9. – С.25–29.
12. Халфина Р.О. Правовое регулирование поставки продукции в народном хозяйстве. – М., 1963. – 268с.
13. Чуркин А. Общая правовая характеристика биржевых сделок // Підприємництво, господарство і право, 2002. – № 12. – С.30–34.
14. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатеевої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. - Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. - 2014. - 815 с.
15. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонова Є. О. [та ін.]. - 3-ге вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.

Судова практика:

1. Постанова Вищого господарського суду України «Про стягнення штрафних санкцій за поставку продукції неналежної якості та зобов'язання вивезти забракований товар» від 20.03.2013 р. Справа № 5016/1584/2012(20/44).
2. Постанова Вищого господарського суду України «Про стягнення основного боргу за недоотримані нафтопродукти, пені, інфляційних нарахувань та трьох відсотків річних» від 22.03.2011 р. Справа № 37/432.

Тема 4. Міна

1. Договір міни: поняття, особливості, відмінність від суміжних договорів.
2. Сторони в договорі, предмет.
3. Зміст договору міни.
4. Зміна та припинення договору міни.
5. Відповідальність сторін за порушення умов договору

Завдання для самостійної роботи :

1. Проаналізуйте зміст таких понять „міна”, „бартер”, „товарообмінна операція”.
2. Охарактеризуйте момент переходу права власності на товари за договором міни
3. Дайте визначення договору міни та охарактеризуйте предмет договору
4. Чим договір міни відрізняється від договору купівлі–продажу.
5. Підготуйте проект договору міни.
6. Задача.

За договором, укладеним між ПАТ "Стройсервис" та фізичною особою-підприємцем Петренко, товариство зобов'язалося передати останньому вантажний автомобіль "Мерседес" в обмін на двокімнатну квартиру, що належить Петренку. Однак замість німецької вантажівки Петренку був запропонований старий автомобіль "Камаз" із причепом. З огляду на те, що ціна "Камаза" значно нижче ціни квартири,

Петренко погодився прийняти його за умови, що товариство доплатить йому 50 000 грн. Відповідна домовленість була оформлена доповненням до первісного договору.

Згодом ПАТ "Стройсервис" відмовилося сплатити 50 000 грн. і зажадало від Петренка повернення "Камаза", посилаючись на те, що договір поставки, укладений сторонами, не передбачав істотної умови про строк виконання і, відповідно, не може вважатися укладеним. Петренко заперечив, що сторони спочатку уклали договір міни, для якого строк не є істотною умовою, а сама по собі грошова доплата не перетворює договір міни в купівлю-продаж або поставку. *Проаналізуйте ситуацію і вирішіть спір. Які істотні умови договору міни?*

7. Задача.

Архітектор В. уклав з П. договір міни легкового автомобіля, колекції скульптур (в його виконанні) і квартири на замський будинок П. із земельною ділянкою. Після реєстрації автомобіля в МРЕО П. забрав у В. скульптури й відвіз у замський будинок. Переїзд сторін договору міни у нове житло планувався відразу ж після державної реєстрації міни нерухомості. Однак після подачі документів для реєстрації договору міни замський будинок П. з невідомих причин згорів, а разом з ним – автомобіль, були пошкоджені скульптури.

В. зажадав розірвання договору міни й відшкодування йому вартості автомобіля й пошкоджених скульптур. П. заявив, що як власник він готовий примиритися із втратою автомобіля, але зажадав передачі йому у власність квартири В., тим більше що її ціна відповідає вартості земельної ділянки під згорілим будинком. Сторони так і не змогли вирішити, хто ж з них є власником загиблих речей і на кому лежав ризик їхньої загибелі. Суперечка була передана в суд. *Проаналізуйте ситуацію і вирішіть спір.*

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. –№ 40–44. –Ст.356.
2. Захарьина А.В. Договір мены: Практи. посobie. – М.: ДИС, 2004.–128 с.
3. Ляско А.К. Бартер: Теория и практика. – М.: ЗАО «Финстатин–форм», 2001.–93 с.
4. Простибоженко О. Договір міни. – К.: Видавець Фурса С.Я., 2005.–124 с.
5. Старцева М.В. Теоретические и практические аспекты применения законодательства, регулирующего отношения по договору мены: Автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.03. – М., 2003. – 26 с.
6. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатеевої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. - Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. - 2014. - 815 с.
7. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / [Т. В. Боднар та ін.] ; за ред. О. В. Дзери, д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 3-тє вид., переробл. і допов. - К. : Юрінком Інтер, 2010. - 1173 с.
8. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонova Є.О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.

Судова практика:

1. Ухвала Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України «Про визнання недійсним договору міни, переведення прав та обов'язків покупця» від 28.05.2008 р.
2. Постанова Вищого господарського суду України «Про стягнення збитків, завданих невиконанням зобов'язань за договором бартеру» від 24.10.2006 р. Справа № 88/20–06.

Тема 5. Дарування

1. Поняття та загальна характеристика договору дарування.
2. Сторони у договорі дарування.
3. Порядок укладення, форма та істотні умови договору дарування.
4. Зміст договору дарування.
5. Відмова від договору та розірвання договору дарування. Правові наслідки.
6. Договір пожертви: поняття, істотні умови, порядок укладення і розірвання.

Завдання для самостійної роботи :

1. Договір дарування як спосіб розпорядження майном.
2. Момент виникнення права власності обдарованого на дарунок.
3. Безоплатність як істотна умова договору дарування.
4. Різновиди договору дарування.
5. Поняття благодійництва. Сторони, форма, предмет договору пожертви.
6. Підготуйте проект договору дарування незавершеного будівництва (або на вибір студента: приватизованої квартири малолітній дитині; автомобіля одним із подружжя іншому).
7. Підготуйте проект договору пожертви.
8. Задача.

Фермер Т. пообіцяв своєму онукові Борису купити йому будь-який вітчизняний автомобіль на вибір після закінчення навчання в університеті, на підтвердження чого склав письмове зобов'язання. Через рік Т. помер. Після закінчення університету Борис зажадав від єдиного спадкоємця Т., зазначеного в заповіті, подарувати йому "Шкоду" (збирається в м. Чоп Закарпатської обл.) або виплатити вартість автомобіля грошима. Одержавши відмову, Борис звернувся в суд.

Проаналізуйте ситуацію і вирішіть спір.

9. Задача.

Громадська організація «Мистецька мрія» видала групі літераторів-початківців 10 000 грн. як подарунок. Літератори поділили гроші порівно. Один з обдарованих - службовець держапарату - довідався від адвоката про можливі несприятливі наслідки такого дарунка й повернув свою частину грошей дарувальникові. Інший, теж держслужбовець, також публічно відмовився від дарунку й пообіцяв передати отримані гроші на благодійні потреби. Інші письменники порахували ці дії неправильними, думаючи, що гроші були подаровані всьому авторському колективу, тому повинні бути поділені між тими, хто від них не відмовляється. Обдаровані не змогли домовитися і звернулися за допомогою до юриста.

Проаналізуйте ситуацію і вирішіть спір.

10. Задача.

Л. подарував своєму родичеві С. дорогі швейцарські годинники. Незабаром відносини між родичами різко погіршилися, і під час чергової сварки С. грубо образив Л., а також наніс тілесні ушкодження водієві останнього, за що й був засуджений до позбавлення волі. Під час відсутності С. Л. забрав у нього з будинку годинники, заявивши, що відмовляється від виконання договору дарування. Дружина С. звернулася в суд з вимогою повернути їй подарунок.

Проаналізуйте ситуацію і вирішіть спір.

11. Задача.

Благодійний фонд „Мрія” закупив для реабілітаційного центру по оздоровленню онкохворих дітей комплект діагностичної апаратури на суму 350 тисяч гривень. Ця апаратура була передана у день 10-річчя існування центру, а її передача оформлена актом здачі-приймання. Через деякий час благодійний фонд виявив, що апаратура передана дитячій поліклініці (комунальному закладу охорони здоров'я). Фонд заявив про повернення обладнання реабілітаційному центру, оскільки обладнання передавалося саме йому. Представник дитячої

поліклініки заявив, що реабілітаційний центр добровільно і безоплатно передав частину апаратури як таку, що ним не використовується, і вона більше потрібна для поліклініки.

Дайте правову оцінку ситуації. Що таке пожертва, благодійництво? Чи правомірні вимоги фонду?

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Бервено С., Дзера О. До питання реальності та консенсуальності цивільно-правових договорів // Юридична Україна. – 2005. – № 4. – С. 43–48.
3. Договір дарування за цивільним кодексом України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Арсен Миколайович Ісаєв ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Х., 2009. — 19 с.
4. Зобов'язальне право: теорія і практика / За ред. Дзери О.В. – К.: Юрінком Інтер, 1998.
5. Ісаєв А. М. Договір дарування за Цивільним кодексом України : Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 /НДІ Приватного права і підприємництва; – Київ, 2009. – 19 с.
6. Иоффе О.С. Обязательственное право/Избранные труды. – СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2004. – Т.Ш.
7. Застосування судами цивільного і цивільного процесуального законодавства / За заг. ред. Шевчука П.І. – К.: Ін Юре, 2002.
8. Мейер Д.И. Русское гражданское право. – М.: Статут, 1997.
9. Новікова В. Особливості договору дарування // Підприємство, госп-во і право. – 2009. – № 1. – С. 14–17.
10. Пульнева О.С., Фурса СЛ., Фурса СЯ. Договір дарування. – К.: Видавець Фурса С.Я.. 2005. – 52 с.
11. Роз'яснення Мінюсту «Договір дарування» від 16.03.2011 // Бизнес – Бухгалтерия. Право. Налоги. Консультации, 2013, 02, № 6
12. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. - Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. - 2014. - 815 с.

Судова практика:

1. Ухвала Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України «Про визнання договору дарування недійсним» від 18.08.2010 р. Справа № 6–13122св09.
2. Ухвала Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України «Про визнання договору дарування недійсним» від 11.02.2009 р.
3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» № 9 від 06.11.2009 р.

Тема 6. Рента

1. Поняття договору ренти. Місце договору ренти серед інших цивільних договорів, які передбачають передачу майна у власність набувача.
2. Сторони за договором ренти. Форми і зміст договору ренти.
3. Предмет договору ренти. Форма і розмір ренти.
4. Зміст договору ренти. Забезпечення виплати ренти.
5. Підстави та наслідки розірвання договору ренти за ініціативою одержувача або платника ренти.

Завдання для самостійної роботи :

1. Право платника безстрокової ренти на відмову від договору ренти.
2. Право одержувача безстрокової ренти на розірвання договору ренти.
3. Розрахунки між сторонами у разі розірвання договору ренти.

4. Відмінність ренти від купівлі–продажу з розстроченням платежів, міни, дарування.
5. Проаналізуйте відмінність договору довічного утримання і договору ренти.
6. Підготуйте проект договору ренти.
7. Задача.

За договором ренти, укладеним між гр.А. та гр.В., до гр.В. переходив дачний будиночок. Договір ренти був посвідчений нотаріально і зареєстрований. Гр. В. оформив право власності на дачний будиночок. Договором було передбачено, що А. передає В. дачний будиночок вартістю 20 000 грн., натомість В. зобов'язувався безстроково виплачувати А. ренту у сумі 500 грн. щомісячно. Через деякий час В. зі згоди А. продав дачу своєму племіннику, оскільки сам виїжджав на постійне місце проживання до іншого населеного пункту. Племінник спочатку виплачував ренту в обумовленій договором сумі, а потім відмовився від оплати у зв'язку зі скрутним матеріальним становищем.

Гр. А. подав позовну заяву до суду, в якій просив стягнути з громадянина В. та його племінника (як з співвідповідачів) різницю між вартістю дачі і сумою виплаченої ренти. *Дайте правову оцінку ситуації. Які є способи забезпечення виплати ренти? Вирішіть спір.*

8. Задача.

Вдова художника М. уклала договір про передачу картин свого чоловіка у власність приватної картинної галереї. За договором галерея зобов'язалася заплатити вдові за картини 100 тис. грн. одноразово й надалі сплачувати по 1 тис. грн. щомісяця. Після смерті М. її спадкоємець зажадав від картинної галереї продовження грошових виплат на його адресу. Галерея заперечувала, мотивуючи свою відмову тим, що між сторонами був укладений договір купівлі-продажу картин ціною 100 тис. грн., що належним чином виконаний. Наступні періодичні платежі були лише подарунком вдові відомого художника, і, отже, цей договір дарування припинений смертю обдарованої.

У ході судового розгляду суперечки адвокат спадкоємця заявив, що сторонами був укладений договір купівлі-продажу картин з розстрочкою платежу. Мистецтвознавці оцінюють вартість проданих картин в 500 тис. грн., отже, покупна ціна ще не виплачена навіть наполовину. Суд не погодився з висунутими аргументами й, вирішивши, що сторони уклали договір безстрокової (довічної) ренти, що був належним чином виконаний, у позові спадкоємцеві відмовив.

Оцініть доводи сторін і обґрунтованість судового рішення. Чим рентні договори відрізняються від інших договорів?

9. Задача.

За договором ренти гр.С. передав у власність гр.П. колекцію картин загальною вартістю 100 000 грн. за 50 000 грн. і, крім того, гр.П. зобов'язувався безстроково сплачувати гр.С. ренту у сумі 1500 грн. щомісячно.

Через 2 роки гр.П. відмовився від договору, мотивуючи це тим, що вартість колекції істотно завищена. Гр. С. вимагав виплати йому різниці між сумою оцінки колекції і сумою реально виплачених рентних платежів.

З яких підстав платник ренти може відмовитися від договору? Які правові наслідки відмови від договору? Які є гарантії захисту одержувача ренти? Вирішіть спір.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. –№ 40–44. –Ст.356.
2. Апанасюк М.П. Договір ренти: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / М.П.Апанасюк ; Нац. ун–т внутр. справ. – Х., 2004. – 18 с.
3. Бару М.И. Договорное обязательство о содержании – Ученые записки ХЮИ, 1948, вып. III .
4. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Книга вторая: Договоры о передаче имущества. – М., 2000.
5. Ем В.С. Договор ренты // Законодательство.– М., 1999 – № 5. – С. 8–19.

6. Озернюк Г. В. Рентні договори в системі цивільно–правових договорів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Г. В. Озернюк ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2010. – 19 с.
7. Романец Ю.В. Система договорів в гражданском праве России. – М., 2001.
8. Рясенцев В.А. Договор об отчуждении строения на условия пожизненного пользования // Социалистическая законность. 1945. № 1–2
9. Тімуш І.С. Цивільно–правове регулювання ризикових (алеаторних) договорів: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / І.С. Тімуш ; Київ. нац. ун–т ім.Т.Шевченка. – К., 2004. – 18 с.
10. Шерстюк В. Договір ренти: помилка законодавця чи рівноправний інститут договірних відносин? // «Бізнес–консультант». – травень 2006 р. – № 5 (37) – С. 59.
11. Цивільне право: підручник: у 2 т. /за ред. проф. В.І.Борисової, І.В.Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". – 2-ге вид., переробл. та допов. – Х.: Право, 2014. – Т. 2 / [Л.М.Баранова та ін.]. – 2014. – 815 с.
12. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / [Т. В. Боднар та ін.] ; за ред. О. В. Дзери, д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 3-тє вид., переробл. і допов. - К. : Юрінком Інтер, 2010. - 1173 с.
13. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонova Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.

Тема 7. Довічне утримання (догляд)

1. Договір довічного утримання: поняття, ознаки.
2. Сторони у договорі. Форма договору довічного утримання (догляду).
3. Зміст договору.
4. Припинення договору довічного утримання (догляду).

Завдання для самостійної роботи :

1. Права та обов'язки сторін за договором довічного утримання.
2. Підстави припинення договору довічного утримання.
3. Порівняйте договір довічного утримання і спадковий договір.
4. Підготуйте проект договору довічного утримання.
5. Задача.

За договором довічного утримання П. передав С. належний йому будинок, земельну ділянку із фруктовим садом і городом, а також комплект сільськогосподарських машин і садового інвентарю для обробки землі. В обмін на це С. зобов'язався надавати П. утримання (харчування, одяг і т.п.) на загальну суму 2 000 грн. на місяць і здійснювати за ним догляд

Через якийсь час С. зменшив розмір надаваного П. утримання до 1400 грн. на місяць, мотивуючи це тим, що він не придбав права власності на сільгоспінвентар, оскільки рухоме майно не може бути предметом укладеного договору. Незабаром С. перестав купувати П. спиртні напої, якими той зловживав, а також деякі продукти, які останній використовував для виготовлення алкоголю. У результаті цього розмір змісту зменшився до 1000 грн. на місяць. Обурений П. звернувся з позовом у суд, вимагаючи розірвання договору й відшкодування збитків.

У суді С. пояснив, що змушено був зменшити вартість утримання П., піклуючись про його ж здоров'я. Заощаджені в такий спосіб кошти С. має намір використовувати при оплаті ритуальних послуг.

Проаналізуйте ситуацію. Яке рішення повинен прийняти суд?

6. Задача

Громадянка Л. 1942 р.н. уклала договір довічного утримання з громадянином Р. Згідно умов договору Л. передавала Р. будинок площею 118 кв.м., взамін чого Р. зобов'язувався надавати Л. довічне матеріальне утримання у вигляді щомісячного

набору продуктів у погоджених нормах та грошове утримання в сумі 1400 грн. щомісячно.

20 травня 2014 року договір був нотаріально посвідчений. На підставі договору 5 червня 2014 року Р. оформив право власності на квартиру.

20 червня 2014 року Л. заявила про своє небажання передати будинок і відмовилася від утримання.

Проаналізуйте ситуацію. З якого моменту у набувача виникає право власності на об'єкт договору? Які можливі варіанти вирішення спору?

7. Задача.

За усною домовленістю між громадянкою К. та сином її давніх приятелів громадянином О. останній зобов'язувався надавати К. довічне утримання (купувати продукти харчування, сплачувати комунальні послуги та нести інші витрати). Взамін К. обіцяла безоплатно передати О. у власність 3-х кімнатну квартиру. Через 4 роки К. поставила О. до відома, що вона бажає продати квартиру далекій родичці за вигідну плату. О. звернувся за консультацією до адвоката.

Які його права на квартиру? Чи вправі К. продавати квартиру, якщо О. добросовісно виконував взяті на себе обов'язки? Чи має він право на відшкодування понесених витрат за 4 роки, якщо квартира все ж таки буде продана?

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Великорода О.М. Договір довічного утримання.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец.12.00.03 «Цивільне право» / О.М. Великорода. – К., 2006.
3. Гриняк А.Б. Цивільно–правовий договір як підстава виникнення права спільної власності фізичних осіб: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец.12.00.03 «Цивільне право» / А.Б. Гриняк. – К., 2007.
4. Клименко О.М Договір довічного утримання (догляду). – К.: Видавець Фурса С.Я.. 2006. – 40 с.
5. Космін Ю. Договір довічного утримання / Ю. Космін // Право України. – 2000. – № 2. – С. 69–71.
6. Майданик Р.А. Аномалії в цивільному праві України / Р.А. Майданик. – К.: Юстиніан, 2007.
7. Скаржинський М.В. Житло як об'єкт цивільно–правових відносин: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне право» / М.В. Скаржинський. – К., 2006.
8. Нестерова І.В. Договір довічного утримання (догляду) за цивільним законодавством України / І.В. Нестерова // Держава та регіони. Серія: Право. – 2005. – № 2. – С. 158–159.
9. Иоффе О.С. Обязательственное право / О.С. Иоффе. – М.: Юрид. лит., 1975.
10. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / [Т. В. Боднар та ін.] ; за ред. О. В. Дзери, д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 3-тє вид., переробл. і допов. - К. : Юрінком Інтер, 2010. - 1173 с.
11. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонова Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.

Судова практика:

1. Ухвала Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України «Про визначення порядку виконання зобов'язань за договором довічного утримання» від 12.12.2007 р.
2. Ухвала Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України «Відповідно до ст. 744 ЦК за договором довічного утримання (догляду) одна сторона (відчужувач) передає другій стороні (набувачеві) у власність житловий

будинок, квартиру або їх частину, інше нерухоме або рухоме майно, яке має значну цінність, взамін чого набувач зобов'язується забезпечувати відчужувача утриманням та (або) доглядом довічно. Однією з передбачених ч. 1 ст. 755 ЦК підстав розірвання такого договору є невиконання або неналежне виконання набувачем своїх обов'язків, незалежно від його вини» від 17 червня 2009 року.

3. Рішення Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України «Про визнання дійсним договору довічного утримання» від 23.02.2011 р. Справа № 6–26723св09.

МОДУЛЬ 2

Тема 8. Загальні положення про договір найму (оренди)

1. Договір найму (оренди): поняття, ознаки.
2. Сторони в договорі. Форма договору найму (оренди), строк договору найму (оренди).
3. Зміст договору найму (оренди)
4. Зміна та припинення договору найму (оренди)

Завдання для самостійної роботи :

1. Особливості оренди державного та комунального майна.
2. правонаступництво у разі зміни власника речі, переданої в найм.
3. Проаналізуйте правовий статус піднаймача за договором майнового найму. Права та обов'язки піднаймача.
4. Складіть проект договору майнового найму (на вибір студента: автомобіля строком на 6 місяців; земельної ділянки 5 га. строком на 3 роки; кімнати (ж/пл. 19 кв.м.) для проживання на період навчання студента; складського приміщення магазину на невизначений строк).
5. Задача.

Організація-орендодавець, не одержавши від орендаря у встановлений строк орендну плату, скористалася своїм правом на утримання товарів, що належать орендареві й зберігаються в орендованому приміщенні. Оскільки заборгованість по орендній платі не була погашена протягом наступних шести місяців, орендодавець вирішив реалізувати продовольчі товари (строк придатності яких минав), для того щоб відшкодувати з вирученої суми орендні платежі.

Побачивши рекламне оголошення про продаж, до орендодавця й орендаря звернулася фірма - постачальник цих продовольчих товарів і зажадала повернути товар, тому що останній не був оплачений покупцем (орендарем) у встановлений договором поставки строк.

Чи підлягає задоволенню вимога постачальника? Які ще вимоги можуть бути пред'явлені постачальником до покупця?

6. Задача.

Підприємець А. за договором оренди з магазином використовував вільне складське приміщення для зберігання будівельних матеріалів. Оскільки з вини партнерів А. поставка будівельних матеріалів за останні три місяці не проводилася, складське приміщення не використовувалося, А. за цей період сплачував щомісячно лише 50 % обумовленої орендної плати.

Магазин звернувся в суд з вимогою розірвати договір і відшкодувати понесені збитки в тому числі - упущену вигоду.

Проаналізуйте ситуації. Яке рішення прийме суд?

7. Задача.

Між ТОВ “Нива” та приватним підприємством “АВС” 20 червня 2012 року було укладено безстроковий договір оренди складського приміщення загальною площею 62 кв.м. У 2014 році ТОВ “Нива” було реорганізоване. В порядку реорганізації за розподільчим балансом складське приміщення перейшло до ПАТ

«Нива», яке звернувся до ПП з вимогою про визнання договору оренди недійсним та звільнення приміщення. Останнє відмовилося виконати вимоги, оскільки добросовісно дотримувалося всіх умов договору.

Проаналізуйте ситуацію та вирішіть спір.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням приватного підприємства "Автосервіс" щодо офіційного тлумачення положень статей 177, 760, частини другої статті 777 Цивільного кодексу України (справа про переважне право наймача на придбання військового майна) від 10 грудня 2009 р. № 31-рп/2009 // Вісник Конституційного суду України. - 2010. - № 1. - Ст. 27
3. Волков А. Некоторые правовые аспекты аренды коммерческой недвижимости //Юридична практика. – 2009. – № 13. – С. 6–7.
4. Диденко Р. Договор аренды с госпредприятием //Юридична практика. – 2009. – №45. – С. 12.
5. Журик Ю. Новченко І. Правова природа та колізійність регулювання орендних відносин за чинним законодавством України // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 4. – С. 27–30.
6. Косенко В.М. Договір найму (оренди) [Текст] / В. М. Косенко. – К. : Видавець Фурса С.Я., 2007. – 64 с.
7. Кравцов Е. Аренда земель сельхозназначения: проблемы при заключении договора аренды земли сельскохозяйственного назначения // Юридична практика. – 2009. – №18. – С. 1, 12.
8. Матуляк П.Я. Орендні правовідносини в Україні: теоретичний аспект // Науковий вісник НАВСУ. – 2004. – № 3. – С 50–58.
9. Мусієнко В.В. Цивільно–правові аспекти договору оренди державного та комунального майна: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / В.В. Мусієнко ; НАН України. Ін–т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2003. — 20 с.
10. Череватый А. Возобновление аренды земли //Юридична практика. – 2009. – №18.
11. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / [Т. В. Боднар та ін.] ; за ред. О. В. Дзери, д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 3-тє вид., переробл. і допов. - К. : Юрінком Інтер, 2010. - 1173 с.
12. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонova Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.

Судова практика:

1. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики застосування законодавства про оренду (найм) майна» № 12 від 29.05.2013 р.

Тема 9. Окремі види договорів найму (оренди)

1. Договір прокату: поняття, сфера застосування, джерела правового регулювання. Сторони в договорі. Предмет прокату. Особливості договору прокату.
2. Договір оренди земельної ділянки: поняття, джерела правового регулювання. Сторони в договорі. Форма договору. Зміст договору оренди земельної ділянки.
3. Договір найму (оренди) будівлі або іншої капітальної споруди.
4. Договір найму (оренди) транспортного засобу.

Завдання для самостійної роботи :

1. Істотні умови договору найму(оренди)земельної ділянки.
2. Розмір,форма та строки внесення орендної плати за землю.
3. Зміна орендної плати за земельну ділянку.
4. Правові наслідки припинення або розірвання договору найму(оренди) земельної ділянки.

5. Поняття договору найму будівлі або іншої капітальної споруди та його юридична характеристика.
6. Форма договору найму будівлі або іншої капітальної споруди.
7. Державна реєстрація договору найму будівлі або іншої капітальної споруди.
8. Порядок передання будівлі або іншої капітальної споруди у найм.
9. Надання наймачеві права користування земельною ділянкою, на якій знаходяться будівля або інша капітальна споруда.
10. Витрати, пов'язані з використанням транспортного засобу, переданого у найм(оренду).
11. Страхування транспортного засобу, переданого у найм (оренду).
12. Правові наслідки пошкодження транспортного засобу, переданого у найм(оренду).
13. Особливості найму транспортного засобу з екіпажем, який його обслуговує.
14. Особливості укладання договору найму(оренди)повітряних та морських суден.
15. Задача.

Між приватним підприємством "РІО" та студентом 3-го курсу юридичного факультету був укладений договір побутового найму (прокату). Згідно з умовами договору, студенту було передано у користування строком на вісім місяців (з 1 жовтня 2013 року по 1 червня 2014 року) телевізор та холодильник.

1 червня 2014 року зазначені предмети не були повернуті, а 10 вересня 2014 року студент звернувся до ПП з пропозицією продовжити термін дії договору ще на 9 місяців і оплатити користування телевізором та холодильником за літній період, але в розмірі 1/2 орендної плати.

ПП відмовилося від запропонованих умов і поставило вимогу про розірвання договору та відшкодування завданих збитків у повному обсязі в тому числі - упушену вигоду.

Проаналізуйте ситуацію та вирішіть спір.

16. Задача.

Фермеру А. за договором оренди з ФГ "Світ" була передана земельна ділянка загальною площею 5 га строком на 15 років. В процесі використання земельної ділянки було виявлено джерело мінеральних вод. Фермер А. вирішив організувати цех по виробництву і розливу мінеральної води. ФГ "Світ", дізнавшись про наміри фермера, звернулося з вимогою про розірвання договору. Фермерське господарство вважало, що воно вправі і має більше можливостей самостійно розробити джерело.

Проаналізуйте ситуацію та вирішіть спір. Яке значення має умова про цільове використання об'єкта в договорах оренди земельних ділянок?

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. –№ 40–44. –Ст.356.
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням приватного підприємства "Автосервіс" щодо офіційного тлумачення положень статей 177, 760, частини другої статті 777 Цивільного кодексу України (справа про переважне право наймача на придбання військового майна) від 10 грудня 2009 р. № 31-рп/2009 // Вісник Конституційного суду України. - 2010. - № 1. - Ст. 27
3. Бичкова С. С. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: підручник / С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрик, О. Г. Братель, Т. Д. Гурська, Н. В. Демиденко. - 2-ге вид., доповн. - К. : КНТ, 2008. - 497 с.
4. Борщевський І. В. Деякі питання укладення договорів найму (оренди) будівлі або іншої капітальної споруди за Цивільним кодексом України / І. В. Борщевський // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. - 2004. - Вип. 23. - С. 309-314.
5. Брунь А. Г. Договір оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / А. Г. Брунь; Нац. ун-т внутр. справ {Харків}. - Х., 2003. - 16 с.

6. Тарасенко Л. Л. Форма договору найму (оренди) транспортного засобу [Електронний ресурс] / Л. Л. Тарасенко // Адвокат . - 2012. - № 12. - С. 40-43. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/adv_2012_12_9.pdf.
7. Тарасенко Л. Л. Предмет договору (найму) оренди транспортного засобу [Електронний ресурс] / Л. Л. Тарасенко // Адвокат . - 2013. - № 1. - С. 37-40. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/adv_2013_1_9.pdf.
8. Тарасенко Л. Л. Передання транспортного засобу в користування за договором найму транспортного засобу [Електронний ресурс] / Л. Л. Тарасенко // Форум права .- 2010.- № 2.- С. 497-501.- Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2010_2_80.pdf
9. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / [Т. В. Боднар та ін.] ; за ред. О. В. Дзери, д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 3-тє вид., переробл. і допов. - К. : Юрінком Інтер, 2010. - 1173 с.
10. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонova Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.
11. Хащівська Н. Преклюзивні строки у договорах про передання майна у тимчасове користування // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 7. – С.75–79.
12. Хащівська Н. В. Цивільно-правове регулювання строків у договорах про передання майна у тимчасове користування: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н.В.Хащівська ; НАПН України ; НДІ приват. права і підприємництва. — К., 2011. — 20 с.

Судова практика:

1. Лист Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з орендою земельних ділянок» за № 01–8/918 від 30.11.2007 р.
2. Правова позиція Верховного суду України у справі за № 6-127цс13 від 18.12.2013 р. Режим доступу: http://www.zib.com.ua/ua/47148-pravovi_pozicii_verhovnogo_sudu_ukraini.html.
3. Постанова Верховного Суду України від 01.10.2013 №21-345a13. Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/44994-avtomatichno_podovzhiti_dogovir_orendi_zemli_nemozhливо_-_ve.html.
4. Правова позиція Верховного Суду України у справі за N 6-104цс11 6 лютого 2012 року. Режим доступу: <http://pravo-ua.info/content/obyazatelnye-dlya-vseh-sudov-pravovye-pozicii-verhovnogo-suda-ukrainy>.

Тема 10. Договір лізингу

1. Договір лізингу: поняття, джерела правового регулювання, сфера застосування
2. Поняття фінансового лізингу.
3. Сторони у договорі. Форма договору лізингу. Зміст договору.
4. Відповідальність продавця (постачальника) предмета договору лізингу.
5. Зміна та розірвання договору лізингу.

Завдання для самостійної роботи :

1. Поняття та істотні умови договору лізингу.
2. Що не може бути предметом лізингу?
3. Що таке «основні фонди»?
4. Які є види лізингу?
5. Форма договору лізингу.
6. Строк договору лізингу.
7. Ризик випадкового знищення або пошкодження предмета договору лізингу.
8. З чого складаються лізингові платежі?
9. Який порядок укладення договору непрямого лізингу?

10. Відповідальність продавця(поставщика)предмета договору лізингу.
11. Підстави відмови від договору лізингу.
12. Складіть проект договору лізингу.
13. Порівняйте договір лізингу з кредитним договором, договором купівлі-продажу у розстрочку.
14. Порівняйте договір фінансового лізингу і договір лізингу морського судна (враховуючи положення Закону України “Про фінансовий лізинг” та Кодекс торговельного мореплавства України).

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. –№ 40–44. –Ст.356.
2. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16.12.1997р. // ВВРУ. – 1998. – № 16. – Ст. 68.
3. Барабаш А.Г. Правове регулювання лізингових відносин в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.04 / А.Г. Барабаш ; НАН України. Ін-т екон.–правов. дослідж. — Донецьк, 2004. — 18 с.
4. Бойчук Р.П. Договір лізингу [Текст] : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Бойчук Роман Петрович ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 1997. – 23 с.
5. Карпечкін Т. П. Договір фінансового лізингу: поняття та основні елементи [Електронний ресурс] / Т. П. Карпечкін // Актуальні проблеми держави і права . – 2008. – Вип. 38. – С. 204-208. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2008_38_39.pdf.
6. Ментух Н. Види учасників лізингової діяльності та їх особливості // Підприємництво, госп-во і право. – 2010. – № 1. – С.84–87.
7. Рязанова Н. Технологія лізингу: монографія / Н. Рязанова, Р. Іваненко, В. Різник, К.Отченаш, Л. Стасюк, С. Подруцький, Т. Гордієнко, А. Коваленко, Л. Старосільська, І. Сухава; ред.: Г. Т. Сенькович. - К. : Гопак, 2010. - 319 с.
8. Січко Д.С. Правова природа лізингу в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Д.С. Січко ; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — Л., 2006. — 19 с.
9. Тракало О. М. Лізинг у зовнішньоекономічній діяльності / О. М. Тракало, С. М. Пелех // Соц.-екон. дослідж. в перехід. період. Пробл. формування і реалізації політики сприяння розиткові підприємництва в Україні: Щорічник наук. пр. - 2002. - Вип. 1. - С. 298-302.
10. Трофімова О. В. Правове регулювання лізингової діяльності в Україні /О.В.Трофімова; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. - К. : КИТ, 2005. - 216 с.
11. Якубівський І.О. Договір фінансового лізингу : дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Якубівський Ігор Євгенович ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Л., 2003. - 198 арк.

Судова практика:

1. Постанова Верховного Суду України. Судова палата у господарських справах Верховного Суду «Про стягнення суми» № справи 3-31гс13 від 29.10.2013 р.
2. Про доповнення інформаційного листа Вищого господарського суду України від 15.03.2011 р. за № 01-06/249 «Про постанови Верховного Суду України, прийняті за результатами перегляду судових рішень господарських судів». Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1642600-11>.
3. Постанова Верховного Суду України від 29 січня 2013 року. Режим доступу: <http://document.ua/pro-stjagnennja-koshtiv-doc133340.html>.

Тема 11. Договір найму (оренди) житла

1. Договір найму житла: поняття, ознаки. Сторони у договорі. Тимчасові мешканці.
2. Предмет договору найму житла. Плата за користування житлом. Строк договору найму житла.
3. Права та обов'язки сторін.
4. Припинення договору найму житла.

Завдання для самостійної роботи :

1. Договір найму житлових приміщень в будинках державного та комунального житлового фондів.
1. Особливості користування приміщеннями житлових будинків та прибудинковими територіями.
2. Тимчасові мешканці.
3. Договір піднайму житла.
4. Порівняйте правовий статус наймача та членів його сім'ї за договором найму (оренди) житла.
5. Складіть проект договору найму житла.
6. Задача.

Громадянин Р., власник квартири, одержаної в порядку спадкування після смерті матері, вирішив здати її в оренду. 2-х кімнатна квартира на 3-му поверсі 5-поверхового будинку мала бути використана для проживання Т. строком на 2 роки. Проте Т., обладнав там фотостудію. Численна кількість відвідувачів фотостудії створювала незручності для мешканців будинку, які поставили вимогу перед Р. про розірвання договору.

Проаналізуйте ситуацію. Який порядок здачі в оренду житлових приміщень? Яким чином мешканці житлового будинку можуть захистити свої права?

7. Задача.

Власник приватизованої двокімнатної квартири Д. у 5-поверховому будинку здав в оренду одну кімнату студенту строком на півроку. Оскільки студент не дотримувався правил співжиття, галасував, не прибирав кімнату, приводив гостей, то Д. вирішив достроково розірвати договір і повернути орендну плату. Студент відмовився з'їжджати, скільки прожив у квартирі тільки один місяць, сплатив за неї до кінця дії договору і йому подобається мешкати в квартирі Д.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

Література:

1. Балан Я. В. До питання розірвання договору найму житла [Електронний ресурс] / Я.В.Балан // Актуальні проблеми держави і права . - 2010. - Вип. 53. - С. 263-267. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2010_53_40.pdf.
2. Балан Я. В. Права та обов'язки учасників договору найму (оренди) житла [Електронний ресурс] / Я. В. Балан // Актуальні проблеми держави і права . - 2011. - Вип. 59. - С. 454-461. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2011_59_63.pdf.
3. Бондар В.Я. Договір найму житла: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / В.Я.Бондар ; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2001. – 18 с.
4. Винник Б. Поняття «житло» в законодавстві України та його правове значення // Юридичний журнал. – 2005. – № 3. – С. 26–31.
5. Гуляк Я.В. Договір найму (оренди) житла за цивільним законодавством України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Одеська національна юридична академія. – О.. 2005. – 24 с.
6. Житлове право України: Навч. посібник / За ред. В.С. Гопанчука. Ю.О. Заїки. – К.: Істина. 2003. – 208 с.
7. Ківалова Т. С. До питання про визначення підстав зміни договору найму житла [Електронний ресурс] / Т. С. Ківалова, О. С. Омельчук // Актуальні

- проблеми держави і права. - 2010. - Вип. 53. - С. 325-332. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2010_53_50.pdf.
8. Левик А., Яворська О. Законодавче регулювання реприватизації–доприватизації житла // Право України. – 2002 – № 3 –С. 116–118.
 9. Мічурін Є.О. Правочини з житлом: Наук.–практ. посіб. – 3-є вид–перероб. та доп. – Х.: Юрsvіт. 2007. – 536 с.
 10. Омельчук О. С.Поняття та типологія договору найму житла [Електронний ресурс] /О.С.Омельчук // Актуальні проблеми держави і права . - 2008. - Вип. 38. - С. 74-82. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2008_38_15.pdf
 11. Омельчук О.С. Зміна договору найму (оренди) житла: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Одеська національна юридична академія. – О.. 2007. –19 с.
 12. Омельчук О. С. Деякі спірні питання зміни договору найму житла внаслідок збільшення або зменшення складу сім'ї наймача[Електронний ресурс] / О. С. Омельчук // Актуальні проблеми держави і права . - 2011. - Вип. 59. - С. 486-494. - Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2011_59_68.pdf.
 13. Омельчук О. С. Зміна договору найму житла внаслідок збільшення або зменшення складу сім'ї наймача [Електронний ресурс] / О. С. Омельчук // Актуальні проблеми держави і права . - 2010. - Вип. 56. - С. 258-266. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2010_56_41.pdf.
 14. Правові проблеми реалізації житлових прав громадян: Збірник наукових матеріалів: За матеріалами круглого столу (м. Київ. 15 червня 2006 р.) / АПрН України: Київський регіональний центр АПрН України; НДІ приватного права і підприємництва / В.В. Луць (голова ред. кол.). – К. 2006. – 99 с.
 15. Роз'яснення Міністерства юстиції України від 05.01. 2011 р. «Договір найму (оренди) житлового приміщення»
 16. Сліпченко СО, Мічурін СО., Соболев О.В. Житлове право України: Науково–практичний посібник. – Х.: Еспада, 2003. – 344 с.
 17. Федосеева Т.Р. Процес формування та діяльності житлового фонду соціального призначення: окремі питання правового регулювання // Право України. – 2006. – № 2. – С 92–95.

Судова практика:

1. ВС узагальнив позиції, викладені в постановках у цивільних справах за I півріччя 2013 року [Електронний ресурс] // Закон і Бізнес. – №36 (1126) – 07.09—13.09.2013. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/40512erhovniy_sud_uzagalniv_posiciji_u_precedentnih_civilnih_spra.html.
2. Постанова Верховного Суду України від 24 квітня 2013 року. Режим доступу: [www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/.../\\$FILE/6-60цс12.doc](http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/.../$FILE/6-60цс12.doc).
3. Верховний суд України. Правові позиції щодо розгляду судами окремих категорій судових справ (Житлове право). Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/n0004700-01>.

Тема 12. Договір позички

1. Договір позички: поняття, ознаки, сфера застосування.
2. Сторони у договорі. Форма договору позички.
3. Права та обов'язки сторін за договором.
4. Припинення договору позички.

Завдання для самостійної роботи :

1. Відмінності договору позички від договору найму (оренди), позики та дарування.
2. Особливості укладення та виконання договору позички.
3. Порівняйте договір позички з договором позики.
4. Визначте особливості суб'єктного складу договору позички.
5. Складіть проект договору позички.

6. Задача.

Громадянин А. передав гр. В. за договором позички телевізор та автомобіль строком на один рік. Громадянин В. став засновником ТОВ «Карпати» і вніс телевізор до статутного капіталу товариства. Дізнавшись про це, гром. А. почав вимагати розірвання договору позички і повернення йому автомобіля і телевізора. Гр. В. заперечив, сказавши, що до закінчення договору позички ще сім місяців, і він поверне телевізор і автомобіль після закінчення дії договору.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Воронова О. В. Договори, спрямовані на безоплатне передання майна в користування / О. В. Воронова // Держава та регіони. Сер. Право. - 2010. - Вип. 1. - С. 57-63. - Бібліогр.: 27 назв. – укр.
3. Договори найму (оренди) та позички, їх відмінності // Роз'яснення Міністерства юстиції України. Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/5246>.
4. Гончаренко В. О. Договір позички за римським приватним правом [Електронний ресурс] / В. О. Гончаренко // Актуальні проблеми держави і права. - 2005. - Вип. 25. - С. 285-288. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2005_25_67.pdf.
5. Гончаренко В.О. Договір позички за римським приватним правом та його рецепція у сучасному цивільному законодавстві України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / В.О. Гончаренко ; Одес. нац. юрид. акад. — О., 2005. — 21 с.
6. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / [Т. В. Боднар та ін.] ; за ред. О. В. Дзери, д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 3-тє вид., переробл. і допов. - К. : Юрінком Інтер, 2010. - 1173 с.
7. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонova Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.
8. Хащівська Н. В. Цивільно-правове регулювання строків у договорах про передання майна у тимчасове користування: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н.В.Хащівська ; НАПН України ; НДІ приват. права і підприємництва. — К., 2011. — 20 с.

Судова практика:

1. Постанова Вищого господарського суду України від 07.07.2008 р. Справа № 20/100-25/575. - Режим доступу: <http://pravoscope.com/act-postanova-20-100-25-575-karaban-v-ya-07-07-2008-ne-viznachenno-s>.

Тема 13. Загальні положення про договір підряду

1. Договір підряду: поняття, ознаки, сфера застосування, джерела правового регулювання. Сторони в договорі підряду. Система генерального підряду. Предмет договору підряду. Ціна в договорі підряду. Кошторис.
2. Права та обов'язки сторін за договором підряду. Ризики підрядника.
3. Правові наслідки порушення зобов'язань за договором підряду.
4. Порядок зміни та розірвання договору підряду.

Завдання для самостійної роботи :

1. Співвідношення договору підряду та договору купівлі–продажу: практика застосування.
2. Відмінності договору підряду від трудового договору.
3. Умови та форми відповідальності підрядника та замовника за невиконання або неналежне виконання зобов'язань.

4. Права підрядника на ощадливе ведення робіт, притримання результату роботи.
5. Складіть проект договору підряду.
6. Задача.

Двоє теслярів домовилися із П. про будівництво для нього дерев'яного гаража в строк до 1 червня. Вартість робіт була визначена в письмовому документі, названому сторонами "трудовим договором". У ньому були наведені всі умови щодо майбутнього гаража (розмір гаража, матеріал фундаменту, залізний дах і т.п.). Матеріали для будівництва зобов'язувався надати П. до 10 травня.

Теслярі приступили до роботи вчасно, і вже 28 травня майже всі роботи були закінчені. Вони повідомили П. про те, що 30 травня просять його приїхати для приймання робіт. 29 травня залишалось навісити ворота. У ніч із 28 на 29 травня від удару блискавки гараж повністю згорів. П., що приїхав ранком 30 травня для прийняття роботи, виявив збережений фундамент і невстановлені ворота. Вважаючи, що між ними був укладений договір підряду, П. відмовився оплатити виконані роботи й зажадав безоплатного будівництва нового гаража з матеріалів теслярів. Теслярі думали, що оскільки роботи були виконані повністю (крім навішення воріт), то вони мають право на винагороду, а який у них укладений договір, вони не знають. Їх цікавив тільки розмір винагороди, з яким вони були згодні.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

7. Задача.

Підприємець С. уклав з Б. договір на виконання робіт з ремонту квартири. Договором передбачалося, що С. до 20 серпня 2014 р. зобов'язаний облицювати стіни ванної кімнати кахлем, відшліфувати і перелакувати паркет, пофарбувати стелі й заклеїти стіни шпалерами. Всі роботи виконувалися з матеріалів замовника.

С. доручив виконання всіх цих робіт товариству з обмеженою відповідальністю "Будівельник" за договором субпідряду. При здачі роботи 20 серпня з'ясувалося, що паркет постелений неякісно, є здуття, щілини, а кахельна плитка частково замінена на невідповідну по кольорі. Б. зажадав усунути недоліки в тижневий строк, а крім того, виплатити неустойку за неякісне виконання роботи. С. заперечував проти сплати неустойки, оскільки в укладеному між ними договорі вона не передбачена. Із приводу виправлення недоліків С. рекомендував звернутися безпосередньо до товариства ТОВ "Будівельник".

Проаналізуйте ситуацію. Яке рішення повинен винести суд?

8. Задача.

ПАТ "Східна" уклало з кооперативом "Монтажний" договір на установку, налагодження й обслуговування персональних комп'ютерів для потреб товариства. Договором передбачалося, що установка комп'ютерів повинна бути завершена не пізніше 1 вересня 2014 р. Однак 20 серпня кооператив заявив, що він не зможе виконати роботи з установки комп'ютерів, оскільки через зміну цін кооператив не зміг вчасно придбати комп'ютери для товариства, а наявні в нього на складі призначені для іншого об'єкта. Товариство доручило придбати й установити комп'ютери ТОВ "Алекс" та віднесло всі витрати з придбання й установки комп'ютерів на рахунок кооперативу "Монтажний".

Коли роботи були виконані, товариство звернулося до кооперативу з вимогою зробити налагодження, тестування й здійснювати технічне обслуговування. Представник кооперативу відповів, що товариство само розірвало договір з кооперативом, віднісши на його рахунок витрати по установці й придбання комп'ютерів, тому налагодження й тестування кооператив робити не буде. Технічне ж обслуговування в такому випадку не охоплюється укладеним із товариством договором підряду, оскільки без установки, налагодження й тестування комп'ютерів не становить інтересу для кооперативу. Товариство звернулося до суду з вимогою про зобов'язання кооперативу виконати договір.

Проаналізуйте ситуацію. Яке рішення повинен винести суд?

9. Задача.

Іноземна юридична особа уклала з ТОВ "Консульт" договір, за яким товариство зобов'язане було щокварталу надавати фірмі інформацію з маркетингу спортивних товарів на ринку України. Інформація повинна була надаватися на електронному носії - електронною поштою. При надходженні коштів на рахунок товариства в податковій інспекції виникло запитання про правову природу укладеного договору. Податкова інспекція думала, що в цьому випадку ТОВ одержує винагороду за послуги, а товариство стверджувало, що в нього з фірмою укладений договір підряду. ТОВ звернулося за консультацією до юриста.

Яке роз'яснення повинно бути дане? Чим відрізняється договір про надання послуг від договору підряду?

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Аванасьєв В.В, Янишенс В.П. Співвідношення договору підряду та Договору купівлі–продажу (питання теорії та практики) //Актуальні питання Цивільного та господарського права. – 2006. – № 1 (1). – С. 15–17.
3. Банасевич І.І. Договори на виконання підрядних робіт за державним замовленням: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / І.І. Банасевич ; Н.-д. ін-т приватного права і підприємництва Акад. правов. наук України. – К., 2007. – 20 с.
4. Беліков О. Відповідальність за договором підряду // Юридичний журнал. – 2007.– №2.– С. 9–14.
5. Болокан І.В, Пругло М.С. Договір побутового підряду в сфері малого та середнього підприємництва // Запорізькі правові читання: Тези доповідей щорічної Міжнародної науково–практичної конференції (м. Запоріжжя. 18–19 травня 2006 р.). – Запоріжжя, 2006. – С. 248–250.
6. Домбругова А. Договір підряду: Правові наслідки неналежного виконання // Юридичний вісник України. – 13–19.09.2003. – № 37 (429). – С. 14; 20–26.09.2003. – № 38 (430). – С. 14.
7. Лукасевич-Крутник І. С. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / І. С. Лукасевич-Крутник ; Нац. акад. внутр. справ. — К., 2011. — 20 с.
8. Пленюк М. Д. Цивільно-правове регулювання строків (термінів) у договорах про виконання робіт: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / М. Д. Пленюк ; НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України. — К., 2011. — 20 с
9. Сенік С.В. Правове регулювання договірних відносин генеральних підрядників та субпідрядників у капітальному будівництві: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / С.В. Сенік ; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л., 2006. – 19 с.
10. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / [Т. В. Боднар та ін.] ; за ред. О. В. Дзери, д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 3-тє вид., переробл. і допов. - К. : Юрінком Інтер, 2010. - 1173 с.
11. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонova Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.

Судова практика:

1. Вищий господарський суд України «Про практику вирішення спорів, пов'язаних із виконанням договорів підряду (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України)». Оглядовий лист від 18.02.2013 за № 01-06/374/2013.

Тема 14. Договір побутового підряду

1. Договір побутового підряду: поняття, сфера застосування, джерела правового регулювання.
2. Сторони у договорі. Форма договору побутового підряду.
3. Права замовника за договором.
4. Правові наслідки нез'явлення замовника за одержанням результату роботи.

Завдання для самостійної роботи :

1. Специфічні риси договору побутового підряду.
2. Правові наслідки порушення сторонами своїх зобов'язань за договором побутового підряду.
3. Права замовника у разі істотного порушення підрядником договору побутового підряду.
4. Визначте, які норми Закону України "Про захист прав споживачів" можуть застосовуватися до регулювання відносин за договором побутового підряду.
5. Задача.

Громадянка М. замовила в ательє пошиття костюму з дорогої тканини, придбаної нею за кордоном. Фасон костюму був розроблений художником ательє з урахуванням особливостей тканини й фігури замовниці, виконаний ескіз фасону було погоджено з М. й прикладено до договору. Ательє виконало всі роботи в строк.

Коли замовниця з'явилася за одержанням готового виробу й приміряла його, вона заявила, що, на її думку, обраний фасон костюма їй не підходить, оскільки він її старить і повнить. Закрійниця пояснила замовниці, що внести зміни у вже готовий виріб без шкоди для його якості неможливо. Замовниця відмовилася взяти готовий костюм і зажадала від ательє виготовити інший костюм за новим фасоном. Ательє відмовилося виконати вимогу замовниці й, у свою чергу, зажадало оплатити виконану роботу. Замовниця звернулася в суд.

У ході судового засідання адвокат М. стверджував, що ательє зобов'язано було попередити замовницю про особливості розробленого художником фасону. Крім того, підрядник зобов'язаний попередити замовника про обставини, які можуть вплинути на якість виробу.

Проаналізуйте ситуацію. Яке рішення повинен винести суд?

6. Задача.

К. замовила в ательє весільне плаття. Весілля повинно було відбутися 15 травня 2014 р., а строк виконання замовлення був погоджений 10 травня. У ході пошиття пропала деталь розкроєного – рукав. Оскільки матеріал був наданий К., а в ательє аналогічного матеріалу не виявилось, завершити роботу в термін ательє не змогло. К. по телефону була сповіщена, що її замовлення в термін готове не буде і що ательє може виготовити для неї плаття з іншого матеріалу за умови оплати його вартості К.

Оскільки К. не була упевнена у тому, що замовлення буде готове у строк, вона придбала плаття в комерційному магазині й зажадала від ательє оплатити вартість придбаного вбрання, компенсувати вартість матеріалу, сплатити пеню за несвоєчасне виготовлення замовлення, а також відшкодувати заподіяну їй моральну шкоду, яку вона оцінює у розмірі 10-кратної вартості придбаного нею плаття.

Суд стягнув з ательє вартість придбаного К. плаття й у ту ж суму оцінив розмір моральної шкоди. У задоволенні інших вимог суд відмовив.

Чи обгрунтоване рішення суду?

7. Задача

Громадянин Б. звернувся у майстерню з ремонту побутової техніки з приводу несправності холодильника. Після огляду холодильника у квартирі гр.Б. майстер запропонував забрати його у майстерню, де він і буде відремонтований протягом 2 тижнів. В якості завдатку гр.Б. заплатив 250 грн.

Прийшовши у майстерню через 2 тижні, гр.Б. виявив, що до ремонту ще не приступали. Гр.Б. зажадав повернення 250 грн. і захотів забрати холодильник, оскільки

запропонований сервіс йому не сподобався. Директор майстерні відмовився задовольнити вимоги гр.Б.

Проаналізуйте ситуацію. Яке вирішення ситуації можливе? Чи дотримана форма договору? Які права гр.Б. як споживача?

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Правила побутового обслуговування населення: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1994 р. № 313 // Офіційний сайт Верховної Ради України (www.rada.gov.ua).
3. Дрішлюк В. І. Правова природа та поняття публічного договору за цивільним законодавством України // Проблеми правового забезпечення підприємницької діяльності, пов'язаної з морем. (Тези доповідей). – Одеса, 2006. – С. 77 – 79.
4. Дрішлюк В. І. Публічний договір (цивільно–правовий аспект): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / В.І. Дрішлюк ; НДІ приват. права і підприємництва Акад. прав. наук України. — К., 2007. — 20 с.
5. Олюха В. Г. Договір підряду: навч. посіб. / В. Г. Олюха; Одес. нац. юрид. акад., Криворізь. навч. центр. – Кривий Ріг : Вид. дім, 2010. – 182 с.
6. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / [Т. В. Боднар та ін.] ; за ред. О. В. Дзери, д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 3-тє вид., переробл. і допов. - К. : Юрінком Інтер, 2010. - 1173 с.
7. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. - Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. – 2014. - 815 с.
8. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонova Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.

Судова практика:

1. Ухвала Верховного суду України від 09 квітня 2008 року «Згідно зі ст. 865 ЦК за договором побутового підряду підрядник, який здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язується виконати за завданням фізичної особи (замовника) певну роботу, призначену для задоволення побутових та інших особистих потреб, а замовник зобов'язується прийняти та оплатити виконану роботу. Відповідно до ст. 866 цього Кодексу договір побутового підряду вважається укладеним у належній формі, якщо підрядник видав замовникові квитанцію або інший документ, що підтверджує укладення договору. Відсутність у замовника цього документа не позбавляє його права залучати свідків для підтвердження факту укладення договору або його умов».

Тема 15. Договір будівельного підряду

1. Договір будівельного підряду: поняття, сфера застосування, джерела правового регулювання.
2. Сторони у договорі. Укладення договору будівельного підряду.
3. Права і обов'язки сторін. Порядок передання та прийняття виконаних робіт.
4. Відповідальність сторін за договором.

Завдання для самостійної роботи :

1. Нормативна основа регулювання договірних відносин за договором будівельного підряду.
2. Цивільно–правова відповідальність за договором будівельного підряду.
3. Порівняйте договір будівельного підряду і договір побутового підряду.
4. Проаналізуйте правову природу проектно-кошторисної документації. Визначте, які вимоги існують до проектно-кошторисної документації.

5. Складіть проект договору будівельного підряду.

6. Задача.

Для будівництва складського приміщення за результатами тендеру було укладено договір між замовником - КП "Аптечний склад" і підрядником ТОВ "Будівельник". Будівництво мало бути завершено протягом одного року. Фінансування будівництва здійснювалося за рахунок місцевого бюджету і власних коштів замовника. Після 8 місяців будівництво внаслідок відсутності бюджетних асигнувань було зупинене. Замовник відмовився від оплати вартості виконаних робіт і витрат на консервацію. Підрядник, не отримавши відповіді на заявлену претензію, звернувся до господарського суду.

Проаналізуйте ситуацію. Яке рішення повинен винести суд?

7. Задача.

За договором будівельного підряду підрядник ТОВ "Будівельник" збудував 45-квартирний житловий будинок. Замовником будівництва був виконавчий комітет міськради. Будинок був прийнятий в експлуатацію згідно з актом державної комісії.

Поселившись у квартири згідно з виданими ордерами, мешканці звернулися зі скаргою на недоліки будівництва. Зокрема, у квартирі №17 відсутні входні двері, у квартирі №23 повністю відсутнє опалення, у всіх квартирах останнього поверху протекла стеля через недоліки покрівлі. Мешканці будинку вимагали усунення зазначених недоліків і застосування відповідних штрафних санкцій до підрядника.

Проаналізуйте ситуацію і вирішіть спір.

8. Задача.

За договором генерального підряду, укладеного між замовником – райдержадміністрацією і ПАТ «Будсвіт» - підрядник зобов'язувався збудувати і здати в експлуатацію приміщення дитячого дошкільного закладу до 1 вересня 2014 року. Згідно із графіком виконання робіт підрядник мав приступити до роботи 1 червня 2012 року. На цей час замовник повинен був передати підготовлений будівельний майданчик і будівельні матеріали на суму 1 500 000 грн. Але до 1 червня 2012 року не вдалося знести гаражі, які були розташовані на будівельному майданчику. Гаражний кооператив відмовився від отримання компенсації, оскільки вона була нижче ринкової ціни. Справа вирішувалась у судовому порядку.

ПАТ «Будсвіт» не змогло розпочати роботи згідно із графіком, тому робота була завершена на 3 місяці пізніше. Райдержадміністрація звернулася до суду з вимогою сплати неустойки за прострочення виконання договору.

Проаналізуйте ситуацію і вирішіть спір.

Література:

1. Цивільний кодекс України: Прийнятий 16 січня 2003 року. – К.: Істина, 2003. – 368 с.
2. Господарський кодекс України: Офіційний текст. – К.: Кондор, 2004. – 208 с.
3. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Загальних умов укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві» від 1 серпня 2005 р. № 668.
4. Луць В. В. Контракти в підприємницькій діяльності: навч. посіб. – 2-е вид., перероб. і допов. / В. В. Луць. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 576 с.
5. Панченко М. І. Цивільне право України: Навч. посіб. / М. І. Панченко. – К.: Знання, 2005. – 583 с.
6. Цивільне право: навчальний посібник / За заг. ред. Р.О. Стефанчука. – К.: Наукова думка, 2004. – 448 с.
7. Біленко М. С. Договір будівельного підряду в цивільному праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / М. С. Біленко; Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва. – К., 2013. – 20 с.
8. Брагинский М. И. Договор подряда и подобные ему договора / М. И. Брагинский. – М.: Статут. – 2002. – 568 с.

9. Лідовець Р. А. Змішані договори в цивільному праві України: автореф. ... дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / Р. А. Лідовець. – Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2005 – 19 с.
10. Майданик Р. А. Договір будівельного підяду // Науково–практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2-х т. – 3-є вид., перероб. і доп. / За ред. О. В. Дзери, (кер. авт.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – Т. II. – 1088 с
11. Пленюк М. Д. Загальна характеристика строків у підрядних договорах // Приватне право і підприємництво. Вип. 9, 2010 р. / Редкол.: Крупчан О. Д. (гол. ред.) та ін. – К.: Науково–дослідний інститут приватного права і підприємництва Академії правових наук України, 2010. – С. 104 – 107.
12. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. - Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. - 2014. - 815 с.
13. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонova Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.

Судова практика:

1. Верховний Суд України. Лист від 01.02.2013 р. «Судова практика з розгляду цивільних справ про захист прав споживачів (2009 - 2012 рр.)».
2. Постанова Верховного Суду України від 30 січня 2013 року. Режим доступу: [www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/.../\\$FILE/6-168ц12.doc](http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/.../$FILE/6-168ц12.doc).

Тема 16. Договір підяду на проведення проектних та пошукових робіт, виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських та технологічних робіт

1. Поняття та загальна характеристика договору на проведення проектних та пошукових робіт.
2. Істотні умови договору на проведення проектних та пошукових робіт. Форма договору.
3. Сторони договору на проведення проектних та пошукових робіт. Права та обов'язки сторін.
4. Відповідальність підрядника за недоліки документації та робіт.
5. Поняття та загальна характеристика на виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських та технологічних робіт.
6. Права та обов'язки сторін на виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських та технологічних робіт.
7. Ризики та відповідальність сторін за договором на виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських та технологічних робіт

Завдання для самостійної роботи :

1. Проаналізуйте поняття: «проектні роботи», «пошукові роботи», «науково–дослідні роботи», «дослідно–конструкторські роботи», «технологічні роботи».
2. Охарактеризуйте особливості договорів на виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських та технологічних робіт. Їх відмінності від суміжних договірних конструкцій.
3. Порівняйте обов'язки сторін за договором підяду на виконання проектних та пошукових робіт і за договором будівельного підяду.
4. Складіть проект договору на проведення проектних та пошукових робіт.
5. Складіть проект договору на виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських та технологічних робіт

Література:

1. Цивільний кодекс України: Прийнятий 16 січня 2003 року. – К.: Істина, 2003. – 368 с.
2. Господарський кодекс України: Офіційний текст. – К.: Кондор, 2004. – 208 с.

3. Луць В. В. Контракти в підприємницькій діяльності: навч. посіб. – 2-е вид., перероб. і допов. / В. В. Луць. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 576 с.
4. Олюха В. Г. Договір підряду: навч. посіб. / В. Г. Олюха; Одес. нац. юрид. акад., Криворізь. навч. центр. – Кривий Ріг : Вид. дім, 2010. – 182 с
5. Панченко М. І. Цивільне право України: Навч. посіб. / М. І. Панченко. – К.: Знання, 2005. – 583 с.
6. Цивільне право: навчальний посібник / За заг. ред. Р.О. Стефанчука. – К.: Наукова думка, 2004. – 448 с.
7. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. - Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. - 2014. - 815 с.
8. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонova Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.

Судова практика:

1. Постанова Вищого господарського суду «Про стягнення заборгованості за договором на створення науково-технічної продукції» від 11.11.2009 р. Справа № 31/161.

МОДУЛЬ 3. ДОГОВОРИ ПРО НАДАННЯ ПОСЛУГ

Тема 17. Загальні положення про послуги

1. Поняття та ознаки договору про надання послуг.
2. Предмет договору про надання послуг. Зміст договору про надання послуг.
3. Відповідальність за договором про надання послуг.
4. Припинення договору про надання послуг.

Завдання для самостійної роботи :

1. Значення послуг в сучасному суспільстві. Послуга як економічна та юридична категорія
2. Складіть порівняльну таблицю видів договорів про надання послуг.
3. Підстави та наслідки розірвання договору про надання послуг.
4. Підстави та наслідки односторонньої відмови від виконання договору про надання послуг.
5. Порівняйте договори про надання послуг та договори про виконання робіт.
6. Складіть проект договору про надання юридичних послуг.
7. Задача.

До господарського суду із позовною заявою про розірвання договору та повернення коштів звернулося ПАТ “Грон”, яке у 2012 р. уклало договір з аудиторською фірмою “Незалежний аудитор” про надання бухгалтерських послуг строком на п’ять років. Під час податкової перевірки у 2014 р. інспектором були виявлені численні порушення правил ведення бухгалтерського обліку, в тому числі відсутність ряду первинних документів, що потягло за собою накладення штрафів. Юрисконсульт ПАТ “Грон” у судовому засіданні заявив, що як би аудиторська фірма “Незалежний аудитор” сумлінно виконувала умови договору про надання бухгалтерських послуг, то не були б накладені штрафи. У зв’язку з цим вони наполягають на розірванні договору, стягнення суми штрафів, а також всіх сплачених по договору аудиторській фірмі “Незалежний аудитор” коштів. Відповідач заперечив проти позову і заявив, що втрата бухгалтерських документів і накладені штрафи є наслідком недбалого виконання посадових обов’язків працівниками ПАТ “Грон”.

Проаналізуйте ситуацію і вирішіть спір.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Аляб'єва Н. В. Договір про надання послуг у мережі Інтернет: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н. В. Аляб'єва; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2010. – 18 с.
3. Бервено С. М. Проблеми договірного права України: монографія / С.М. Бервено. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 392 с.
4. Булеца С. Б. Договір про надання медичних послуг [Електронний ресурс] / С. Б. Булеца // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – Вип. 51. – С. 273–278. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2009_51_44.pdf.
5. Веретельник Л. К. Систематизація договорів у цивільному праві: автореф. на здобуття ступеня канд. юрид. наук: спец.: 12.00.03 / Ламара Котейвна Веретельник. – Х., 2007. – 19 с.
6. Клейменова С. М. До питання про засоби забезпечення договірних зобов'язань, спрямованих на надання послуг [Електронний ресурс] / С. М. Клейменова // Актуальні проблеми держави і права. – 2010. – Вип. 52. – С. 66–70. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2010_52_12.pdf.
7. Мілаш В. Правове регулювання договірних відносин із надання послуг за сучасних ринкових умов [Електронний ресурс] / В. Мілаш // Вісник Академії правових наук України. – 2013. – № 2. – С. 174–184. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vapny_2013_2_23.pdf.
8. Степанов Д. И. Услуга как объект гражданских прав / Д. И. Степанов. – М.: Статут, 2005. – 349 с.
9. Телестакова А. А. Система договорів про надання послуг в цивільному праві України: автореф. дис... канд. юрид. наук / А. А. Телестакова; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. – К., 2008. – 16 с.
10. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. - Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. - 2014. - 815 с.
11. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонова Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.
12. Федосенко Н. До питання про місце договору з надання послуг у ході виконання маркетингових досліджень у системі цивільно-правових договорів / Н. Федосенко // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 5. – С. 27–29.

Судова практика:

1. Постанова Верховного Суду України від 30 жовтня 2013 року. Справа № 6-59цс13. Режим доступу : [www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/.../\\$FILE/6-59цс13.doc](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/.../$FILE/6-59цс13.doc).
2. Вищий спеціалізований суд України Лист від 27.09.2012 № 10-1390/0/4-12 «Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів із зобов'язань, що виникають із договорів та інших правочинів». Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v1390740-12>.

Тема 18. Перевезення. Договір перевезення вантажу

1. Поняття та види перевезень, джерела їх правового регулювання.
2. Договір перевезення вантажу: поняття, ознаки.
3. Сторони в договорі перевезення вантажу та порядок його укладення.
4. Права та обов'язки сторін за договором.
5. Відповідальність за порушення умов договору перевезення вантажу.

Завдання для самостійної роботи :

1. Випишіть національні нормативні акти та міжнародні договори, що складають транспортне законодавство.
2. Проаналізуйте особливості договору чартеру (фрахтування).

3. Підстави звільнення перевізника від відповідальності.
4. Складіть проект договору перевезення (на вибір студента: залізничного, морського, автомобільного, повітряного).
5. Задача.

Між ТОВ “Прогрес” і Управлінням залізниці Закарпатської області було укладено договір на перевезення 40 т пшениці. Подані 4 вагони були повністю завантажені. На станції призначення при прийнятті вантажу було виявлено повну непридатність пшениці для переробки. В акті експертизи, проведеної на вимогу одержувача, зазначено, що пшениця заражена шкідником і з неї не вийде муки першого сорту. Тому продукція не може бути використана і підлягає знищенню.

ТОВ “Прогрес” звернулося до залізниці з вимогою про відшкодування збитків, оскільки вважали, що зараження могло статися під час перевезення.

Проаналізуйте ситуацію і вирішіть спір.

6. Задача.
За умовами договору перевезення, укладеного 15 березня 2014 року між ПАТ “Нікопольський завод феросплавів” та ПАТ “Патхім” на адресу ПАТ “Нікопольський завод феросплавів” за залізничною накладною у вагоні надійшов коксовий горішок.

Під час видачі вантажу була встановлена вагова недостача вантажу в кількості 5480 кг, що підтверджуються актом від 14 липня 2014 року. У вказаному акті було зазначено, що завантаження вагону відбулося засобами відправника – ПАТ “Патхім”. Завантаження вантажу правильне, рівномірне, вище бортів, замаркироване вапном, слідів втрати вантажу не виявлено, двері та люки в вагоні щільно зачинені, витікання вантажу не було, кількість недостаючого вантажу у вагон вміститися могла. Зважування вагонів відбулося на станції призначення, з зупинкою, без розчеплення. Вказаним актом був зафіксований той факт, що доступу до вантажу при перевезенні сторонніх осіб не було, перевезення справне.

ПАТ “Нікопольський завод феросплавів” звернувся з позовом до Державного підприємства “Укрзалізниця”, ПАТ “Патхім” про стягнення 54800 гривень.

Проаналізуйте ситуацію, яке рішення прийме господарський суд?

7. Задача.
При одержанні 23 лютого 2014 року вантажу, що перевозився автомобілем “Камаз”, встановлено недостачу і псування вантажу на загальну суму 6280 грн. Факти були підтвержені актом від 25 лютого 2014 року. Одержувач – ПАТ “Онiкс” – пред’явив 21 березня 2014 року претензію до АТП. До претензії не були долучені комерційний акт та розрахунок суми недостачі.

21 листопада 2014 року, не одержавши відповіді від АТП, ПАТ “Онiкс” звернувся з позовом до господарського суду. Суд відмовив у прийнятті позовної заяви у зв’язку з відсутністю доказів досудового врегулювання спору.

Проаналізуйте ситуацію. Яка позовна давність встановлена для договорів перевезень автомобільним транспортом?

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 47–52. – Ст. 349.
3. Повітряний кодекс України від 4.05.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 25. – Ст. 274.
4. Закон України «Про автомобільний транспорт» від 5.04.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 22. – С. 105 (в редакції Закону України № 3492–ІУ від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 32. – Ст. 273).
5. Закон України «Про транспорт» від 10.11.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 51. – Ст. 446.
6. Правила надання послуг пасажирського автомобільного транспорту: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 18.02.1997 р. № 176 // Офіційний вісник України.

- 1997. – № 8. – Т. 2. – С. 142 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.09.2007 р. № 1184 /У Офіційний вісник України. – 2007. – № 75. –С. 5. – Ст. 2791).
7. Статут автомобільного транспорту Української РСР: Затверджено постановою Ради Міністрів Української РСР від 27.06.1969 р. № 401 // Зібрання постанов Уряду У РСР. – 1969. – № 7. –Ст. 88.
 8. Статут внутрішнього водного транспорту Союзу РСР: Затверджено постановою Ради Міністрів СРСР від 15.10.1955 р. №1801 // Офіційний сайт Верховної Ради України (www.rada.gov.ua).
 9. Статут залізниць України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 6.04.1998 р. № 457 // Офіційний вісник України. – 1998. –№ 14.–С. 150.
 10. Безлюдько І.О. Договір перевезення вантажу повітряним транспортом за цивільним правом України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський національний ун–т ім. Тараса Шевченка. – К.. 2005.–18 с.
 11. Деркач Е.М.. Правове регулювання перевезення вантажів залізничним транспортом: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / НАН України; Інститут економіко–правових досліджень. – Донецьк 2007. – 20 с.
 12. Діковська І. Загальна характеристика договору транспортного експедирування // Підприємництво, господарство і право. –2008. –№ 1. – С. 54.
 13. Сафончик О. І. Договір перевезення вантажу залізничним транспортом за законодавством України: цивілістичні аспекти [Електронний ресурс] / О. І. Сафончик // Актуальні проблеми держави і права. - 2008. - Вип. 42. - С. 109-115. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2008_42_19.pdf.
 14. Самойленко Г.В. Укладання договору перевезення вантажів: Цивільно–правовий аспект // Вісник Запорізького національного університету. – 2006. – № 1.–С. 104–108.
 15. Свистун Л. Особливості укладання договорів перевезення вантажів автомобільним транспортом // Підприємництво, господарство і право. – 2007. –№11.–С. 15–17.
 16. Стрельцова Є.Д. Договір морського перевезення вантажу (порівняльний аспект): Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Одеський національний ун–т ім. ІД. Мечникова. – О.. 2002. –16 с.
 17. Данилова Т. Правове регулювання земель залізничного транспорту //Право України. 2009. – №9. – С. 54–58.
 18. Нечипуренко О. М. Цивільно–правове регулювання перевезень таксі. : Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 /НДІ Приватного права і підприємництва; – Київ, 2009. – 21 с.
 19. Медведев Д. Зарубіжний досвід регулювання діяльності з перевезення вантажів автомобільним транспортом // Підприємництво, госп–во і право. – 2010. – № 1. – С.92–95.

Судова практика:

1. Вищий господарський суд України. Роз'яснення «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з перевезення вантажів залізницею» № 04-5/601 від 29.05.2002 р.
2. Вищий господарський суд України. Лист «Про деякі питання судової практики застосування Статуту залізниць України, інших норм транспортного законодавства» № 01-8/917 від 29.11.2007.

Тема 19. Перевезення пасажирів та багажу

1. Договір перевезення пасажирів і багажу: поняття, ознаки.
2. Сторони у договорі перевезення пасажирів і багажу.
3. Порядок укладення договору перевезення пасажирів і багажу.
4. Відповідальність сторін за договором перевезення пасажирів і багажу.

Завдання для самостійної роботи :

1. Особливості укладення та форми договору перевезення пасажирів та багажу.
2. Поняття та види проїзних документів. Відмінності між поняттями «ручна поклажа», «багаж», «вантажобагаж».
3. Відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання зобов'язань за договором перевезення пасажирів та багажу.
4. Задача.

Пасажир М. спізнився на поїзд на 20 хвилин. Звернувшись у касу залізничного вокзалу, він зажадав повернення вартості квитка в повному розмірі, пояснивши, що спізнився на поїзд через затримку руху приміських поїздів, і, отже, немає його провини, а є вина залізниці. Касир відмовив у задоволенні вимоги М.

Проаналізуйте ситуацію. Чи підлягає вимога М. задоволенню?

5. Задача.
Студенти Б., К., М. їхали на гірськолижну базу автобусом Ужгород - Рахів. При посадці в автобус з дозволу водія вони помістили у багажне відділення автобуса 3 пари гірських лиж і 3 спортивні сумки.

Прибувши у Рахів, студенти не виявили 2 сумок і заявили претензію водію про пропажу гірськолижного спорядження. З їхніх слів спорядження знаходилося у цих 2-х сумках, в 3-й сумці були продукти харчування. Водій відмовився зафіксувати факт пропажі, оскільки вміст сумок був йому невідомий.

Студенти звернулися з позовом до АТП про відшкодування вартості спорядження на загальну суму 12500 грн. та 5000 грн. моральної шкоди.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

6. Задача.
Громадянин М. згідно з проїзним квитком зайняв місце в купе вагону поїзда Ужгород-Київ. Роздягнувшись в купе і залишивши свої речі, М. пішов у ресторан повечеряти. Повернувшись у купе, він не виявив своїх речей. М. пред'явив претензії провіднику та начальнику поїзда. Останні відмовилися зафіксувати факт пропажі і відхилили будь-які вимоги про відшкодування.

Повернувшись до Ужгорода, М. пред'явив позов до управління залізниці про відшкодування вартості багажу на суму 980 грн. і моральної шкоди на 2000 грн. В позовній заяві вказано, що пропажа стала можливою через невиконання провідником своїх обов'язків.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
2. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 47–52. – Ст. 349.
3. Повітряний кодекс України від 4.05.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 25. – Ст. 274.
4. Закон України «Про автомобільний транспорт» від 5.04.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 22. – С. 105 (в редакції Закону України № 3492–ІУ від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 32. – Ст. 273).
5. Закон України «Про транспорт» від 10.11.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 51. – Ст. 446.
6. Правила надання послуг пасажирського автомобільного транспорту: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 18.02.1997 р. № 176 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 8. – Т. 2. – С. 142 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.09.2007 р. № 1184 /У Офіційний вісник України. – 2007. – № 75. – С. 5. – Ст. 2791).
7. Статут автомобільного транспорту Української РСР: Затверджено постановою Ради Міністрів Української РСР від 27.06.1969 р. № 401 // Зібрання постанов Уряду У РСР. – 1969. – № 7. – Ст. 88.

8. Статут внутрішнього водного транспорту Союзу РСР: Затверджено постановою Ради Міністрів СРСР від 15.10.1955 р. №1801 // Офіційний сайт Верховної Ради України (www.rada.gov.ua).
9. Статут залізниць України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 6.04.1998 р. № 457 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 14. – С. 150.
10. Борисова В.І. Цивільне право України: підруч. у 2-х т. / Борисова В.І., Спасибо-Фатєєва І.В., Яроцький В.Л. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Т.2. – 552с.
11. Брагинский М.И. Договорное право. Книга четвертая: Договоры о перевозке, буксировке, транспортной экспедиции и иных услугах в сфере транспорта. 4-е изд., стер. [учеб.] / М.И Брагинский., В.В. Витрянский – М.: Статут, 2007. – 910 с.
12. Булгакова І.В. Правове регулювання перевезення вантажів залізничним транспортом в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Булгакова Ірина Валеріївна – К., 2003. – 201 с.
13. Данилова Т.Б. Перевезення вантажів залізницею: правове регулювання та арбітражна практика / Т.Б. Данилова. Тези доповідей і виступів науково-практичного семінару. – К.: Видавничий Дім «Юридична книга». – 2000. – 80 с.
14. Костюченко Л.М. Автомобільні перевезення у міжнародному сполученні: моногр. / Л.М. Костюченко, М.Р. Наапетян. – К.: Слово, 2007. – 656 с.
15. Мінченко А. О. Договір перевезення пасажирів та багажу залізничним транспортом в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / А. О. Мінченко; Нац. акад. внутр. справ. – К., 2011. – 22 с.
16. Мінченко А.О. Форма договору перевезення пасажирів та багажу залізничним транспортом / А.О. Мінченко // Право і безпека. – 2010. – № 1 (33). – С. 152–157.
17. Нечипуренко О. М. Договір перевезення пасажирів / О. М. Нечипуренко // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. - 2007. - Вип. 35. - С. 404-408.
18. Сірко Р.Б. Договір перевезення пасажирів залізничним транспортом: загальні положення [Електронний ресурс] / Р. Б. Сірко // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. – Вип. 66. – С. 133–140. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2012_66_20.pdf.
19. Сірко Р.Б. Договір перевезення пасажирів залізничним транспортом: проблемні питання [Електронний ресурс] / Р. Б. Сірко // Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія". – 2012. – Вип. 1. – С. 68–78. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vchfo_2012_1_9.pdf.

Судова практика:

1. Постанова Верховного Суду України від 5 березня 2013 року. Справа № 21-24а13. Режим доступу: [www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/.../\\$FILE/21-24a13.doc](http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/.../$FILE/21-24a13.doc).

Тема 20. Загальні положення про зберігання. Спеціальні види зберігання

1. Договір зберігання: поняття, ознаки, сторони в договорі зберігання. Професійний зберігач. Форма договору зберігання.
2. Права та обов'язки сторін, порядок їх виконання.
3. Відповідальність зберігача за втрату (нестачу) чи пошкодження речі. Особливості відповідальності професійного зберігача.
4. Особливі види зберігання: Зберігання на товарному складі; Зберігання речей в ломбарді. Зберігання цінностей в банку. Зберігання речей в камерах схову. Зберігання речей в гардеробі. Зберігання речей у готелі. Зберігання автотранспортних засобів.
5. Договір охорони.

Завдання для самостійної роботи :

1. Місце договору зберігання у системі цивільно-правових договорів.
2. Особливості відповідальності професійного зберігача.
3. Зберігання речей, що є предметом спору (секвестр).

4. Відмінність договору охорони від договору зберігання. Особливості укладання договору охорони.
5. Складіть порівняльну таблицю особливих видів договорів зберігання.
6. Порівняйте форму, істотні умови та порядок укладення договору зберігання в Україні та зарубіжній країні (за вибором студента).
7. Задача.

За договором складського зберігання товарний склад прийняв на зберігання від ТОВ „Карпати” 250 л молока та 120 л кефіру. У зв’язку з аварією в енергосистемі складські приміщення були відключені від електроенергії. Товарний склад був попереджений, що ліквідація наслідків аварії можлива лише через 2 доби. Щоб запобігти псуванню переданого на зберігання майна, товарний склад негайно попередив усіх поклаждавців про необхідність забрати товар зі складу. ТОВ „Карпати” не змогло оперативно вивезти свій товар і розмістити його на зберігання на іншому складі. У результаті частина товару була зіпсована і ТОВ „Карпати” звернулося до товарного складу з вимогою про відшкодування збитків.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір. Чи підлягає задоволенню вимога ТОВ „Карпати”?

8. Задача.

За договором складського зберігання на елеваторі ПАТ „Борошно” зберігало зерно. Строк зберігання був визначений „до початку посівної”. Коли ПАТ „Борошно” звернулося з вимогою про видачу зерна, то виявилось, що на елеваторі немає відповідної кількості зазначеного у договорі сорту пшениці та жита. Представникам ПАТ „Борошно” запропонували приїхати пізніше, оскільки очікувалося поновлення запасів зерна з резерву.

Проаналізуйте ситуацію. Які особливості зберігання речей, визначених родовими ознаками? Чи виникне право на відшкодування неодержаних доходів, якщо посівну не буде проведено вчасно?

9. Задача.

Громадянин Л. прийшов у ресторан. Побачивши вішак, повісив на нього куртку і шапку. Повечерявши, громадянин Л. виявив, що його куртка і шапка зникли. Громадянин Л. заявив вимогу до адміністрації ресторану про відшкодування йому вартості куртки і шапки.

Адміністрація ресторану заявила, що не несе відповідальності за зберігання одягу.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
2. Батожська О. В. Договір зберігання автотранспортних засобів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / О. В. Батожська; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2010. – 20 с
3. Грамацький Е.М. Договір зберігання у цивільному праві: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2004. – 20 с.
4. Демчук А. Предмет та об’єкт договору зберігання на товарному складі // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 4. – С. 41–43.
5. Демчук А. Складське свідоцтво як об’єкт цивільного права // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 2. – С. 33–36.
6. Довбій С.П. Щодо питання визначення меж відповідальності й розміру відшкодування збитків за договором охорони майна / С.П. Довбій // Проблеми законності: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2004. – Вип. 69. – С. 41–48.
7. Москаленко С. Договір зберігання транспортного засобу – чи захищені права власників авто? // Юридичний журнал. – 2007. – № 7. – С. 98–100.
8. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатеевої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. - Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. - 2014. - 815 с.

9. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонova Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.

Судова практика:

1. Постанова Вищого господарського суду «Про розірвання договору зберігання та зобов'язання повернути обладнання» від 19.11.2012 р. Справа № 5006/7/47пд/2012.
2. Постанова Вищого господарського суду «Про стягнення збитків, завданих невиконанням умов договору зберігання» від 19.06.2007 р. Справа № 11/18

Тема 21. Страхування

1. Договір страхування: поняття, ознаки, сторони, предмет. Форма договору. Страхове свідоцтво (поліс, сертифікат).
2. Зміст договору страхування. Права і обов'язки сторін за договором страхування.
3. Відмова від здійснення страхової виплати.
4. Припинення договору страхування. Недійсність договору страхування.

Завдання для самостійної роботи :

1. Історія становлення страхування як цивільно-правового інституту, з'ясування тенденцій його розвитку.
2. Порядок здійснення страхових виплат та особливості підстав для відмови від здійснення страхової виплати.
3. Складіть порівняльну таблицю видів і форм страхування.
4. Порівняйте види, форму, істотні умови та порядок укладення договору страхування в Україні та ЄС.
5. Складіть проект договору страхування (на вибір студента: квартири; ризику викрадення автомобіля; медичного страхування; пенсійного страхування).
6. Задача.

Громадянин Д. застрахував життя і здоров'я дочки В. 21 квітня 2014 року внаслідок дорожньо-транспортної пригоди В. загинула, Д. отримав значні тілесні ушкодження. По факту ДТП була порушена кримінальна справа, вироком суду у скоєнні ДТП встановлена вина Д. Страховик відмовив у виплаті страхового відшкодування, оскільки смерть В. сталася з вини Д - батька.

Проаналізуйте ситуацію.

7. Задача.

Пасажи́р Б. придбав проїзний квиток на поїзд Ужгород-Львів. Проходячи до перону через касовий зал, де проводилися ремонтні роботи, пасажир Б. зазнав тілесних ушкоджень внаслідок падіння на нього відра з фарбою. Машиною швидкої допомоги Б. був доставлений у лікарню і госпіталізований. Витрати на лікування за 14 днів становили 1830 грн.

Проаналізуйте Правила обов'язкового страхування пасажирів на транспорті. Кому слід пред'явити вимогу про відшкодування шкоди?

8. Задача.

Громадянин М. застрахував у СК "Глобус" цивільну відповідальність за шкоду, заподіяну належним йому транспортним засобом на суму 5000 грн. 23 березня 2014 року, перебуваючи за кермом, М. скоїв наїзд на пішохода Д. і травмував його.

На підставі ст.1187 ЦК України Д. пред'явив позов до гр. М. про відшкодування 5000 грн. збитків (витрати на лікування та догляд, вартість пошкодженого одягу) і 3000 грн. моральної шкоди. Рішенням суду з М. на користь Д. присуджено 3500 грн. відшкодування збитків і 2000 грн. моральної шкоди.

М. звернувся до СК "Глобус" про виплату страхового відшкодування.

Проаналізуйте ситуацію. Чи має право М. на виплату страхового відшкодування?

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 // ВВРУ. – 1996. – № 18. – Ст. 78.
3. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 // ВВРУ. – 2005. – № 1. – Ст. 3.
4. Блащук Т.В. Цивільно–правове регулювання особистого страхування: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Т.В. Блащук ; Київ. нац. ун–т ім. Т.Шевченка. — К., 2003. — 18 с.
5. Воробйова Т. Договір добровільного страхування медичних витрат як новий інструмент страхового ринку // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – №3. – С. 63–65.
6. Гринюк О.В. Цивільно–правові аспекти майнового страхування в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / О.В. Гринюк ; Київ. нац. ун–т ім. Т.Шевченка. — К., 2004. — 20 с.
7. Ельбрехт В.В. Договір страхування майна фізичних осіб: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / В.В. Ельбрехт ; Ін–т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. – К., 2009. – 19 с.
8. Жила А.С. Страхування як спосіб забезпечення виконання зобов'язань у цивільному законодавстві України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Анна Сергіївна Жила ; Одеська національна юридична академія. – О., 2009. – 16 с.
9. Кінашук Л. Особливості проведення страхування співробітників правоохоронних органів в Україні та за кордоном // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 12. – С. 27–30.
10. Кінашук Л.Л. Страхування: теорія та практика проведення: Монографія. – К.: Атіка. 2004. – 112 с.
11. Красільнікова О.С. Правовідносини страхування відповідальності судновласника перед третіми особами: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Одеська національна юридична академія. – О, 2005. – 20 с.
12. Лівак П., Рогова О. Перспективи впровадження загальнообов'язкового медичного страхування в Україні // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 1. – С.62.
13. Никифорак В.М. Договір страхування відповідальності: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / В.М. Никифорак ; НАН України. Ін–т держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2002. – 19 с.
14. Проценко О. Щодо питання відшкодування екологічної шкоди // Підприємництво, господарство і право. – 2009. № 2. – С. 47–50.
15. Сабодаш Р.Б. Страхування кредитних ризиків: цивільно–правові аспекти: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Р.Б. Сабодаш ; Київ. нац. ун–т ім. Т.Шевченка. – К., 2007. – 19 с.
16. Семеняка В. Правила страхування: теоретико–правові та прикладні аспекти // Право України. – 2007. – № 4. – С. 47–50.
17. Степанова Т.В. Страхование право Украины: Конспект лекций. – 3 изд., перераб. и доп. – О.: «Негоциант». 2007. – 82 с.
18. Страхове право: Навч. посіб. / За ред. Ю.О. Заїки. – К.: Істина, 2004. – 182 с.
19. Супрун Л. Юридична природа договору перестраховування // Право України – 2006. – № 2. – С. 116–120.
20. Стеценко В. Організаційно–правові засади медичного страхування: зарубіжний досвід і пропозиції для України // Підприємництво, господарство і право. – 2009. № 1. С. 10–13.
21. Токарева В. О. Договір страхування предметів мистецтва та культурних цінностей [Електронний ресурс] / В. О. Токарева // Актуальні проблеми держави і права. – 2010. – Вип. 53. – С. 315–321. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2010_53_48.pdf
22. Шпомер А. Правове регулювання ліцензування страхової діяльності // Підприємництво, господарство і право. – 2009. № 5. С. 33–36.

Судова практика:

1. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про деякі питання застосування судами законодавства при

вирішенні спорів про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки» № 4 від 01.03.2013 р.

2. Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів із зобов'язань, що виникають із договорів та інших правочинів» № 10-1390/0/4-12 від 27.09.2012 р.

Тема 22. Доручення, комісія

1. Договір доручення: поняття, ознаки, сфера застосування. Сторони у договорі.
2. Зміст договору доручення. Права та обов'язки сторін, їх зміст та порядок виконання. Припинення договору доручення.
3. Договір комісії: поняття, ознаки, сфера застосування. Сторони у договорі.
4. Зміст договору комісії. Права та обов'язки сторін.
5. Припинення договору комісії.

Завдання для самостійної роботи :

1. Співвідношення між поняттями «доручення» і «довіреність».
2. Спеціальні та загальні підстави припинення договору доручення.
3. Порівняйте договір комісії і суміжні договори (договір доручення, договір консигнації, агентський договір).
4. Порівняйте форму, істотні умови та порядок укладення договору доручення в Україні та зарубіжній країні (за вибором студента).
5. Складіть проект договору доручення.
6. Складіть проект договору комісії.
7. Задача.

Громадянин В. за виконання даного йому доручення зажадав від А. виплати винагороди за укладення договору по найму житлового приміщення в розмірі 10% ціни укладеного ним договору. А. відмовився виплатити винагороду в такому розмірі, оскільки при укладанні договору конкретна сума винагороди названа не була, однак він дуже задоволений умовами укладеної В. угоди й готовий виплатити винагороду в розмірі 1 % ціни договору. В. уважав, що він вправі сам призначити суму належної йому винагороди. Крім того, як йому відомо, агентства по найму житла за подібну послугу одержують винагороду в розмірі від 15 до 25% ціни договору. Він же просить мінімальну суму.

При розгляді суперечки в суді з'ясувалося, що власником квартири, договір про найм якої уклав В., є його дружина, і В. управляє квартирою на підставі агентського договору.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

8. Задача.
ТОВ «Уж» уклало із громадянином Б. договір доручення й видало відповідну довіреність. Б. оформив від імені ТОВ «Уж» договір з акціонерним товариством "Лено", агентським представником якого він був. Договір був вигідним як для ТОВ «Уж», так і для акціонерного товариства, однак керівництво ТОВ «Уж», довідавшись, що Б. є агентом акціонерного товариства, оголосило про недійсність укладеного договору як такого, що укладений з порушенням законодавства про представництво. Б. вважав, що він не порушив ні закон, ні інтереси ТОВ «Уж», керівництво якої неправомірно відкликло доручення, розірвавши тим самим договір доручення. Сторони звернулись за консультацією до юриста.

Дайте відповідну консультацію.

9. Задача.
11 вересня 2014 року позивач зі свого банківського рахунку в банку ОТП у м. Будапешт здійснив електронний переказ грошових коштів в розмірі 90700 доларів США на ім'я О.

В банківському підтвердженні в інформації про бенефіціара зазначено: "Гроші для дружини на купівлю квартири в місті Києві". Зазначені кошти О. отримані. 26 листопада 2014 року на ім'я сина А. жінки придбана квартира за 1 150 000 грн.

6 грудня 2014 року син подарував цю квартиру мамі. Гр. Б. (позивач) звернувся з вимогою до суду про визнання недійсним договору купівлі-продажу, оскільки виходив із того, що між сторонами в усній формі було укладено договір доручення, за яким він уповноважив О. (жінку) укласти договір купівлі квартири на його ім'я на суму 90700 доларів США, який відповідачка не виконала, придбавши квартиру за його кошти на ім'я сторонньої для позивача особи – А. (для свого сина).

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Кіліна Т. Договір комісії за новим Цивільним кодексом України // Юридичний журнал. – 2003. – № 9. – С. 60–64.
3. Колосов Р.В. Договір комісії і агентський договір у цивільному праві: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2004. – 21 с.
4. Курпас Ю.В. Становлення та розвиток інституту управління майном в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2004. – 20 с.
5. Майданик Р.А. Проблеми довірчих відносин у цивільному праві. – К.: Київ. ун-т. 2002. – 502 с.
6. Назаренко В. Поняття договору комісії як інституту непрямого представництва в розвинутих країнах // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 1. – С. 67.
7. Назаренко В. Істотні умови аграрно-правового договору комісії у сфері зовнішньоекономічної діяльності // Підприємництво, госп-во і право. – 2010. – № 2. – С.101–104.
8. Орзіх Ю.Г. Брокерський договір: цивільно-правовий аспект: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Ю.Г. Орзіх ; Одес. нац. юрид. акад. — О., 2008. — 20 с.
9. Сибіга О.М. Договір комісії за цивільним кодексом України: автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / О.М. Сибіга ; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2009. — 22 с.
10. Сибіга О.М. Права і обов'язки сторін по договору комісії // Вісн. Вишого арбітражного суду України. – 2000. – № 2. – С 41–45.
11. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатеевої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. - Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. - 2014. - 815 с.
12. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонова Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.
13. Федорченко Н.В. Договір доручення: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2004.–21 с.
14. Харченко Г.Г. Довірча власність у діяльності трастових компаній та довірчих товариств. – О.: Астропринт, 2006. – 167 с.

Судова практика:

1. Постанова Вишого господарського суду України від 05 жовтня 2010 р. Справа №25/20. Режим доступу: http://vgsu.arbitr.gov.ua/docs/28_3073710.html.
2. Постанова Вишого господарського суду України від 12.12.2007 р. «Про зобов'язання прийняти роботи, виконані за договором доручення». Справа №6/186.

Тема 23. Управління майном

1. Поняття та ознаки договору управління майном.
2. Сторони у договорі. Форма договору.
3. Зміст договору управління майном. Права та обов'язки сторін за договором.
4. Припинення договору управління майном.

Завдання для самостійної роботи :

1. Відмінність договору управління майном від договорів доручення та комісії.
2. Особливості припинення договору управління майном.
3. Проаналізуйте особливості правового регулювання відносин з управління цінними паперами.
4. Охарактеризуйте правову природу довірчої власності.
5. Порівняйте договір управління майном в Україні та ЄС.
6. Складіть проект договору управління майном.
7. Задача.

За договором між довірчим товариством “Надія” та громадянином А. останній передав приватизаційний майновий сертифікат та житлові чеки. ДТ “Надія” разом з іншими акумульованими приватизаційними паперами вклало їх в акції ПАТ “Мехзавод”. Рішенням господарського суду ПАТ “Мехзавод” було визнано банкрутом. А. звернувся до ДТ “Надія” з вимогою повернути належні йому приватизаційні папери і відшкодувати упущену вигоду, оскільки за весь період він не отримував жодних дивідендів.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Венедіктова І.В. Договір довірчого управління майном як форма реалізації правового інституту довірчого управління майном в Україні: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / І.В. Венедіктова ; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. – Х., 2003. – 19 с
3. Венедіктова І.В. Договір довірчого управління майном в Україні: Навч.–наук. посібник. – Х.: Консум. 2004. – 215 с.
4. Галіахметов І.А. Підприємство як об'єкт цивільних прав: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / І.А. Галіахметов ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2005. — 20 с.
5. Законодавче та нормативне забезпечення управління майном: Інформаційний посібник. –К: ФПСУ, 2003. –216 с.
6. Майданик Р.А. Проблеми регулювання довірчих відносин у цивільному праві: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Р.А. Майданик ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2003. – 28 с.
7. Мащенко М.В. Господарська діяльність з управління майном: поняття, суб'єкти, види (господарсько–правовий аспект): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.04 / М.В. Мащенко ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2007. – 19 с.
8. Некіт К. Г. Договір довірчого управління майном: порівняльно–правовий аналіз на матеріалах України, Республіки Молдова та Російської Федерації: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / К. Г. Некіт ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – О., 2011. – 20 с.
9. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасиво-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. - Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. - 2014. - 815 с.
10. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. /Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонова Є. О. [та ін.]. - 3-те вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.

Тема 24. Позика

1. Поняття та ознаки договору позики. Елементи договору позики.
2. Форма договору позики. Предмет договору позики.
3. Класифікація видів позики.
4. Зміст договору позики.
5. Зміна та розірвання договору позики.

Завдання для самостійної роботи :

1. Поняття та правова природа позики.
2. Відокремлення позики від суміжних правових конструкцій. Співвідношення позики і позички, позики і кредиту (банківського кредиту).
3. Право позичальника на оспорювання договору позики, на новації боргу в позикове зобов'язання
4. Проаналізуйте правову природу розписки і порівняйте її з борговими цінними паперами.
5. Складіть проект договору позики.
6. Задача.

У зв'язку з необхідністю проведення лікування за кордоном громадянин А. позичив у громадянина Г. 5 тис. доларів США строком на 12 місяців. У розписці було зазначено, що на момент повернення боргу сума може бути повернута у гривнях по курсу Національного банку, за користування грошми Г. зобов'язується сплатити 15% річних від суми позики.

У зв'язку із зміною курсу і знеціненням гривні на 50 % гр. А. повернув борг по курсу на момент взяття позики. Громадянин Г. заперечив, оскільки А. взяв 5 000 США, а повернув суму у гривні, що еквівалентна 3000 США, і вимагав ще 2000 США.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

7. Задача.

Між громадянами К. та Д. був укладений договір позики на суму 4500 грн. У розписці, виданій Д., було зазначено, що він зобов'язується повернути суму боргу через 6 місяців із сплатою за кожен день прострочення 1 % суми.

Фактично Д. повернув позичену суму лише через 6,5 місяця. К. звернувся до суду з позовною вимогою про сплату процентів за прострочення – 14% від суми.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

8. Задача.

За домовленістю по скайпу К. (житель м. Прага) переслав поштовим переказом своєму племіннику Л. у м. Ужгород 500 євро, необхідних для оплати навчання. Племінник пообіцяв повернути позичену суму через 3 місяці, проте у вказаний строк він не зміг повернути і почав ухилятися від зустрічей і контактів з К.

Через 6 місяців К. звернувся до суду з позовом до Л. про повернення суми боргу. Як доказ позики у суд був представлений корінець поштового переказу із зазначенням адресата, суми переказу та його підпису про одержання суми (переказ з повідомленням).

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. –№ 40–44. –Ст.356.
2. Андріанов М.В. Засоби та правовий режим забезпечення кредитних зобов'язань: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. 2006. –17с.
3. Боднар Т. В. Цивільне право України. Особлива частина: підручник / Т. В. Боднар, С.М.Бервено, І. А. Безклубий, Т. П. Базова, В. А. Васильєва; ред.: О. В. Дзера, Н.С.Кузнецова, Р. А. Майданик; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – 3-тє вид., переробл. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2010.

4. Воронова О. В. Договори, спрямовані на безоплатне передання майна в користування / О. В. Воронова // Держава та регіони. Сер. Право. – 2010. – Вип. 1. – С. 57–63.
5. Домбругова А. Договір позики за новим Цивільним кодексом України // Юрид. Україна. – К., 2003. – № 11. – С. 73–81.
6. Горбунова, Л. М. Кредит. Позика. Банківський вклад [Електронний ресурс] /Л.М.Горбунова, С. В. Богачев, І. Ф. Іванчук, Д. С. Йора. – К. : Поліграф–Експрес, 2006. – 41 с.
7. Кузнецова С. А. Банківська система: у схемах і таблицях: навч. посіб. / С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська; ред.: С. А. Кузнецова; Дніпропетр. ун–т ім. А. Нобеля. – Д. : Дніпропетр. ун–т ім. А. Нобеля, 2012. – 319 с.
8. Лепех С. Поняття договорів позики, кредиту та позички за законодавством України // Актуальні проблеми держави і права. – О., 2002. – Вип. 13. – С. 48–50.
9. Майданик Р. Фідуціарні позики і кредити (цивільно–правова характеристика) // Підприємництво, господарство і право. – 2001. – № 9. – С. 35–38.
10. Прядко О.С. Договори позики і позички: спільне та відмінне // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К., 2002. – Вип. 34. – Ч. 1. – С. 135–137.
11. Рабинович С. П. Цивільне право України: навч. посіб. / С. П. Рабинович, Г.Б.Яновицька, В. О. Кучер, В. О. Курило, М. В. Парасюк; ред.: Г. Б. Яновицька, В.О.Кучер; МВС України, Львів. держ. ун–т внутр. справ. – Л., 2011. – 468 с.
12. Рябко Л. Розмежування понять позички і кредиту // Право України. –2001.–№ 1.– С. 45–47.

Тема 25. Договори у сфері банківської діяльності

1. Поняття кредиту, співвідношення позики та кредиту.
2. Поняття, правова природа та види кредитних договорів.
3. Договір банківського рахунку.
4. Договір факторингу: його поняття та ознаки.

Завдання для самостійної роботи :

1. Виконання договору банківського рахунку. Розірвання договору банківського рахунку.
2. Банківська таємниця.
3. Цивільно–правовий захист прав вкладників та інших клієнтів банку в сфері банківського обслуговування
4. Відмінність факторингу від цесії та кредитного договору. Сторони договору факторингу.
5. Порівняйте договори у сфері банківської діяльності в Україні та ЄС.
6. Складіть проект договору кредиту (або на вибір студента: договору банківського рахунку, договору банківського вкладу; договору факторингу).
7. Задача.

Працівник ТОВ «Барва» звернувся з проханням до адміністрації про надання цільового кредиту на перший внесок для придбання квартири його сім'ї в сумі 90 000 грн. Було укладено кредитний договір, за умовами якого: погашення кредиту має розпочатися з 1 січня наступного за наданням кредиту року і погашається протягом 5 років рівними щомісячними сумами; за користування кредитом працівник брав на себе зобов'язання сплачувати 9 % річних; до повного погашення кредиту працівник не має права звільнитися з роботи за власним бажанням, а у випадку звільнення з ініціативи власника або уповноваженого ним органу розмір процента збільшується з 9 річних до 29 % річних.

Протягом трьох років працівник справно погашав кредит. Але внаслідок ДТП він загинув. ТОВ «Барва» пред'явило позов до дружини як спадкоємиці про стягнення суми кредиту і 29 % річних одноразовим платежем.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

8. Задача.

Між банком “РайфайзенбанкАваль” і ТОВ “Рудь” 12 березня 2012 року укладено кредитний договір на суму 800 000 грн. із строком повернення 12 березня 2014 року та сплатою 13% річних від суми кредиту. Майновими поручителями ТОВ “Рудь” виступили 4 приватні підприємці. Кожен поручився майном в сумі 200 000 грн. Майнове поручительство було оформлено єдиним договором, скріплено підписами та печаткою всіх сторін кредитної угоди.

12 березня 2014 року кредит не був повернутий і 10 травня 2014 року банк звернувся з претензією до ТОВ “Рудь” та поручителів як солідарних боржників про повернення суми кредиту, процентів за користування та пені за прострочку. Оскільки відповіді на претензію не надійшло, банк звернувся з позовом до господарського суду. В судовому засіданні представник ТОВ “Рудь” заявив, що господарський суд порушив справу про оголошення його банкрутом і тому воно неспроможне повернути кредит. Лише двоє з майнових поручителів погодилися виконати свої зобов’язання у сумі, передбаченій договором. Решта відмовилися від виконання своїх зобов’язань.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

9. Задача.

За строковим договором банківського вкладу банк гарантував клієнтам виплату 26% річних. Через 6 місяці банк уже здійснював прийняття вкладів під 21% річних і довів до відома усіх клієнтів, з якими були укладені договори банківського вкладу під 26% річних, про зміну ставки проценту з 26% на 21%. *Проаналізуйте ситуацію. Чи правомірні дії банку? Чи можуть вкладники захистити свої права у судовому порядку?*

10. Задача.

За договором банківського вкладу гр.Н. вніс на ім’я свого 12-річного сина 15 000 грн. Через деякий час син звернувся в установу банку з вимогою по видачу йому цих грошей і нарахованих на них процентів. Працівник банку відмовив у видачі вкладу. *Проаналізуйте ситуацію.*

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Безклубий І.А. Банківські правочини: Монографія. – К.: Ін Юре, 2007. – 455 с.
3. Кредит. Позика. Банківський вклад [Електронний ресурс] / Л. М. Горбунова, С.В.Богачев, І. Ф. Іванчук, Д. С. Йора. – К. : Поліграф–Експрес, 2006. – 41 с.
4. Жугов А.А. Проблеми гражданско–правового регулювання отношеній по кредитному договору: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03.–М., 2004.–22 с.
5. Курбатов А. Банковские вклады (депозиты) // Хозяйство и право. – 2004. – № 8. – С. 70–79.
6. Назаренко В.Ф. Договор банковского вклада в гражданском праве России: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. – Волгоград, 2003. – 24 с.
7. Кот О. О. Договір факторингу як механізм уступки прав вимоги кредитора [Електронний ресурс] / Кот О. О. // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. - 2002. - № 2. - С. 173-176. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Unzap_2002_2_57.pdf.
8. Кузнецова С. А. Банківська система: у схемах і таблицях: навч. посіб. / С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська; ред.: С. А. Кузнецова; Дніпропетр. ун–т ім. А. Нобеля. – Д. : Дніпропетр. ун–т ім. А. Нобеля, 2012. – 319 с.
9. Лепех С.М. Кредитний договір: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Львівський національний ун–т ім. Івана Франка. – Л., 2004. –19с.
10. Лепех С. Проблеми договірної регулювання банківського споживчого кредитування в Україні // Підприємництво, госп–во і право. – 2009. – № 3. – С. 172–175.
11. Новицкая В.Н. Правовое регулирование банковских вкладов граждан: Автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.03. – М., 2004. –27 с.
12. Оплачко Л. Способи забезпечення кредитного договору // Право України. –2002.–№ 11. – С. 49–53.

13. Сирота А. Кредит як економічна та правова категорія // Підприємництво, госп–во і право. – 2009. – № 4. – С.26–29.
14. Б. Яновицька, В. О. Кучер; МВС України, Львів. держ. ун–т внутр. справ. – Л., 2011. – 468 с.
15. Шемшученко Г.Ю. Фінансово–правове регулювання банківського кредитування. – К: Юридична думка, 2006. – 264 с.
16. Фурман І. В.Процес формування ринку факторингових послуг в Україні: проблематика та шляхи розширення [Електронний ресурс] / І. В. Фурман // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(4). - С. 348-354. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/escnof_2013_10\(4\)__56.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/escnof_2013_10(4)__56.pdf).

Тема 26. Розрахункові відносини

1. Загальні положення про розрахунки. Готівкові та безготівкові розрахунки.
2. Розрахунки платіжними дорученнями.
3. Розрахунки за акредитивами. Поняття та види акредитивів. Відкриття акредитива. Виконання акредитива.
4. Розрахунки за інкасовими дорученнями.
5. Розрахунки чеками.
6. Розрахунки з використанням банківських карток.

Завдання для самостійної роботи :

1. Відповідальність за невиконання чи неналежне виконання платіжного доручення.
2. Відповідальність при розрахунках за акредитивом.
3. Види банківських карток. Порядок здійснення та оформлення розрахунків з використанням банківських карток.
4. Складіть порівняльну таблицю безготівкових розрахунків (платіжними дорученнями; платіжними вимогами-дорученнями; чеками; акредитивами; векселями; платіжними вимогами; інкасовими дорученнями).
5. Проаналізуйте норми міжнародних договорів, що регулюють застосування та обіг векселів.
6. Проаналізуйте законодавство ЄС, що регулює розрахункові відносини.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. –№ 40–44. –Ст.356.
2. Агафонова Н. В.Правовий режим акредитиву як форми безготівкових розрахунків: Автореф. дис... канд. юрид. наук / Н. В. Агафонова; Київ. нац. ун–т ім. Т. Шевченка. – К., 2002. – 20 с.
3. Айеле Надемо Атисо. Міжнародно–правові форми розрахунків у транскордонному обігу фінансових коштів: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.11 / Айеле Надемо Атисо ; НАН України. Ін–т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2004. — 16 с.
4. Домрачев В. М.Міжнародні банківські розрахунки: Навч. посіб. / В. М. Домрачев; Європ. ун–т. – К., 2005. – 90 с.
5. Колісник В. Б. Правові основи акредитивної форми безготівкових розрахунків [Текст] : дис... канд. юрид. наук: 12.00.02 / Колісник Володимир Борисович ; Київський ун–т ім. Тараса Шевченка. – К., 1994. – 162 с.
6. Кондратчук Н. В.Гарантії та акредитиви як міжнародні кредитні форми розрахунків у сучасній практиці банків України / Н. В. Кондратчук // Вісн. Акад. праці і соц. відносин Федер. профспілок України. – 2002. – № 2, ч. 2. – С. 126–130.
7. Кузнецова С. А.Банківська система: у схемах і таблицях: навч. посіб. / С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська; ред.: С. А. Кузнецова; Дніпропетр. ун–т ім. А. Нобеля. – Д. : Дніпропетр. ун–т ім. А. Нобеля, 2012. – 319 с.
8. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. - Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. - 2014. - 815 с.

9. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонova Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.
10. ICC Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів [Текст]. – О. : Пласке : ICC Ukraine, 2009. – 240 с.

Тема 27. Договори на створення і використання об'єктів інтелектуальної власності

1. Ліцензійний договір: поняття, ознаки, сфера застосування.
2. Сторони у ліцензійному договорі.
3. Зміст ліцензійного договору.
4. Типові ліцензійні договори.
5. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
6. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Завдання для самостійної роботи:

1. Загальна характеристика договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності, їх види, вимоги до форми.
2. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності: поняття, види.
3. Проаналізуйте норми міжнародно-правових документів, що регулюють порядок укладення договорів на створення і використання об'єктів інтелектуальної власності.
4. Складіть проект авторського договору (на вибір студента: видавничий договір, договір на депонування рукопису, постановочний договір, договір художнього замовлення).
5. Складіть проект договору на створення і використання результатів науково-технічної діяльності.
6. Складіть проект договору на роботи і послуги по забезпеченню науково-технічною інформацією.
7. Задача.

Згідно з умовами видавничого договору, укладеного між доцентом, к.ю.н. С. та видавництвом „Ліра”, автор зобов'язувався передати рукопис книги з актуальних проблем конституційного права до 1 вересня 2014 року, а видавництво зобов'язувалося видати книгу до 15 листопада 2014р. з виплатою обумовленого авторського гонорару. До узгодженої дати книга не була видана і на неодноразові звернення автора представники видавництва повідомляли, що книга буде видана згодом, оскільки видавництво отримало великі за обсягом роботи державного замовлення. Автор 25 січня уклав видавничий договір з іншим видавництвом, і через 2 місяці книга вийшла з друку. Видавництво „Ліра” звернулося до суду про стягнення з С. збитків, понесених видавництвом на видання книги.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

8. Задача.

Групою науковців був підготовлений коментар до Цивільного кодексу України. Коментар було надруковано у видавництві „ЮрІнком”. Один із співавторів, який виконав 35% робіт у складі колективу співавторів, видав самостійну монографію, в якій два розділи за змістом є ідентичними із змістом коментаря. Інші співавтори звернулися до суду про відшкодування завданих збитків і суми упущеної вигоди, оскільки видання монографії відбулося без їх згоди, і факт видання монографії суттєво вплинув на обсяги реалізації коментаря. З аналогічним позовом звернулося і видавництво.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір. Які права співавторів на твір, створений у співавторстві?

9. Задача.

Гр.Д., який є власником патенту на винахід пристрою, встановлення якого дозволяє мінімізувати витрати на опалення житла, звернувся до кількох компаній, що виготовляли котли для опалення, але запропоновані йому умови були не вигідними, і гр.Д. нікому не передав права на користування винаходом. Через деякий час компанія „Будерос” звернулася до суду з вимогою про надання їй дозволу на використання винаходу і про примусове відчуження прав на винахід у гр.Д.

У судовому засіданні гр.Д. заявив, що його повністю не влаштовує сума гонорару. Він три роки тому пропонував компанії свій винахід, але вона відмовилася від пропозиції, оскільки вважала, що гр.Д. завищує суму гонорару.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Іваницька Н. А. Ліцензійний договір на використання торговельної марки [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Іваницька Наталія Анатоліївна ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2011. – 19 с.
3. Інтелектуальна власність в Україні: проблеми теорії і практики: Зб.наук. статей / За ред. Ю.С.Шемчушенка, Ю.Л.Бошицького. – К.: Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького НАН України, 2002. – 424 с.
4. Інтелектуальна власність: навч. посіб. : у 2 ч. / І. П. Каплун, Е. В. Колісніченко, В.О.Панченко, А. А. Папченко. - Суми : Вид-во СумДУ, 2010 . - Ч. 1. - 2010. - 156 с.
5. Інтелектуальна власність: Словник- довідник : у 2 томах / ред. О. Д. Святоцький ; Державне патентне відомство України. - К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2000 . Т. 1 : Авторське право і суміжні права / укл. В. С. Дроб'язко, Р. В. Дроб'язко ; ред. О.Д.Святоцький, В. С. Дроб'язко. - К. : [б.в.], 2000. - 356 с.
6. Кірін Р. С. Інтелектуальна власність : підруч. для вищ. навч. закл. / Р. С. Кірін, В.Л.Хоменко, І. М. Коросташова ; Держ. вищ. навч. закл. "Нац. гірн. ун-т". - Д. : НГУ, 2012. - 319 с.
7. Кирилюк А. В. Ліцензійний договір на використання літературних творів за законодавством України [Електронний ресурс] / А. В. Кирилюк // Актуальні проблеми держави і права . - 2008. - Вип. 42. - С. 58-65. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2008_42_11.pdf.
8. Кирилюк А. В. Ліцензійний договір на використання літературних творів як вид авторського договору [Електронний ресурс] / А. В. Кирилюк // Актуальні проблеми держави і права . - 2009. - Вип. 51. - С. 180-186. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2009_51_28.pdf.
9. Кирилюк А. В. Ліцензійний договір на використання літературних творів (цивільно-правовий аспект) [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Кирилюк Алла Володимирівна ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2010. – 20 с.
10. Крижна В. М. Ліцензійний договір – правова форма реалізації патентних прав: Автореф. дис... канд. юрид. наук / В. М. Крижна; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. – Х., 1999. – 20 с.
11. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України /Ю.М. Капіца [та ін.] ; Державний департамент з питань адаптації законодавства, Центр інтелектуальної власності та передачі технологій НАН України. - К. : Слово, 2006. - 1104 с.

Тема 28. Договір комерційної концесії

1. Договір комерційної концесії (франчайзингу): поняття, ознаки, сфера застосування.
2. Сторони у договорі комерційної концесії. Форма договору.
3. Зміст договору комерційної концесії. Права та обов'язки сторін за договором.
4. Припинення договору комерційної концесії

Завдання для самостійної роботи :

1. Дослідіть історію виникнення інституту комерційної концесії.
2. Порівняйте договір комерційної концесії та концесійні договори.

3. Дослідіть правове регулювання франчайзингу в країнах ЄС.
4. Проаналізуйте судову практику вирішення спорів у сфері укладення та здійснення договорів комерційної концесії.
5. Складіть проект договору комерційної концесії.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Бахуринська М. М. Концесія як перспективна правова форма землекористування / М. М. Бахуринська // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. – 2006. – Вип. 31. – С. 380–388.
3. Дмитришин В. С. Міжнародний досвід правового регулювання відносин у сфері франчайзингу [Електронний ресурс] / В. С. Дмитришин // Часопис цивілістики. – 2012. – Вип. 13. – С. 90-94. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chac_2012_13_19.pdf.
4. Медведєва О. А. Концесія як правова форма використання державного майна у господарській діяльності недержавними суб'єктами [Текст] : дис... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Медведєва Оксана Анатоліївна ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2004. – 194.
5. Резніченко С. В. Права та обов'язки сторін за договором комерційної концесії (франчайзингу) [Електронний ресурс] / С. В. Резніченко // Часопис цивілістики. – 2013. – Вип. 14. – С. 70-73. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chac_2013_14_15.pdf.
6. Сай І. А. Концесія як шлях збереження власності держави та територіальної громади / І. А. Сай // Держава та регіони. Сер. Держ. упр. – 2012. – Вип. 2. – С. 43–46.
7. Смілянець І. П. Деякі аспекти договору франчайзингу за законодавством України [Електронний ресурс] / І. П. Смілянець // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – Вип. 59. – С. 494-500. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2011_59_69.pdf.
8. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". – 2-ге вид., переробл. та допов. – Х. : Право, 2014. – Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. – 2014. – 815 с.
9. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонова Є. О. [та ін.]. – 3-тє вид., переробл. та допов. – К. : Правова єдність, 2010. – 749 с.

Тема 29. Спільна діяльність

1. Договір про спільну діяльність: поняття, ознаки, сфера застосування.
2. Сторони в договорі. Форма договору про спільну діяльність.
3. Поняття договору простого товариства. Вклади учасників простого товариства.
4. Правовий режим спільного майна. Припинення договору простого товариства.

Завдання для самостійної роботи:

1. Порядок ведення спільних справ учасників простого товариства.
2. Розподіл між учасниками прибутків, спільних витрат і збитків.
3. Відповідальність учасників за спільними зобов'язаннями.
4. Порівняйте договір про заснування підприємницького товариства і договір про спільну діяльність.
5. Порівняйте правовий режим майна, що ввійшло до складу статутного капіталу господарського товариства на засадах, визначених договором про заснування товариства, та спільного майна учасників простого товариства.
6. Порівняйте порядок управління господарським товариством та простим товариством.
7. Складіть проект договору про спільну діяльність.
8. Складіть проект договору простого товариства

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.

2. Блажівська О. Правовий статус учасників договору про спільну діяльність /О.Блажівська // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. юрид. – 2006. – Вип. 43. – С. 164-171
3. Блажівська О.Є. Спільна діяльність учасників простого товариства: монографія /О.Є.Блажівська; Ін-т законодавства ВР України. – К. : Алерта, 2013 – Бібліогр.: С.207–223.
4. Коморний О.І. Договір про розподіл продукції: цивільно-правові аспекти: Автореф. дис... канд. юрид. наук / О. І. Коморний; НАН України. Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького. – К., 2006. – 20 с.
5. Резнікова В.В. Спільна господарська діяльність в Україні: економіко-правова сутність [Електронний ресурс] /В.В.Резнікова // Публічне право. – 2013. – № 2. – С.269-273. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pp_2013_2_38.pdf.
6. Юровська Г. В. Договір простого товариства у цивільному праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Г. В. Юровська; НДІ приват. права і підприємництва Нац. акад. прав. наук України. - К., 2010. - 19 с.
7. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. - Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. - 2014. - 815 с.
8. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонова Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.

Тема 30. Недоговірні зобов'язання

1. Недоговірні зобов'язання, їх особливості та види.
2. Зобов'язання із публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу.
3. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу.
4. Зобов'язання із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
5. Зобов'язання із рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.

Завдання для самостійної роботи :

1. Особливості недоговірних зобов'язань.
2. Різниця між публічною обіцянкою винагороди за результатами конкурсу та публічною обіцянкою винагороди без оголошення конкурсу.
3. Умови виникнення зобов'язань, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної та юридичної особи.
4. Задача.

Внаслідок недбалого зберігання займистих речовин на дачній ділянці, що належить М., виникла пожежа. Вогнем були охоплені старі господарські будівлі, а також інвентар, що перебував у них, і запаси дров. Власник сусідньої ділянки Т., помітивши наближення вогню до будов, що знаходилися на території його ділянки, спробував привернути увагу М. до ситуації, що створилася, але, переконавшись у безплідності своїх спроб, став гасити пожежу всіма доступними способами. У результаті початих ним дій, а також допомоги підоспілих сусідів пожежу вдалося згасити. Будовам, що належать Т., шкода не була заподіяна, однак сам Т. одержав численні опіки середньої важкості.

Вважаючи, що його дії можуть вважатися такими, що зроблені в інтересах М., Т. звернувся до нього з вимогою про відшкодування вартості ушкодженого одягу, а також про стягнення витрат на лікування у зв'язку з отриманими опіками. Адвокат М. думав, що пред'явлені вимоги не підлягають задоволенню, тому що дії Т. можуть вважатися зробленими винятково в інтересах М., оскільки були зроблені насамперед з метою запобігання шкоди майну самого Т.. Тим часом обов'язок щодо відшкодування необхідних витрат і іншого реального збитку закон покладає на особу, в інтересах якого потерпілий діяв. В інтересах же М. можуть вважатися зробленими лише дії по

порятунку його майна, і розмір відшкодування у всякому разі не повинен перевищувати вартість цього майна, що вкрай незначна. Не дійшовши згоди, сторони звернулися в суд.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

5. Задача.

У місцевій газеті було опубліковане оголошення А., в якому було обіцяно виплатити 3 тис. грн. тому, хто повідомить його про доступні, нешкідливі й швидкодіючі способи позбавитися надлишкової ваги. Через певний час А. одержав на пошті бандероль від Б., співробітника науково-дослідної лабораторії Академії медичних наук, що містила докладний опис вітчизняних і закордонних методик скинення зайвої ваги, що успішно застосовані на практиці. Думаючи, що повідомлені А. відомості повністю відповідають вимогам, що містилися в оголошенні, Б. указав номер свого банківського рахунку, на який просив перерахувати необхідну суму.

У відповіді А. заявив про відмову перерахувати необхідну суму, тому що, на його думку, повідомлені йому відомості не відповідають жодній з вимог, що вказувалися в оголошенні. По-перше, як вбачається з оголошення, його цікавили лише швидкодіючі методи позбавлення надлишкової ваги, тоді як запропоновані Б. методики дають відчутний ефект лише після закінчення 3-4 місяців з моменту застосування. По-друге, майже всі описані Б. методики допускають уживання препарату, що викликає в організмі А. алергічну реакцію, а тому не можуть уважатися нешкідливими. Що стосується препаратів, що не містять зазначеної речовини, то оцінити їх можна лише через деякий час із початку їх вживання. По-третє, вартість пропонованих до вживання препаратів досить висока, у зв'язку із чим вони не доступні для А.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

6. Задача.

У засобах масової інформації м. Мукачево 20 березня було оголошено про проведення публічного конкурсу на право укладання договору на реконструкцію будинку, що належить міській раді. У конкурсі відповідно до його умов могли взяти участь будівельні фірми, що мають ліцензію на право здійснення реконструкції нежитлових об'єктів. Переможець конкурсу одержував також право розмістити за рахунок міської ради на прилеглий до будинку території рекламний щит, що містить фірмове найменування та перелік основних видів його діяльності. Не пізніше 1 травня суб'єкти господарювання, що беруть участь у конкурсі, повинні були представити проект технічної документації на проведення реконструкції будинку, наступна оцінка якого дозволила б виявити переможця.

4 квітня в тих же засобах масової інформації міська рада оголосила про скасування конкурсу з незалежних від неї причин. Виступаючи з цього приводу, міський голова заявив, що не вбачає в рішенні про скасування конкурсу нічого протизаконного, тим більше це рішення прийнято протягом першої половини встановленого для подання робіт строку.

Наступного дня в раду звернулися будівельні фірми, що приступили до виконання умов конкурсу, з вимогою відшкодувати понесені ними збитки, оскільки рішення про скасування конкурсу є незаконним. Крім того, вони зажадали надання їм права розмістити за рахунок адміністрації свої рекламні щити.

Проаналізуйте ситуацію. Чи правомірні вимоги будівельних фірм? Що є підставою виникнення зобов'язання з публічного конкурсу й публічної обіцянки нагороди?

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Болокан І. В. Зобов'язально-правові та спеціальні засоби захисту права власності в підприємницькій діяльності: автореф. дис... канд. юрид. наук / І. В. Болокан; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2008. – 20 с.
3. Габріадзе М.Р. Зобов'язання, що виникають внаслідок створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи, у цивільному законодавстві України:

- автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / М.Р. Габріадзе ; НДІ приват. права і підприємництва Акад. прав. наук України. — К., 2007. — 20 с.
4. Голубева Н. Ю. Зобов'язання із публічної обіцянки винагороди: Автореф. дис... канд. юрид. наук / Н. Ю. Голубева; Одес. нац. юрид. академія. — О., 2005. — 22 с.
 5. Науково–практичний коментар до цивільного законодавства України [Текст] : [В 4 т.] А. Г. Ярема [и др.]. — К. : Академія суддів України, 2004 . — (Нормативні документи та коментарі). — ISBN 966–95773–4–9.
 6. Науково–практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т.. Т. 2/ О. О. Кот, Т. В. Боднар, С. І. Шимон, О. О. Отраднава, С. М. Бервено. — 5–те вид., переробл. і доповн.. — К. : Юрінком Інтер, 2013. — 1117 с.
 7. Т. 3 : Договірні зобов'язання. Недоговірні зобов'язання. Спадкове право. — [Б. м.] : [б.в.], 2006. — 927 с.
 8. Отраднава О.О. Недоговірні зобов'язання в цивільному праві України: навч. посібник / О. О. Отраднава. — К. : Юрінком Інтер, 2009. — 240 с.
 9. Цивільне право України. Особлива частина. Недоговірні зобов'язання [Текст] : навч. посібник / І. Е. Берестова [та ін.] ; заг. ред. С. С. Бичкова ; Національна академія внутрішніх справ України. — К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2005. — 105 с.
 10. Шапошніков Д. С. Відшкодування шкоди, завданої здоров'ю та життю особи, яка без відповідних повноважень рятувала майно іншої особи: Автореф. дис... канд. юрид. наук / Д. С. Шапошніков; Одес. нац. юрид. акад. — О., 2005. — 25 с.
 11. Чернат В.А. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи: Автореф. дис... канд. юрид. наук /В.А.Чернат; Одес. нац. юрид. акад. — О., 2006. — 20 с.

Тема 31. Загальні положення про відшкодування шкоди

1. Поняття і значення зобов'язань із відшкодування шкоди. Елементи зобов'язання із відшкодування шкоди.
2. Підстави (умови) виникнення зобов'язання із відшкодування шкоди.
3. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого.
4. Урахування вини потерпілого та матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоду, при вирішенні питання про відшкодування шкоди.

Завдання для самостійної роботи :

1. Поняття засобів цивільно–правового захисту.
2. Відшкодування шкоди, завданої особою при здійсненні нею права на самозахист від протиправних посягань.
3. Казус як підстава звільнення від відповідальності.
4. Вина потерпілого та її значення в деліктних зобов'язаннях.
5. Порівняйте поняття “необхідна оборона”, “крайня необхідність” в цивільному та кримінальному праві.
6. Задача.

Громадянин К., працюючи на дачній ділянці, несподівано почув за своєю спиною людський крик. Обернувшись, він побачив свого сусіда Д. з покаліченою рукою. Як виявилось, Д. зацікавився, що робить у такий пізній час його сусід і підійшов до нього ззаду. К. лопатою, якою копав грядки, вдарив Д. по руці. Внаслідок перелому руки Д. 26 днів знаходився на листку непрацездатності.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

7. Задача.

У лікарню звернувся чоловік з проханням надати термінову допомогу його сину, який перебував у важкому стані і був привезений до лікарні. Завідувач хірургічного відділення незважаючи на те, що батько протягом години шість разів звертався за допомогою, відмовив, мотивуючи тим, що він зайнятий іншим хворим.

Хворий помер. За висновком судово-медичної експертизи, смерть настала внаслідок великої втрати крові. На запитання прокурора про можливість попередження смерті

судово-медична експертиза дала відповідь: при своєчасному наданні медичної допомоги життя можна було врятувати.

Проаналізуйте ситуацію.

8. Задача.

У ніч на 20 серпня 2014 року було затоплено квартиру, внаслідок чого пошкоджено меблевий гарнітур, палац, картини, диван. На ремонт стін було витрачено 5200 грн., а майнові збитки становлять 12 000 грн.

Як виявилось, наймач Д., яка проживає вище, залишила відкритим водопровідний кран, що послужило причиною аварії. Д. вважає, що вона не затоплювала квартири, оскільки вода була подана раніше, ніж це прийнято за графіком.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Агафонов С. Особливості відшкодування моральної шкоди за законодавством України // Юридичний журнал. – 2007. – № 6. – С. 100-102.
3. Волков О.А. Зобов'язання відшкодування шкоди, завданої в стані крайньої необхідності за цивільним законодавством України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 /О.А.Волков ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2009. – 20 с.
4. Гринько С. Д. Непереборна сила як безумовна підстава звільнення від відповідальності в цивільному праві України // <http://www.univer.km.ua/visnyk/1301.pdf>.
5. Косован А. Проблеми возмещения морального вреда // Юридична практика. – 2007.–№33.– С. 1, 15.
6. Коташевский А. Украденное возмещает потерпевший: о реальности возмещения стоимости украденного за счет государства, если преступник не найден //Юридична практика. – 2009. – № 22. – С. 13.
7. Ківалова Т. С. До питання про розмежування зобов'язань відшкодування шкоди та деяких інших недоговірних зобов'язань [Електронний ресурс] / Т. С. Ківалова // Актуальні проблеми держави і права. - 2008. - Вип. 42. - С. 81-88. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2008_42_14.pdf.
8. Ківалова Т. С. Зобов'язання відшкодування шкоди за цивільним законодавством України: теоретичні проблеми. : Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 /Одеська національна юридична академія. – О., 2009. – 19 с.
9. Крисань Т.Є. Збитки як категорія цивільного права України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Т.Є. Крисань ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2008. – 19 с.
10. Павловська Н.В. Теорія та практика захисту моральних благ цивільним законодавством України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Н.В. Павловська ; Нац. ун–т внутр. справ. – Х., 2002. – 15 с.
11. Письменна О.П. Правовідносини, що виникають у зв'язку з порушенням прав споживачів внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг): Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Одеська національна юридична академія. – О., 2007. – 20 с.
12. Церковна О. В. Підстави звільнення від цивільно–правової відповідальності за завдання шкоди: Автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.03 / НДІ приватного права і підприємництва Академії правових наук України. – К., 2009. – 21 с.
13. Янчук А. До питання про універсальність відшкодування збитків за Цивільним кодексом України // Підприємництво, госп–во і право. – 2010. – № 1. – С.126–127.
14. Янчук А. Проблеми співвідношення категорій «збитки» та «шкода» за Цивільним кодексом України // Підприємництво, госп–во і право. – 2010. – № 2. – С.93–96.

Тема 32. Окремі види деліктних зобов'язань

1. Відшкодування шкоди, завданої при здійсненні особою права на самозахист та у стані крайньої необхідності.
2. Відшкодування шкоди, завданої працівником.

3. Відшкодування шкоди, завданої органами публічної влади, їх службовими чи посадовими особами.
4. Відшкодування шкоди, завданої малолітньою, неповнолітньою, недієздатною, обмежено дієздатною особою.
5. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними.
6. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.
7. Зобов'язання із відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт чи послуг.

Завдання для самостійної роботи:

1. Особливості відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, досудового слідства, прокуратури чи суду.
2. Особливості відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.
3. Вина потерпілого та її значення в деліктних зобов'язаннях.
4. Поняття, ознаки та види джерел підвищеної небезпеки.
5. Задача.

ТОВ “Оріон” уклало договір оренди мікроавтобуса з громадянином Л. Згідно з умовами договору, транспортний засіб буде використовуватись для потреб ТОВ “Оріон” протягом 5 років. Управління мікроавтобусом буде здійснювати Л. за погоджену плату, технічне обслуговування та ремонт будуть проводитися за рахунок ТОВ “Оріон”.

При перевезенні партії вантажу ТОВ “Оріон” мікроавтобус зіткнувся з легковим автомобілем, що належав Н. В результаті ДТП підприємство понесло витрати на ремонт мікроавтобуса в сумі 8000 грн. Н., як потерпіла сторона, зазнав шкоди в сумі 2800 грн., з яких 700 використано на медичне обслуговування, решта суми на ремонт автомобіля.

Проаналізуйте ситуацію. Визначте суб'єкта відповідальності.

6. Задача.
Перебуваючи за кермом маршрутного таксі, яке належало приватному підприємцю П., водій М. вчинив наїзд на пішохода К. Розслідуванням дорожньо-транспортного випадку було встановлено: К., будучи в стані алкогольного сп'яніння, хотів перейти вулицю, але, побачивши маршрутне таксі, що наближалось, зупинився на обочині. Не втримавшись на ногах, К. потрапив під колеса таксі. Від зіткнення було розбито лобове скло. Осколком поранено око пасажирки. К. одержав перелом ключиці, струс мозку, перебував на стаціонарному лікуванні.

К. звернувся до суду з позовом про стягнення з водія М. витрат на лікування у розмірі 7600 грн. і моральної шкоди у розмірі 5000 грн. М. заперечив, аргументуючи це тим, що К. сам винен, оскільки перебував у стані алкогольного сп'яніння.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

7. Задача.
Громадянка Т. поверталася з роботи. Собака (породи боксер), що належала громадянину Н., напала на Т., порвавши на ній плащ та покусавши ноги. Плащ ремонту не підлягав, а від одержаних укусів Т. проходила курс лікування. Н. відмовився відшкодувати шкоду у розмірі 3900 грн та моральну шкоду в розмірі 2000 грн.

Собака була на повідку, несподівано вирвалася, вдержати її ні командою, ні силою не вдалося. Т. наполягала на відшкодуванні незалежно від вини господаря, оскільки такі собаки є джерелом підвищеної небезпеки.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

8. Задача.
При доставці працівників ПАТ “Автозав” автобусом до місця праці відбулося зіткнення автобуса з вантажним автомобілем. В результаті аварії три працівники отримали ушкодження і були госпіталізовані.

Одному з них, Р., МСЕК було встановлено 70% втрати професійної працездатності, встановлено II групу інвалідності. Із середньомісячного заробітку 2300 грн. йому була призначена пенсія. Потерпілий звернувся з вимогою в суд про відшкодування втраченого заробітку, витрат на лікування та стягнення моральної шкоди.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Антонов С.В. Цивільно–правова відповідальність за заподіяння шкоди здоров'ю при наданні платних медичних послуг: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / С.В.Антонов ; НАН України. Ін–т держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2006. – 20 с.
3. Боярський О.О. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю суду: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / О.О. Боярський ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2008. – 19 с.
4. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю [Електронний ресурс] / Л. М. Горбунова [и др.] ; Міністерство юстиції України. – К.: [Поліграф–Експрес], 2006. – 58 с.
5. Забара І.М. Відшкодування моральної (немайнової) шкоди в міжнародному приватному праві: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / І.М. Забара ; Київ. нац. ун–т ім. Т.Шевченка. – К., 2002. – 22 с.
6. Лов'як О.О. Відшкодування шкоди, завданої громадянину службовими особами органів внутрішніх справ України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / О.О.Лов'як ; Київ. нац. ун–т ім. Т.Шевченка. – К., 2007. – 17 с.
7. Мироненко В. П. Порядок відшкодування майнової шкоди, завданої громадянину незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, досудового слідства, прокуратури або суду [Електронний ресурс] / В. П. Мироненко, В. В. Ананченко //Юридична наука . - 2012. - № 4. - С. 44-51. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/jnn_2012_4_6.pdf.
8. Ніжинська І.С. Відшкодування шкоди, завданої незаконними діями службових осіб дізнання і досудового слідства в системі органів внутрішніх справ України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / І.С. Ніжинська ; НАН України. Ін–т держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2003. – 16 с.
9. Новий підхід до проблеми відшкодування шкоди, завданої органами внутрішніх справ України [Електронний ресурс] // Юридична наука . - 2012. - № 7. - С. 133-134. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/jnn_2012_7_17.pdf.
10. Пендяга Г.Л. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Г.Л. Пендяга ; Київ. нац. ун–т ім. Т.Шевченка. – К., 2008. – 15 с.
11. Плачков Д. Ф. Відшкодування шкоди фізичній особі, що потерпіла від злочину, за цивільним законодавством: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Одеська національна юридична академія, – О., 2009.–23 с.
12. Ременяк С.Я. Відшкодування шкоди, завданої малолітніми особами за цивільним законодавством України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / С.Я. Ременяк ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2007. – 20 с.
13. Терещенко Н.В. Особливості відповідальності за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Н.В. Терещенко ; Нац. ун–т внутр. справ. – Х., 2003. – 16 с.
14. Фролов М.М. Відшкодування шкоди, завданої органами внутрішніх справ України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / НДІ приватного права і підприємництва Академії правових наук України. –К.. 2006. –19 с.
15. Шапошніков Д.С. Відшкодування шкоди, завданої здоров'ю та життю особи, яка без відповідних повноважень рятувала майно іншої особи: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Д.С. Шапошніков ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2005. – 25 с.

Тема 33. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю

1. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я. Відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого.
2. Особи, які мають право на відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого. Розмір і порядок відшкодування такої шкоди.
3. Відшкодування витрат на лікування особи, яка потерпіла від злочину.

Завдання для самостійної роботи :

1. Суб'єкти зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.
2. Умови відповідальності за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.
3. Визначення заробітку (доходу), втраченого внаслідок каліцтва, іншого ушкодження здоров'я фізичної особи, яка працювала за трудовим договором, чи фізичної особи-підприємця.
4. Підстави та порядок зменшення чи збільшення розміру відшкодування шкоди.
5. Задача.

Будівельна організація направила бригаду будівельників на територію заводу для ремонту складського приміщення за договором будівельного підряду. Під час ремонтних робіт один з будівельників був травмований. Висновком МСЕК встановлено 60% втрати професійної працездатності. Середньомісячний заробіток потерпілого – 2680 грн.; розмір пенсії по інвалідності – 1630 грн. Будівельна організація відмовилася відшкодувати завдану шкоду, оскільки шкода сталася не з її вини.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

6. Задача.

Сім'я громадянина Д. складалася із 5 осіб: громадянка М., дружина 32-річного віку, син – студент 12 років, 6-річна донька та мати – пенсіонерка (отримує соціальну пенсію 1300 грн.).

В результаті нещасного випадку на будівництві Д. впав із 5-го поверху, отримав травми, від яких помер у лікарні. Його середньомісячний заробіток 2860 грн. *Визначте коло осіб, які мають право на відшкодування шкоди через смерть годувальника та розмір відшкодування.*

7. Задача.

Внаслідок виробничої травми, що сталася у червні 2014 року, громадянин С. втратив зір. Підприємство виплачує втрачений заробіток і витрати на протезування та санаторно-курортне лікування. Через великі незручності у зв'язку з втратою зору і неможливістю займатися роботою, на якій пропрацював 26 років, С. у серпні 2014 року звернувся до суду з вимогою про компенсацію йому моральної шкоди.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Бубіна А. І. Деякі особливості відшкодування шкоди, завданої здоров'ю внаслідок дорожньо-транспортної пригоди [Електронний ресурс] / А. І. Бубіна // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – Вип. 59. – С. 507-516. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2011_59_71.pdf.
3. Сенін Ю. Л. Відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю працівника [Електронний ресурс] / Ю. Л. Сенін // Вісник Верховного Суду України. – 2011. – № 11. – С. 33-40. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vvsu_2011_11_8.pdf
4. Івчук Ю. Ю. Деякі питання, пов'язані з матеріальною відповідальністю роботодавця у зв'язку з відшкодуванням шкоди, заподіяної працівникові ушкодженням здоров'я [Електронний ресурс] / Ю. Ю. Івчук // Актуальні проблеми права: теорія і

практика . – 2012. – № 25. – С. 68-75. – Режимдоступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/app_2012_25_8.pdf.

5. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. - Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. - 2014. - 815 с.
6. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонova Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.
7. Шапошніков Д.С. Відшкодування шкоди, завданої здоров'ю та життю особи, яка без відповідних повноважень рятувала майно іншої особи: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Д.С. Шапошніков ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2005. – 25 с.

МОДУЛЬ 4. СПАДКОВЕ ПРАВО

Тема 34. Загальні положення про спадкування.

Спадкування за заповітом. Спадкування за законом

1. Поняття та види спадкування. Спадщина, її склад. Підстави для відкриття спадщини. Час і місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Усунення від права на спадкування.
2. Спадкування за заповітом як вид спадкування. Поняття заповіту. Види заповітів.
3. Право на заповіт, його суб'єкти. Свобода заповіту. Заповідальний відказ. Покладення на спадкоємця інших обов'язків. Право на обов'язкову частку у спадщині, його суб'єкти.
4. Форма заповіту. Посвідчення заповіту при свідках. Право заповідача на скасування та зміну заповіту. Недійсність заповіту.
5. Умови спадкування за законом. Черговість спадкування за законом, зміна такої черговості. Спадкування за правом представлення. Розміри часток у спадщині при спадкуванні за законом.

Завдання для самостійної роботи :

1. Спадкове право та його місце в системі цивільного права.
2. Об'єкти, які не входять до складу спадщини
3. Дослідіть історію розвитку спадкового права в Україні.
4. Порівняйте інститут спадкування за законом в Україні та одній із зарубіжних країн (на вибір студента).
5. Складіть проект заповіту.
6. Задача.

Подружжя пенсіонерів (І. та Р.), їх 37 – річний син (інвалід III групи) з невісткою та троє їх неповнолітніх дітей проживали однією сім'єю у приватизованій ними квартирі. 24 квітня 2014 року І. помер, залишивши заповіт, за яким належний йому автомобіль мав перейти до внука О.

Визначте вартість майна, яке спадкує кожен з членів сім'ї, якщо до його складу входять: квартира (260 тис. грн.), автомобіль "Нива" (36 тис.грн.), вклад у банку (8000 грн.) та речі звичної домашньої обстановки та вжитку (2 тис. грн.)

7. Задача.

Громадянин О. склав заповіт, за яким усе своє майно заповів у рівних частинах внукам К. Д., Л. 6 листопада 2014 року О. помер. Після його смерті залишилось майно: будинок (540 тис. грн.), автомобіль (150 тис.грн.), телевізор, холодильник, імпорتنі меблі та інші предмети домашньої обстановки (30 тис.грн) та вклад в банку (25 тис.грн.).

К. та Д. подали заяву у нотаріальну контору про прийняття спадщини, Л – відмовився від належної йому частини спадщини на користь сестри К., з якою проживав спадкодавець. З заявами про прийняття спадщини звернулися також Г. (брат померлого) та Ж. (дочка померлого).

Визначте коло спадкоємців та вартість майна, яке кожен з них спадкує.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
2. Васильченко, В. В. Коментар та постатейні матеріали до законодавства України про спадкування [Текст] : посібник / В. В. Васильченко. – Х. : Одиссей, 2007. – 480 с.
3. Гелич А. О. Об'єкти спадкування за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / А. О. Гелич ; Н.-д. ін-т приват. права і підприємництва Нац. акад. прав. наук України. – К., 2011. – 18 с.
4. Горбунова, Л. М. Спадкування в Україні [Електронний ресурс] / Л. М. Горбунова, С. В. Богачов, І. Ф. Іванчук, Н. А. Кубар. – К. : Поліграф–Експрес, 2006. – 60 с.
5. Драгневич, Олена Володимирівна Спадкування: за законом і за заповітом [Текст] / О. В. Драгневич ; Центр правових досліджень. – К. : Видавець Фурса С.Я., 2005. – 60 с.
6. Заїка Ю.О. Становлення і розвиток спадкового права в Україні: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Ю.О. Заїка ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2007. – 33 с.
7. Нелін О. І. Еволюція спадкового права в Україні (історично–правовий аспект): автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / О. І. Нелін ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2010. – 39 с.
8. Спадкування за законодавством України. Коментар. Судова практика [Текст] : зб. нормат. актів / Є. О. Рябоконт [та ін.]. – 2-ге вид., переробл. та доп. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 352 с.
9. Степанюк А.А. Застосування колізійних норм щодо спадкування в міжнародному приватному праві: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / А.А. Степанюк ; Нац. юрид. акад. ім. Я.Мудрого. – Х., 2003. – 20 с.
10. Чуйкова В.Ю. Правові питання спадкування за заповітом: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / В.Ю. Чуйкова ; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. – Х., 1999. – 19 с.
11. Шевчук Л.В. Заповіт як підстава виникнення правонаступництва в цивільному праві України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Л.В. Шевчук ; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2001. – 17 с.
12. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Спадкове право. Теорія та практика: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2002.

Тема 35. Здійснення права на спадкування. Виконання заповіту. Оформлення спадщини. Спадковий договір.

1. Загальний порядок прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини та правові наслідки їх пропуску. Право на відмову від прийняття спадщини, порядок його реалізації, правові наслідки.
2. Перехід права на прийняття спадщини (спадкова трансмісія). Відумерлість спадщини. Поділ та перерозподіл спадщини між спадкоємцями. Задоволення спадкоємцями вимог кредиторів спадкодавця.
3. Свідоцтво про право на спадщину та порядок його одержання.
4. Поняття та ознаки спадкового договору. Сторони спадкового договору. Форма спадкового договору. Обов'язки набувача. Забезпечення виконання спадкового договору. Розірвання спадкового договору.

Завдання для самостійної роботи :

1. Особливості прийняття спадщини окремими категоріями спадкоємців.
2. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину. Визнання свідоцтва недійним.
3. Складіть проект спадкового договору.
4. Задача.

19 серпня 2013 року в автокатастрофі загинули батько, дід і прадід неповнолітньої Л. і відкрилася спадщина на житловий будинок, автомобіль та інше майно, власником якого був прадід. У нотаріальну контору з заявами про прийняття спадщини звернулися Д. та Р. (брат та сестра спадкодавця) і їм було видано свідоцтво про право спадкування.

У травні 2014 року мати неповнолітньої пред'явила в інтересах доньки позов до Д. та Р. про визнання недійсним спадкування житлового будинку, автомобіля та анулювання свідоцтва. Позивачка зазначала, що Л. є спадкоємницею першої черги і саме їй повинно перейти спадкове майно.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

5. Задача.

23 травня в селищну раду звернулося подружжя (дружина – 66 років та чоловік – 67 років) - жителі м. Ужгорода, які у весняно-літній період проживали у батьківському будинку у селі. Подружжя бажало посвідчити спільний заповіт такого змісту: “Усе наше майно у випадку смерті одного з нас переходить до іншого, хто його пережив, а після смерті останнього – до внука П.”.

У працівника селищної Ради виникли сумніви щодо можливості посвідчення заповіту такого змісту та правомірності посвідчення заповіту даних осіб у селищній Раді.

Проаналізуйте ситуацію.

6. Задача.

Громадянин Ч. склав заповіт, за яким усе своє майно (приватний будинок, автомобіль та приватизовану квартиру) заповів своєму далекому родичеві Н. 28 березня 2014 року Ч. помер. Дочки Т. та О. звернулися із заявою до суду про визнання заповіту недійсним, оскільки, на їх думку, в момент складання заповіту їх батько не розумів значення своїх дій. Дружина Ч. на момент спору була жива.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

7. Задача.

За спадковим договором, укладеним між гр.А. та гр.О. і посвідченим нотаріально, до гр.О. повинен був перейти будинок, належний гр.А. Натомість гр.О. зобов'язувався утримувати гр.А. до його смерті, поховати його, установити пам'ятник на могилі.

Гр.А. помер 26.07.2014р. Згідно з умовами договору гр.О. здійснив поховання. У нотаріальну контору звернулася дочка гр.А. за оформленням права на спадщину. Одночасно вона звернулася до суду з позовом до гр.О. про усунення перешкод у користуванні житловим будинком. Дочка гр.А. заявила, що гр.О. не спорудив пам'ятника, право власності на будинок не оформив.

Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть спір.

Література:

1. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. –№ 40–44. –Ст.356.
2. Васильченко, В. В.Коментар та постатейні матеріали до законодавства України про спадкування [Текст] : посібник / В. В. Васильченко. – Х. : Одиссей, 2007. – 480 с.
3. Горбунова, Л. М. Спадкування в Україні [Електронний ресурс] / Л. М. Горбунова, С. В. Богачов, І. Ф. Іванчук, Н. А. Кубар. – К. : Поліграф–Експрес, 2006. – 60 с.
4. Солтис Н.Б. Спадкування житла як спосіб набуття фізичною особою житлових прав [Текст] / Н. Б. Солтис ; Академія правових наук України, НДІ приватного права і підприємництва. – К. : [б.в.], 2006. – 35 с.
5. Спадкування за законодавством України. Коментар. Судова практика [Текст] : зб. нормат. актів / Є. О. Рябоконт [та ін.]. – 2–ге вид., переробл. та доп. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 352 с.
6. Рабовська С.Я. Спадкування прав засновника (учасника) корпоративного підприємства: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / С.Я. Рабовська ; Київ. нац. ун–т ім. Т.Шевченка. – К., 2007. – 20 с.
7. Спадкове право: Нотаріат. Адвокатура. Суд / Науково–практичний посібник / С.Я. Фурса, Є.І. Фурса, О.М. Клименко, С.Я. Рябовська, Л.О. Кармаза та ін. – К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2007. – 1216 с.
8. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Спадкове право. Теорія та практика. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2002.
9. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Спадковий договір. – К.: Видавець Фурса С.Я., 2006.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Написання реферату є необхідною складовою частиною навчального процесу, яка дає змогу студентові проявити свої творчі здібності в сфері проведення самостійних досліджень з теоретичних і практичних проблем сімейного права.

Метою написання реферату є організація науково–дослідницької роботи студентів з врахуванням певних вимог, а саме:

- а) системно і творчо, коректно і критично осмислювати існуючі погляди науковців на окремі теоретичні і практичні проблеми сімейного права;
- б) самостійно знаходити шляхи вирішення проблем сімейного права, виходячи із сучасного стану законодавства та практики його застосування;
- в) системно і комплексно аналізувати правові норми, що регулюють сімейні правовідносини;
- г) робота повинна носити творчий характер і відображати додержання етичних норм проведення наукових досліджень, тобто бути забезпеченою науковим апаратом (посилання, наведення цитат, вказівка на джерела використовуваних у роботі таблиць, схем, статистичних даних тощо);
- д) робота повинна бути оформленою у відповідності до визначених вимог, своєчасно здана на кафедру науковому керівникові.

Реферат виконується у відповідності із запропонованою тематикою. Студент може запропонувати свій варіант теми реферату, що погоджується з викладачем. Після вивчення необхідної літератури, підбору матеріалів законодавства й судової практики студент складає план роботи. План роботи є орієнтовним, студент може запропонувати свій варіант плану. При цьому слід звернути увагу на дві обставини: по–перше, запропонований студентом план повинен забезпечити повне розкриття обраної теми; по–друге, план не може бути надто детальним і включення до нього додаткових питань не повинне призвести до надмірного збільшення обсягу роботи або відхилення від її теми.

Реферат повинен включати:

- назву та зміст роботи;
- вступ, в якому визначається актуальність проблеми, мета та завдання дослідження;
- основну частину, в якій висвітлюються основні проблеми та ступінь їхнього дослідження, аналіз судової практики;
- висновки, в яких визначаються основні підсумки дослідження;
- список використаних джерел.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Авторський договір про видання твору.
2. Договір банківського рахунку: порівняльний аналіз законодавства України та ЄС.
3. Відповідальність за шкоду, завдану незаконними діями, рішеннями чи бездіяльністю правоохоронних органів.
4. Відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки: порівняльний аналіз законодавства України та ЄС.
5. Значення вини для застосування відповідальності у цивільному праві.
6. Відшкодування моральної шкоди як спосіб захисту суб'єктивних прав в Україні та ЄС.
7. Відшкодування моральної шкоди як спосіб захисту суб'єктивних прав в Україні.
8. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).
9. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я.
10. Гарантії захисту прав споживачів.
11. Деліктні зобов'язання та їх види в законодавстві України.
12. Договір гарантії: порівняльний аналіз законодавства України і країн ЄС.
13. Договір застави майнових прав.
14. Договір купівлі-продажу об'єктів приватизації.
15. Договір на користь третьої особи.
16. Договір на проведення аудиту.
17. Договір на створення та розповсюдження реклами.
18. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди: порівняльний аналіз законодавства України і країн ЄС.
19. Договір оренди державного та комунального майна.
20. Договір оренди транспортних засобів: порівняльний аналіз законодавства України і країн ЄС.
21. Договір перестрахування в цивільному праві України та ЄС.
22. Договір повітряного чартеру: порівняльний аналіз законодавства України та ЄС.
23. Договір поруки: порівняльний аналіз законодавства України та ЄС.
24. Договір поставки: порівняльний аналіз законодавства України і країн ЄС.
25. Договір про надання інформаційних послуг.
26. Договір про надання медичних послуг в Україні та ЄС.
27. Договір про перевезення вантажу в Україні та ЄС.
28. Договір про перевезення пасажирів та багажу.
29. Договір про створення аудіовізуального твору: порівняльний аналіз законодавства України та ЄС.
30. Договір ренти.
31. Договір транспортного експедирування.
32. Договір управління майном: порівняльний аналіз законодавства України і зарубіжних країн.
33. Договір художнього замовлення.
34. Договори з цінними паперами.
35. Договори перевезення вантажів автомобільним транспортом.
36. Інвестиційні договори на будівництво житла: цивільно-правовий аспект.
37. Класифікація договорів купівлі-продажу.
38. Концесійні договори: досвід зарубіжного правового регулювання.
39. Обов'язкова частка у спадщині: порівняльний аналіз законодавства України та ЄС.

40. Особливості цивільно-правової відповідальності за невиконання або неналежне виконання грошових зобов'язань.
41. Поняття та особливості договорів у сфері реалізації майнових прав на музичний твір.
42. Поняття та особливості договору прокату.
43. Поняття та особливості договору фінансового лізингу.
44. Поняття, особливості та види позадоговірних зобов'язань.
45. Поняття, юридична природа та зміст договору комерційної концесії.
46. Правове регулювання відносин за договором на розрахунково-касове обслуговування.
47. Правове регулювання договорів купівлі-продажу, які укладаються на фондовій біржі.
48. Спадковий договір: порівняльний аналіз законодавства України та ЄС.
49. Спадкування за заповітом: порівняльний аналіз законодавства України і країн ЄС.
50. Спадкування за правом представлення. Спадкова трансмісія.
51. Спеціальні види зберігання за цивільним законодавством України.
52. Договір банківського вкладу.
53. Укладання договорів через мережу Інтернет.
54. Укладення та виконання договору поставки продукції для державних потреб.
55. Характеристика та класифікація договорів про передачу майна у власність.
56. Цивільно-правова характеристика договорів про надання правових послуг.
57. Цивільно-правове регулювання агентських відносин в Україні.
58. Цивільно-правове регулювання алеаторних договорів.
59. Цивільно-правове регулювання перевезень вантажів в прямому змішаному сполученні.
60. Цивільно-правове регулювання реалізації сільськогосподарської продукції.
61. Цивільно-правові аспекти договорів купівлі-продажу в оптовій торгівлі.
62. Договір міни (бартеру) : порівняльний аналіз законодавства України і країн ЄС.
63. Договір про створення за замовленням та використання об'єкта права інтелектуальної власності.
64. Договір про створення на замовлення і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
65. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
66. Заповіт як односторонній правочин: умови його дійсності.
67. Заповідальний відказ як особливе розпорядження заповідача.
68. Оформлення права на спадщину.
69. Договір страхування від нещасних випадків.
70. Договір медичного страхування в Україні та ЄС.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

1. Загальна характеристика договору купівлі–продажу.
2. Джерела правового регулювання договору купівлі–продажу.
3. Сфера застосування договору купівлі–продажу.
4. Укладення договору купівлі–продажу.
5. Істотні умови договору купівлі–продажу.
6. Сторони договору купівлі–продажу. Право продажу товарів.
7. Форма договору купівлі–продажу.
8. Права та обов'язки сторін за договором купівлі–продажу.
9. Відповідальність сторін за договором купівлі–продажу.
10. Поняття та особливості договору роздрібної купівлі–продажу.
11. Суб'єкти договору роздрібної купівлі–продажу.
12. Порядок укладення договору та форма договору роздрібної купівлі–продажу.
13. Права покупця за Законом України «Про захист прав споживачів».
14. Порядок та особливості захисту прав покупця.
15. Відповідальність продавця у сфері роздрібної торгівлі.
16. Продаж товарів тривалого користування у розстрочку.
17. Поняття, сфера застосування та законодавче регулювання договору поставки.
18. Сторони договору поставки.
19. Порядок і форми укладення договору поставки. Переддоговірні спори.
20. Зміст та істотні умови договору поставки.
21. Зміна та припинення договору поставки.
22. Відповідальність сторін за порушення умов договору поставки.
23. Особливості поставки продукції для державних потреб; постання енергетичними та іншими природними ресурсами через приєднану мережу.
24. Поняття та загальна характеристика договору дарування.
25. Сторони у договорі дарування.
26. Порядок укладення, форма та істотні умови договору дарування.
27. Зміст договору дарування.
28. Відмова від договору та розірвання договору дарування. Правові наслідки.
29. Правове регулювання благодійної діяльності.
30. Поняття та загальна характеристика договору довічного утримання.
31. Сторони договору довічного утримання.
32. Порядок укладення та форма договору довічного утримання.
33. Зміст договору довічного утримання.
34. Зміна, розірвання та припинення договору довічного утримання. Правові наслідки.
35. Загальна характеристика договору найму (оренди). Сфера застосування та законодавче регулювання.
36. Суб'єкти та об'єкти договору найму (оренди).
37. Порядок укладення та форма договору найму (оренди).
38. Зміст договору найму (оренди).
39. Зміна, розірвання та припинення договору найму (оренди).
40. Поняття та загальна характеристика договору прокату.
41. Сторони договору прокату.
42. Порядок укладення та форма договору прокату.
43. Договір прокату як публічний договір та договір приєднання.
44. Зміст договору прокату.
45. Договір найму (оренди) будівель і споруд: поняття, порядок укладення та форма договору.

46. Договір найму (оренди) транспортних засобів: поняття, форма договору, види договорів найму (оренди) транспортних засобів.
47. Договір найму (оренди) земельних ділянок: поняття, порядок укладення та форма договору.
48. Особливості суб'єктного складу договору оренди державного та комунального майна.
49. Порядок та форма укладення договору оренди державного та комунального майна. Права трудового колективу при укладенні договору.
50. Зміст договору оренди державного та комунального майна.
51. Проблеми правового регулювання договору лізингу.
52. Суб'єкти договору лізингу. Предмет договору лізингу.
53. Зміст договору лізингу.
54. Відповідальність за невиконання чи неналежне виконання договору лізингу.
55. Поняття та законодавче регулювання договору концесії. Принципи концесійної діяльності.
56. Суб'єктний склад договору. Порядок проведення концесійного конкурсу.
57. Об'єкти, що можуть надаватися у концесію.
58. Зміст договору концесії. Ризики сторін за договором.
59. Відповідальність сторін за невиконання зобов'язань за концесійним договором.
60. Підстави припинення концесійного договору.
61. Право громадян на житло та його реалізація.
62. Види житлових фондів за законодавством України.
63. Загально-правова характеристика договору найму (оренди) житла та сфера його застосування.
64. Сторони договору найму (оренди) житла.
65. Зміст договору найму (оренди) житла.
66. Договір найму в державному житловому фонді: сторони договору; передумови укладення договору найму житла у державному житловому фонді, порядок укладення договору та форма договору; предмет договору; зміст договору; особливості зміни та розірвання договору.
67. Особливості користування гуртожитками та службовими житловими приміщеннями.
68. Поняття та загальна характеристика договору позички.
69. Сторони договору позички.
70. Порядок укладення та форма договору позички.
71. Зміст договору позички.
72. Відповідальність за невиконання чи неналежне виконання договору позички.
73. Загальні положення про договори підряду. Сфера застосування та законодавче регулювання.
74. Сторони в договорі підряду. Особливості підрядних договорів за участю фізичних осіб.
75. Порядок укладення і форма договору підряду.
76. Зміст договору підряду.
77. Особливості виконання договору підряду. Особливості прийняття роботи, виконаної за договором підряду.
78. Відповідальність сторін за невиконання чи неналежне виконання умов договору підряду.
79. Поняття та загальна характеристика договору побутового підряду.
80. Особливості суб'єктного складу за договором побутового підряду.
81. Порядок укладення і форма договору побутового підряду.
82. Зміст договору побутового підряду.
83. Виконання договору побутового підряду та гарантії прав замовника.
84. Договори будівельного підряду. Сфера застосування та законодавче регулювання.

85. Сторони в договорі.
86. Зміст договору будівельного підяду.
87. Особливості виконання договорів будівельного підяду. Прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів.
88. Відповідальність сторін за договором будівельного підяду.
89. Поняття та загальна характеристика договору підяду на проектні та пошукові роботи.
90. Сторони договору підяду на проектні та пошукові роботи.
91. Зміст договору підяду на проектні та пошукові роботи.
92. Виконання умов договору та відповідальність сторін за невиконання чи неналежне виконання умов договору підяду на проектні та пошукові роботи.
93. Поняття та загальна характеристика договорів про надання послуг.
94. Поняття, види, юридична природа договорів перевезення та їх правове регулювання.
95. Сторони в договорі перевезення. Ліцензування та сертифікації перевезень.
96. Порядок укладення та оформлення договору перевезення різними видами транспорту.
97. Права й обов'язки сторін за договором перевезення.
98. Виконання договору перевезення.
99. Відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов договору. Претензії та позови з перевезень.
100. Загальна характеристика договору зберігання.
101. Сторони договору зберігання.
102. Порядок укладення та форма договору зберігання.
103. Зміст договору зберігання.
104. Відповідальність сторін за договором зберігання.
105. Зберігання майна у ломбарді.
106. Зберігання цінностей у банку, в індивідуальному банківському сейфі.
107. Зберігання у камерах зберігання транспортних організацій.
108. Особливості зберігання майна в готелях, гуртожитках, гардеробах.
109. Зберігання речей, що є предметом спору (секвестр).
110. Договір охорони об'єктів.
111. Зберігання автотранспортних засобів.
112. Страхування. Основні поняття страхового права.
113. Загальна характеристика договору страхування.
114. Суб'єкти страхування.
115. Порядок укладення та форма договору страхування.
116. Зміст договору страхування.
117. Припинення договору страхування. Особливості дострокового припинення договору страхування.
118. Види і форми страхування.
119. Договір доручення.
120. Правове регулювання та сфера застосування договору комісії.
121. Договір управління майном.
122. Форма та зміст договору комісії.
123. Виконання договору комісії та прийняття виконання комітентом.
124. Особливості правового регулювання та сфера застосування консигнаційних договорів.
125. Загальна характеристика агентських договорів.
126. Договір позики: загальна характеристика та сфера застосування.
127. Сторони договору позики.
128. Порядок укладення та форма договору позики.
129. Зміст договору позики. Виконання договору позики.

130. Оформлення договору позики векселями.
131. Укладення договору позики шляхом випуску і продажу облігацій.
132. Позикові операції ломбардів.
133. Кредитний договір: загальна характеристика та сфера застосування.
134. Суб'єкти кредитного договору.
135. Порядок укладення та форма кредитного договору.
136. Зміст кредитного договору.
137. Способи забезпечення кредитних договорів.
138. Виконання кредитного договору та відповідальність за невиконання чи неналежне виконання договору.
139. Класифікація кредитних договорів.
140. Ліцензійні договори на використання об'єктів інтелектуальної власності.
141. Типові ліцензійні договори на використання творів науки, літератури і мистецтва.
142. Авторські договори.
143. Договори на створення і використання результатів науково–технічної діяльності.
144. Договори на роботи і послуги по забезпеченню науково–технічною інформацією.
145. Загальна характеристика договору комерційної концесії.
146. Особливості суб'єктного складу договору комерційної концесії.
147. Порядок укладення та форма договору комерційної концесії.
148. Зміст договору комерційної концесії.
149. Відповідальність за невиконання чи неналежне виконання договору комерційної концесії.
150. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу.
151. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу.
152. Правова природа конкурсу як підстави виникнення цивільних правовідносин.
153. Вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення.
154. Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної чи юридичної особи.
155. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
156. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.
157. Співвідношення договірної та недоговірної відповідальності.
158. Делікт як підстава притягнення до недоговірної відповідальності.
159. Умови відповідальності.
160. Обставини, які звільняють від майнової відповідальності.
161. Обставини, які виключають майнову відповідальність (казус, непереборна сила).
162. Способи відшкодування шкоди.
163. Особливості відшкодування моральної шкоди.
164. Відповідальність фізичної чи юридичної особи за шкоду, завдану їх працівником чи іншою особою.
165. Особливості відшкодування шкоди, завданої органом державної влади або органом місцевого самоврядування чи їх посадовими особами.
166. Відповідальність за шкоду, завдану незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів дізнання, досудового слідства, прокуратури або суду.
167. Особливості відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину.
168. Відповідальність за шкоду, заподіяну малолітніми, неповнолітніми, недієздатними, обмежено дієздатними та адієздатними особами.
169. Відповідальність за шкоду, заподіяну недієздатними, обмежено дієздатними та адієздатними особами.
170. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки.
171. Поняття джерела підвищеної небезпеки.
172. Особливості відповідальності володільця джерела підвищеної небезпеки.

173. Відповідальність за шкоду, заподіяну при зіткненні джерел підвищеної небезпеки.
174. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки.
175. Відповідальність за шкоду, спільно заподіяну кількома особами.
176. Регресні зобов'язання.
177. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).
178. Суб'єкти зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.
179. Умови відповідальності за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.
180. Способи та порядок відшкодування шкоди.
181. Відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого.
182. Підстави та порядок зменшення чи збільшення розміру відшкодування шкоди.
183. Поняття спадкування.
184. Спадкування як універсальне правонаступництво.
185. Спадкодавці та спадкоємці.
186. Усунення від права на спадкування.
187. Час, місце відкриття спадщини.
188. Склад спадщини.
189. Спадкування за заповітом.
190. Спадкування за законом.
191. Черговість спадкування.
192. Спадкування за правом представлення.
193. Порядок та строки прийняття спадщини.
194. Відмова від прийняття спадщини.
195. Відумерлість спадщини.
196. Охорона спадщини.
197. Вимоги кредиторів спадкодавця до спадкоємців.
198. Оформлення права на спадщину.
199. Спадковий договір.
200. Особливості спадкового договору за участю подружжя.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Конституція України від 28 червня 1996 року.
2. Цивільний кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 40–44. – Ст.356.
3. Господарський кодекс України // ВВРУ. – 2003. – № 18–22. – Ст.144
4. Цивільний процесуальний кодекс України// ВВРУ. – 2004. – № 40–42. – Ст.492
5. Конвенція ООН «Про договори міжнародної купівлі–продажу товарів» [Електронний ресурс] від 11 квітня 1980 року. – Режим доступу до Конвенції : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003
6. Конвенція ООН «Про позовну давність у міжнародній купівлі–продажу товарів» [Електронний ресурс] від 14 червня 1974 року. – Режим доступу до Конвенції : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002/print1340283646425998
7. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року //ВВРУ. – 1991. – №30. – Ст.379
8. Міжнародні правила по тлумаченню термінів “Інкотермс” від 1 січня 2000 року /в редакції від 1 січня 2011 року // Урядовий кур’єр. – №68. – 10 квітня 2002 року.
9. Науково–практичний коментар Цивільного кодексу України // за ред. проф. Коссака В.М., Київ, 2004.
10. Цивільний кодекс України: Коментар / За заг. ред. Є. О. Харитонова, О. М. Калітенко. — Одеса: Юридична література, 2004. — 1112 с.
11. Цивільне право України. Навч. посібник/ За ред. І.А. Бірюкова, Ю.О. Заїки. – К., 2004. – 598 с.
12. Цивільне право України: підручник: У 2 кн. / О.В. Дзера (керівник авт. кол.), Д.В. Боброва, А.С. Довгерт та ін.; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. — К.: Юрінком Інтер, 2002. Кн. 2. — 640 с.
13. Цивільне право України: Академічний курс: Підручник: У 2–х томах/ За заг. ред. Я. М. Шевченко. – Т. 1. Загальна частина. Т. 2. Особлива частина – К.: Видавничий дім Ін Юре, 2006. – 520 с.
14. Цивільне право України / Є.О. Харитонов, Н.О. Саніахметова. – К.: Істина, 2003. – 776 с.
15. Цивільне право України: навч. посіб. / За ред. Р.О. Стефанчука. – К.: Наук, думка, Прецедент, 2004. – С. 385–387.
16. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: підручник /С.С. Бичкова, І.А. Бірюков, В.І. Бобрик, О.Г. Братель, Т.Д. Гурська, Н.В. Демиденко. – 2–ге вид., доповн. – К.: КНТ, 2008. – 497 с.
17. Цивільне право: підручник: у 2 т. Т. 2 / Л. М. Баранова, Т. І. Бєгова, А. Г. Бірюкова, В. І. Борисова, М. В. Домашенко, І. В. Жилінкова, Р. М. Замуравкіна, В. М. Ігнатенко, С. В. Казанцев, Н. В. Коробцова; Ред.: В. І Борисова; І. В Спасибо–Фатєєва; В. Л Яроцький; Нац. ун–т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Х.: Право, 2011. – 815 с
18. Цивільний кодекс України: наук.–практ. комент. / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонова, Ю.Л. Бошицький, Р.О. Стефанчук, О.С. Адамова, Н.Ю. Голубєва, А.І. Дрішлюк, В.М. Зубар, О.О. Кулініч, Т.Є. Харитонова. – 3–те вид., переробл. та доповн. – К.: Прав. єдність, 2010. – 749 с.

Допоміжна

1. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 року // ВВРУ. – 1992. – №47. – Ст.642
2. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 21 червня 2012 року //ВВР. – 2013. – №19-20. – Ст. 190.

3. Про іпотеку : Закон України від 05.06.2003 р. // ВВРУ. – 2003. – № 38. – Ст.313.
4. Про оренду державного та комунального майна : Закон України від 10 квітня 1992 року // ВВРУ. – 1992. – №30. – Ст.416.
5. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16.12.1997р. //ВВРУ. – 1998. – № 16. – Ст. 68.
6. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 // ВВРУ. – 1996. – № 18. – Ст. 78.
7. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 // ВВРУ.- 2005 .- № 1. - Ст. 3.
8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням приватного підприємства "Автосервіс" щодо офіційного тлумачення положень статей 177, 760, частини другої статті 777 Цивільного кодексу України (справа про переважне право наймача на придбання військового майна) від 10 грудня 2009 р. № 31-рп/2009 // Вісник Конституційного суду України. - 2010. - № 1. - Ст. 27
9. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням приватного підприємства „Науково-виробнича фірма „VD MAIS“ щодо офіційного тлумачення положень статті 786 Цивільного кодексу України від 3 липня 2012 р. № 14-рп/2012 // Офіційний вісник України. - 2012. - № 52. - Ст. 107.
10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Запорожцева Олександра Семеновича щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 1241 Цивільного кодексу України (справа про право на обов'язкову частку у спадщині повнолітніх непрацездатних дітей спадкодавця) від 11 лютого 2014 року № 1-рп/2014 // Вісник Конституційного суду України. - 2014. - № 2. - Ст. 15.
11. Про право власності на окремі види майна : Постанова Верховної Ради України від 17 червня 1992 року // ВВРУ. –1998 . – № 35. – Ст.517
12. Положення про порядок проведення аукціонів (публічних торгів) з реалізації заставленого майна : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 грудня 1997 року // ОВУ. –1998 . – № 2. – Ст.42
13. Про реалізацію окремих положень Закону України «Про захист прав споживачів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994 року // Урядовий кур'єр. – 14 квітня 1994 року.
14. Порядок провадження торговельної діяльності та правила торговельного обслуговування населення : Постановою Кабінету Міністрів України від 15 червня 2006 року № 833// ОВУ. – 2006. – №25. – Ст. 1818.
15. Правила роздрібної торгівлі алкогольними напоями: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 липня 1996 року // Урядовий кур'єр. – 14 вересня 1996 року.
16. Правила роздрібної торгівлі тютюновими виробами: Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції від 24.07.2002р.// ОВУ. – 2002. – № 34. – Ст. 1632.
17. Правила продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2007 року № 103 // ОВУ. – 2007. – № 80. – Ст. 52.
18. Правила торгівлі у розстрочку фізичним особам : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 2011 року// ОВУ. – 2011. – № 28. – Ст. 1167.
19. Правила роздрібної торгівлі продовольчими товарами : Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції № 185 від 11.07.2003 року // ОВУ. – 2003. – № 30. – Ст. 1581.
20. Правила роздрібної торгівлі непродовольчими товарами : Наказ Міністерства економіки України від 19 квітня 2007 року// ОВУ. – 2007. – № 86. – Ст. 197.

21. Правила комісійної торгівлі непродовольчими товарами [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства зовнішніх економічних зв'язків від 13 березня 1995 року. – Режим доступу до Наказу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0079-95>
22. Правила надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 р. № 630 // ОВУ. – 2005. – № 30. – Ст.84
23. Правилами користування електричною енергією для населення, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 1999 р. № 1357 // ОВУ. – 1999. – № 30. – Ст.70
24. Правила надання населенню послуг з газопостачання, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 9 грудня 1999 р. № 2246 // ОВУ. – 1999. – № 50. – Ст.55
25. Про поставки продукції виробничо–технічного призначення [Електронний ресурс]: Положення Ради Міністрів від 25 червня 1988 р. – Режим доступу до Положення: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1076.518.0>
26. Правила перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України : Наказ Міністерства транспорту від 27 грудня 2006 року // ОВУ. – 2007. – № 26. – Ст.51
27. Правила перевезення вантажів автомобільним транспортом в Україні : Наказ Міністерства транспорту України від 14 жовтня 1997 року // ОВУ. – 1998. – № 8. – Ст.283
28. Правила надання населенню послуг з перевезень міським електротранспортом : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 року // ОВУ. – 2004. - № 52. - Ст. 288.
29. Статут залізниць України : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 квітня 1998 року// ОВУ. – 1998. – № 14. – Ст.288
30. Аляб'єва Н.В. Договір про надання послуг у мережі Інтернет: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н. В. Аляб'єва; Харк. нац. ун–т внутр. справ. — Х., 2010. — 18 с.
31. Алямкін В. В. Договір поставки за законодавством України: цивільно–правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Алямкін Володимир Вікторович ; НДІ приват. права і підприємництва Акад. прав. наук України. — К., 2009. — 20 с.
32. Амджад Санад Тумалла Сауд. Договір купівлі–продажу у міжнародному приватному праві : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук. 12.00.03 / Одес. нац. юрид. акад. — Одеса, 2003. — 20 с.
33. Андрейцев В. В. Договірні правовідносини з використання науково-дослідних робіт: монографія / В. В. Андрейцев ; Держ. вищ. навч. закл. "Нац. гірн. ун-т", Центр правн. допомоги та дослідж. - Д. : НГУ, 2012. - 233 с.
34. Апанасюк, Микола Петрович. Договір ренти : Автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Нац. ун–т внутр. справ. — Х., 2004. — 18 с
35. Апопій І.В. Цивільно–правові аспекти договорів купівлі–продажу в оптовій торгівлі: Автореф. дис... канд. юрид. наук / І.В. Апопій; НАН України. Ін–т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2004. — 16 с.
36. Бажанов В. О. Договірні правовідносини в авторському праві України : монографія /Бажанов В. О. ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Львів : Сорока Т. Б., 2014. – 174 с.
37. Банасевич І. І. Договори на виконання підрядних робіт за державним замовленням : Автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / НДІ приват. права і п–ва Акад. прав. наук України. — К., 2007. — 20 с

38. Барабаш АТ. Правове регулювання лізингових відносин в Україні: Автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Ін-т. економіко-правових досліджень НАН України. – Донецьк, 2004. – 18 с.
39. Безлюдько І.О. Договір перевезення вантажу повітряним транспортом за цивільним правом України: Автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005.–18 с.
40. Бервено С. М. Проблеми договірного права України / С. М. Бервено. - К. : Юрінком Інтер, 2006. - 392 с.
41. Берестова І.Е. Зобов'язання з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2004. – 20 с.
42. Блажівська Н. Є. Електронний правочин у цивільному праві України [Текст] : монографія / Н. Є. Блажівська ; Ін-т законодав. Верх. Ради України. - К. : Алерта : Правова Єдність, 2014. - 238 с.
43. Боднар Т. В. Договірні зобов'язання в цивільному праві (загальні положення) : [навч. посібник] / Т. В. Боднар. - К. : Юстініан, 2007. - 280 с.
44. Бондар В.Я. Договір найму житла: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / ІДП НАНУ. – К., 2001. – 18 с
45. Борисова Д.В. Авторські договори: Конспект лекцій. — К.: НАУ, 2005. – 76 с.
46. Бурмистров В.Л. Договори на виконання науко-дослідницьких і конструкторських робіт: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Свердлов. юрид. ін-т. — Свердловск, 1965. — 25 с.
47. Вавженчук С.Я. Договірне право : навч. посіб. /С.Я.Вавженчук ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К.: КНЕУ, 2011. - 585 с.
48. Вакулович Е.В. Договір оренди транспортних засобів: Авто-реф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. ун-т внутр. справ. –Х., 2002.–19 с.
49. Вакулович Е.В. Договір оренди транспортних засобів: Авто-реф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. ун-т внутр. справ. –Х., 2002.–19 с.
50. Великорода О. М. Договір довічного утримання : Автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / НДІ Приват. права і підприємництва Акад. прав. наук України. — К., 2006. — 24 с.
51. Гладков Е. Договірні зобов'язання та їх окремі види / Е. Гладков. - К. : МедіаПро, 2005. - 120 с.
52. Гончаренко В. О. Договір позички за римським приватним правом та його рецепція у сучасному цивільному законодавстві України : Автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Одес. нац. юрид. акад. — О., 2005. — 20 с
53. Голубєва Н. Ю. Зобов'язання у цивільному праві України: методологічні засади правового регулювання : монографія / Н. Ю. Голубєва ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - О. : Фенікс, 2013. - 639 с.
54. Господарський кодекс України: наук.-практ. комент : із змінами та допов. станом на 27 серпня 2010 р. / [Бек Ю. Б. та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук., проф. засл. юриста України В. М. Коссака. - К. : Правова єдність, 2010. - 672 с.
55. Господарське законодавство України : [зб. законодав. актів] / упоряд. О. М. Роїна. - К. : КНТ ; К. : Скіф, 2008. - 570 с.
56. Господарське право України: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. /В.М.Гайворонський [та ін.]; ред. В.М.Гайворонський, В.П.Жушман. – Х.: Право, 2005. – 384 с.
57. Господарське право: підручник: у 2 ч. /[В.Ф.Опришко та ін.]; за заг. ред. В.Ф.Опришка та Н.С.Хатнюк. – К.: КНЕУ, 2011. – Ч. 2. – 2011. – 501 с.

- Дикарев С.В. Ответственность по договорам на закупку сельскохозяйственной продукции: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03, 12.00.06. – М., 2002. – 30 с.
58. Гриняк А. Б. Цивільно-правовий договір як підстава виникнення права спільної власності фізичних осіб : монографія / Андрій Богданович Гриняк ; Акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва. – Т. : Підручники і посібники, 2008. – 175 с.
59. Гринько С. Д. Деліктні зобов'язання римського приватного права: поняття, система, рецепція : [монографія] / С. Д. Гринько ; Хмельниц. ун-т упр. та права. - Хмельницький : Хмельниц. ун-т упр. та права, 2012. - 723 с. Договірне право України особлива частина: навч. посібник // за ред. О.В. Дзери . К., 2009
60. Давидова І. В. Недійсність правочинів, укладених внаслідок помилки та обману: питання теорії та практики : монографія / І. В. Давидова ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - О. : Фенікс, 2012. - 182 с.
61. Діковська І. А. Принципи правового регулювання міжнародних приватних договірних зобов'язань : монографія / І. А. Діковська. - Київ : Юрінком Інтер, 2014. - 464 с.
62. Довбиш В. А. Зовнішньоекономічний договір (контракт) купівлі-продажу: правове регулювання : монографія / В. А. Довбиш, І. І. Світлак ; Вінниц. нац. техн. ун-т. - Вінниця : ВНТУ, 2013. - 247 с.
63. Договір у цивільному і трудовому праві: довідник / Я. М. Шевченко [та ін.] ; ред. Ю. С. Шемшученко, Я. М. Шевченко. - К. : Видавничий Дім "Юридична книга", 2000. Ч. 1. - [Б. м.] : [б.в.], 2000. - 278 с.
64. Договірне право України. Загальна частина: навч. посібник /Н.С.Кузнецова [та ін.] ; ред. О. В. Дзера. - К. : Юрінком Інтер, 2008. - 891 с.
65. Договірне право України. Особлива частина : навч. посіб. / Т. В. Боднар [та ін.] ; ред. О. В. Дзера. - К. : Юрінком Інтер, 2009. - 1200 с.
66. Договірне право України у схемах і таблицях : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / ДВНЗ "Запорізь. нац. ун-т" Мін-ва освіти і науки України ; [уклад.: Чорнооченко С. І. та ін.]. - Запоріжжя : [б. в.], 2011. - 504 с.
67. Знаменский ГЛ. Ответственность по договору на выполнение проектных и изыскательских работ: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Моск. гос. ун-т им. М.В. Ломоносова. – М., 1968. – 16 с.
68. Завальная Ж.В. Видавничий договір як вид авторського договору: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2002. – 18 с
69. Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування: монографія/кол. авт.: Дроб'язко В.С. [та ін.]; за заг. ред. д-ра юрид. наук О.П.Орлюк. - К.: Лазуріт-Поліграф, 2009. - 242 с.
70. Зубар В.М. Зобов'язання, що виникають з ведення чужих справ без доручення: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук / ІДП НАНУ. –К., 2001.–18 с.
71. Інтелектуальна власність в Україні: проблеми теорії і практики: Зб.наук. статей / За ред. Ю.С.Шемчушенка, Ю.Л.Бошицького. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2002. – 424 с.
72. Інтелектуальна власність: навч. посіб.: у 2 ч. /Л.П.Каплун, Е.В.Колісніченко, В.О.Панченко, А.А.Папченко. – Суми: Вид-во СумДУ, 2010. – Ч. 1. – 2010. – 156 с.
73. Інтелектуальна власність: Словник- довідник [Текст]: у 2 томах / ред. О.Д.Святоцький; Державне патентне відомство України. - К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2000. Т. 1: Авторське право і суміжні права /укл. В.С.Дроб'язко, Р.В.Дроб'язко; ред. О.Д.Святоцький, В.С.Дроб'язко. – К.: [б.в.], 2000. – 356 с.

74. Кармаза О.О. Спосіб забезпечення виконання зобов'язання: Застава /О.О.Кармаза, В.О.Чопенко. – К.: Видавець Фурса С.Я., 2007. – 114 с.
75. Карчевський К.А. Платні освітні послуги вищих закладів освіти МВС України: цивільно–правовий аспект: Автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. ун–т внутр. справ. – Х., 2001. – 19 с.
76. Ківалова Т.С. Зобов'язання відшкодування шкоди у цивільному законодавстві України (теоретичні аспекти): монографія /Т.С.Ківалова; Одес. нац. юрид. акад. - О. : Юридична література, 2008. – 357 с.
77. Кірін Р. С. Інтелектуальна власність : підруч. для вищ. навч. закл. /Р.С.Кірін, В.Л.Хоменко, І.М.Коросташова; Держ. вищ. навч. закл. "Нац. гірн. ун-т". - Д. : НГУ, 2012. – 319 с.
78. Київець О. В. Договірне право України : навч. посіб. / О. В. Київець. - К. : КНЕУ, 2008. - 456 с.
79. Косінов С А. Теоретичні проблеми захисту прав споживачів в Україні за договором купівлі–продажу: Автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. –Х., 1999.–19 с.
80. Кузнецова Н.С. Правовое регулирование подрядных договорных отношений в строительстве: Автореф. дис. ... д–ра юрид. наук: 12.00.03 / Киев. гос. ун–т им. Т.Г.Шевченко. – К., 1993. – 53 с.
81. Клименко О.М. Договір довічного утримання (догляду). – К.: Видавець Фурса С.Я., 2006. – 40 с.
82. Кривенда О.З.. Цивільно–правове регулювання позикових відносин в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук / Київ. нац. ун–т ім. Т.Г. Шевченка. – К., 2003. – 22 с.
83. Крижна В.М. Ліцензійний договір – правова форма реалізації патентних прав: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х.,1999.–20 с.
84. Коментар до застосування Правил відшкодування власником підприємства, установи і організації або уповноваженим ним органом шкоди, заподіяної працівникові ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків / За ред. В.К.Мамутова, Ю.С. Шемшученко. – К.: Б. в., 1995. – 161 с.
85. Ломака В. С. Відповідальність сторін за невиконання та неналежне виконання обов'язків за договором перевезення вантажів залізницею : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Ломака Вікторія Сергіївна ; НДІ приват. права і підприємництва Нац. акад. прав. наук України. — К., 2011. — 19 с.
86. Лукасевич–Крутник І. С. Договір підяду на проведення проектних та пошукових робіт : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Лукасевич–Крутник Ірина Степанівна ; Нац. акад. внутр. справ. — К., 2011. — 20 с.
87. Лукасевич–Крутник І. С. Договір підяду на проведення проектних та пошукових робіт : монографія / Лукасевич–Крутник Ірина Степанівна. - Т. : Економічна думка ТНЕУ, 2012. - 178 с.
88. Матвеев П. С. Цивільне право (в схемах) : навч. посіб. / П. С. Матвеев, В. І. Бірюков ; Нац. акад. внутр. справ. - К. : Алерта, 2013. - 255 с.
89. Макаренко А. С. Правове регулювання перевезення вантажів автомобільним транспортом : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / Макаренко Анастасія Сергіївна ; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. — К., 2012. — 20 с
90. Малеина М.Н. О договоре дарения // Правоведение. – 1998. –№4. – С. 129–133. Мороз Н.В. Правовые вопросы аренды имущества государственных предприятий: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. Украины им. Ярослава Мудрого. – Харьков, 2000. –181с.

91. Мінченко А. О. Договір перевезення пасажирів та багажу залізничним транспортом в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Мінченко Андрій Олександрович ; Нац. акад. внутр. справ. — К., 2011. — 21 с
92. Мічурін Є.О. Правочини з житлом: Науково–практичне видання. – Х.: Страйд, 2003. – 356 с
93. Мічурін Є. О. Цивільне право : альб. схем : [посібник] / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. - 4-те вид., переробл. та допов. - Х. : Фактор, 2013. - 450 с.
94. Мирза С.С. Договір про надання послуг з управління багатоквартирним будинком: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / С. С. Мирза; Н.–д. ін–т приват. права і підприємництва Нац. акад. прав. наук України. — К., 2011.
95. Мироненко В.П. Відповідальність батьків за неналежне виховання дітей за сімейним та цивільним законодавством України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київ. нац. ун–т ім. Т. Шевченка. – К., 2001. – 19 с.
96. Мусієнко В.В. Цивільно–правові аспекти договору оренди державного та комунального майна: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / ІДП НАН України. – К., 2003. – 20 с.
97. Мороз Н.В. Правовые вопросы аренды имущества государственных предприятий: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. Украины им. Ярослава Мудрого. – Харьков, 2000. –181с.
98. Мусієнко В.В. Цивільно–правові аспекти договору оренди державного та комунального майна: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / ІДП НАН України. – К., 2003. – 20 с.
99. Музика Л. А. Цивільне право України : посібник / Л. А. Музика ; Академія адвокатури України, Школа адвокатської підготовки. - К. : Прецедент, 2006. - 218 с.
100. Нагнибіда В. І. Речові права на чуже майно: досвід правового регулювання зарубіжних країн : монографія / В. І. Нагнибіда. - К. : НДІ приват. права і підприємництва АПрН України, 2009. - 181 с.
101. Ніжинська І.С. Відшкодування шкоди, завданої незаконними діями службових осіб дізнання і досудового слідства в системі органів внутрішніх справ України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / НАН України; Ін–т держави і права ім. В.М. Корецького. –К., 2003.–16 с.
102. Некіт К. Г. Договір довірчого управління майном: порівняльно-правовий аналіз : монографія / К. Г. Некіт. - О. : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2012. - 182 с.
103. Нечипуренко О.М, Цивільно–правове регулювання перевезень таксі: автореф. дис... канд. юрид. наук / О.М. Нечипуренко; Одес. нац. юрид. акад.. — О., 2008. — 20 с.
104. Нечипуренко М. О. Договір на проведення оцінки майна (цивільно-правовий аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Нечипуренко Максим Олександрович ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака. - Київ, 2014. - 20 с.
105. Носік В. В. Право власності на землю Українського народу / В. В. Носік. - К. : Юрінком Інтер, 2006. - 544 с.
106. Озернюк Г.В. Рентні договори в системі цивільно–правових договорів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Г. В. Озернюк; Одес. нац. юрид. акад. — О., 2010. — 19 с
107. Олюха В. Г. Договір підряду : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / В. Г. Олюха ; М–во освіти і науки України, Одес. нац. юрид. акад., Криворіз. навч. центр. — Кривий Ріг : Вид. дім, 2010. — 181 с.
108. Осетинська Г.А. Цивільно–правовий захист прав споживачів за законодавством України: Автореф. дис... канд. юрид. наук / Г.А. Осетинська; Київ. нац. ун–т ім. Т.Шевченка. — К., 2006. — 20 с.

109. Опадчий І. М. Грошові зобов'язання у приватному праві : [монографія] / Ігор Опадчий; Нац. ун-т "Києво-Могилянська акад.". - Вид. 2-ге. - К. : Юстініан, 2012. - 226 с.
110. Особливості здійснення суб'єктивних прав учасниками цивільних відносин: [монографія] / [Луць В. В. та ін.] ; за заг. ред. акад. НАПрН України В. В. Луця. - К. : НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2011. - 319 с.
111. Отрадна О.О. Недоговірні зобов'язання в цивільному праві України : навч. посібник / О. О. Отрадна. - К. : Юрінком Інтер, 2009. - 240 с.
112. Пендяга А. Л. Деліктні зобов'язання в цивільному праві : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Пендяга А. Л. - К. : Синопис, 2012. - 255 с.
113. Плахтеева В. І. Цивільне право України у поняттях і термінах : слов.-довід. для ВНЗ / В.І.Плахтеева. - Х. : Форт, 2013. - 209 с.
114. Пленюк М.Д. Цивільно-правове регулювання строків (термінів) у договорах про виконання робіт: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / М. Д. Пленюк; НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України. — К., 2011.
115. Простибоженко О. Договір міні. – К.: Видавець Фурса С.Я., 2005.– 124 с.
116. Погрібний С. О. Механізм та принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України : монографія /С.О.Погрібний; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К. : Правова єдність, 2009. - 304 с.
117. Подоляк С. А. Недійсний та неукладений господарський договір: правові підстави та наслідки : монографія / С. А. Подоляк. - К. : Ліра-К, 2012. - 213 с.
118. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України /Ю.М.Капіца [та ін.] ; Державний департамент з питань адаптації законодавства, Центр інтелектуальної власності та передачі технологій НАН України. - К. : Слово, 2006. - 1104 с.
119. Правові проблеми комунальної власності / В. І. Борисова [та ін.] ; заг. ред. В.І.Борисова. - Х. : Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2007. - 144 с. Свистун Л. Я. Договори перевезення вантажів автомобільним транспортом : Автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2005. — 18 с.
120. Пучковська І. Й. Види забезпечення виконання зобов'язання : [навч. посіб.] / І. Й. Пучковська. - Х. : ФІНН, 2011. - 77 с.
121. Смотров О.І. Договір щодо оплатного надання медичних послуг: Автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2003. – 20 с.
122. Сліпченко С.О., Мічурін Є.О., Соболев О.В. Житлове право України: Наук.–практ. посіб. – Х.: Еспада, 2003.
123. Спіжов В.В. Договір банківського вкладу (депозиту) за цивільним законодавством України: проблеми теорії і практики: монографія / В.В. Спіжов. — Херсон: Херсон. міськдрук., 2010. — 207 с.
124. Старцева М.В. Теоретические и практические аспекты применения законодательства, регулирующего отношения по договору мены: Автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.03. – М., 2003. – 26 с.
125. Северин Л.І., Довбиш В.Л., Северин С.Л. Основи транспортного права України: Навч. посіб. — Вінниця: Вінниц. держ. техн. ун-т, 2002. – 95 с.
126. Таш'ян Р. І. Односторонні правочини у цивільному праві : монографія / Р. І. Таш'ян ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Право, 2010. - 199 с.
127. Телестакова А. А. Правове регулювання відносин з надання послуг : навч. посіб. / А. А. Телестакова. — К. : Центр учб. л-ри, 2010. — 159 с
128. Телестакова А. А. Система договорів про надання послуг в цивільному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Телестакова Арменуї Абриківна ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2008. — 16 с.

129. Теоретичні та практичні аспекти розгляду судами спорів, що виникають із договорів підряду: монографія / В. В. Луць, І. Е. Берестова, В. І. Бобрик, М. М. Великанова, М. К. Галянтич, А. Б. Гриняк, О. О. Первомайський; ; НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України. — К., 2010. — 319 с
130. Транспортне право України: курс лекцій /В.В.Міщук; Київ. держ. акад. вод. трансп. ім.П.Конашевича–Сагайдачного. — 2–ге вид., доповн. — Хмельниц.: ХУУП, 2008. — 488 с
131. Транспортне право України: курс лекцій / В.В. Міщук; Київ. держ. акад. вод. трансп. ім. гетьмана П.Конашевича–Сагайдачного. — К., 2007. — 332 с
132. Транспортне право України: підручник / І. В. Булгакова, О. В. Клепікова. — К.: Прецедент, 2011. — 344 с.
133. Турчак І.О. Правове регулювання договорів поставки в умовах ринкових реформ в Україні (цивільно–правовий аспект): автореф. дис... канд. юрид. наук / І.О. Турчак; Одес. нац. юрид. акад. — О., 2009. — 19 с.
134. Усенко Я.Б. Методологічні та економіко–правові проблеми оренди і лізингу майна. — К., 2001. — 234 с.
135. Федорченко Н.В. Договір доручення: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького.–К., 2004.–21 с
136. Харитонova Ю.С. Понятие финансовой аренды (лизинга) // Законодательство. – 1998. – № 1. – С. 23–30.
137. Харитонов Е.О., Саниахметова Н.А. Гражданское право Украины: Учебник. – Х.: ООО “Одиссей”, 2004. – 960 с.
138. Харитонов Є. О. Цивільні правовідносини : монографія / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova. - 2-е вид., переробл. і допов. - О. : Фенікс, 2011. - 456 с.
139. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання : підручник / С. С. Бичкова [та ін.] ; заг. ред. С. С. Бичкова. - 2-ге вид., змінене та доп. - К. : КНТ, 2008. - 497 с.
140. Цивільне право України : підруч.: у 3 кн. / Одеська національна юридична академія. — О.: Юридична література, 2006 .- Кн. 3 / Є. О. Харитонов [та ін.] ; ред. Є. О. Харитонов. - [Б. м.] : [б.в.], 2006. - 831 с.
141. Цивільне право України : навч. посібник / Ю. В. Білоусов [та ін.] ; ред. Р. О. Стефанчук. - К. : Правова єдність, 2009. - 536 с.
142. Цивільне право України (традиції та новації) : монографія / [Ківалов С. В. та ін. ; за заг. ред. Є. О. Харитонova, Т. С. Ківалової, О. І. Харитонovoї] ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад". - О. : Фенікс, 2010. - 700 с.
143. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / [Т. В. Боднар та ін.] ; за ред. О. В. Дзери, д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 3-тє вид., переробл. і допов. - К. : Юрінком Інтер, 2010. - 1173 с.
144. Цивільне право України : навч. посіб. / [Рабинович С. П. та ін. ; за ред.: Г. Б. Яновицької, В. О. Кучера] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Л. : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2011. - 468 с.
145. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. - Т. 2 / [Л. М. Баранова та ін.]. - 2014. - 815 с.
146. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. : із змінами та допов. станом на 26 берез. 2010 р. / Харитонов Є. О. [та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Харитонova Є. О. [та ін.]. - 3-тє вид., переробл. та допов. - К. : Правова єдність, 2010. - 749 с.

147. Чилеев Д.Ф. Правовые основы и принципы применения двойных и простых складских свидетельств // Налоговый вестн –2004. –№ 5. –С. 173–181.
148. Чуркін О. В. Правове регулювання договорів купівлі–продажу, які укладаються на фондовій біржі : Автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / НАН України. Ін–т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2004. — 20 с.
149. Шимон С.І. Відшкодування моральної (немайнової) шкоди як спосіб захисту суб'єктивних цивільних прав: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / ІДП НАНУ. – К., 1998. – 17 с.
150. Штефан О. О. Нетипові суб'єкти договірних авторсько-правових відносин : монографія / О. О. Штефан, Н. М. Мироненко ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ інтелект. власності. - К. : НДІ ІВ НАПрНУ, 2011. - 61 с.
151. Банасевич І. Розподіл ризиків за договором будівельного підяду / Ірина Банасевич // Юрид. Україна. – 2011. – № 8. – С. 57–60.
152. Біленко М. Особливості договору підяду на капітальне будівництво / Маріанна Біленко // Юрид. Україна. – 2012. – № 2. – С. 43–47
153. Білоус Ж. А. Предмет договору купівлі–продажу та поставки / Білоус Ж. А. // Часопис Київ, ун–ту права. – 2002. – № 3. – С 35
154. Белкін, Леонід Договір поставки : особливості державного регулювання / Л. Белкін // Юридична газета. – 2010. – № 46. – С. 20
155. Блинкова Е.Л. Конклюдентные деяния как форма заключения договоров снабжения товарами через присоединенную сеть // Юрист. – 2004. – № 10. – С. 13–16.
156. Близнюк О. Договір контрактації сільськогосподарської продукції: історія та сучасність в застосуванні / О. Близнюк // Юридичний журнал. – 2006. – №5. – С. 98–107
157. Вавженчук С. Особливості правовідносин з приводу недоліків речі, що впливають з порушення договору купівлі–продажу, за законодавством Німеччини та України /Сергій Вавженчук, Марія Артеменко. // Юридична Україна. – 2011. – № 5. – С.45–50
158. Васильєва В. Договір купівлі–продажу підприємства: правові наслідки. // Підприємництво, госп–во і право. – 2002. – №1. – С.27–28.
159. Василенко К. Обов'язки підрядника за договором побутового підяду // Підприємництво, госп–во і право. – 2004. – № 6. – С.40 – 44
160. Василенко К.П. Шляхи реформування законодавства України про побутовий підряд // Пробл. права на зламі тисячоліть. – Д., 2001.–С. 324–328.
161. Великанова М. Договори на виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських та технологічних робіт як спосіб підвищення світової новизни науково–технічних розробок // Адвокат. – 2005. – № 9. – С.15–17.
162. Великанова М.М. Порядок укладення договорів на виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських та технологічних робіт, заснованих на державному замовленні. / М. М. Великанова // Збірник наукових праць „Актуальні проблеми політики”. – Вип. 27. – Одеса. – 2009. – С. 388–396.
163. Великанова М.М. Порядок укладення договорів на виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських та технологічних робіт // Адвокат. – 2005. – № 12. – С.12–14.
164. Великанова М.М. Співвідношення договору на виконання науково–дослідних або дослідно–конструкторських і технологічних робіт із договором підяду. / М. М. Великанова // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 11. – С. 44–47. – Режим доступу до статті : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pgip/2009_11/Velikanova.pdf
165. Витушко В. Договір подряда // Хозяйство и право. — 1992. –№11, 12
166. Воронова В.О. Договори, спрямовані на безоплатне передання майна в користування / О.В. Воронова // Держава та регіони. Сер. Право. — 2010. — Вип. 1. — С. 57–63. —

Режим доступу до статті: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/dtr/pravo/2010_1/files/LA110_08.pdf

167. Гончаренко В. О. Договір позички за римським приватним правом // Актуальні проблеми держави і права. — О., 2005. — Вип.25. — С.285–288
168. Гончаренко В. О. Договір позички за законодавством західноєвропейських країн // Актуальні проблеми політики. — О., 2006. — Вип.28. — С.349–353.
169. Гоптаренко Ю. „Порівняльна характеристика договору оренди та купівлі–продажу нерухомого майна”: Форум: цивільний та господарський кодекси // Юридичний журнал. — 2004. — №4. — С.74 – 84.
170. Гуйван П. Особенности сделок энергоснабжения и их место в системе договоров // Предпринимательство, хозяйство и право. — 2000. —№ 2. — С. 13–16.
171. Дорогавцева Е.Е. Здание, сооружение и нежилое помещение как объекты аренды недвижимости (Проблематика соотношения и разграничения понятий) // Государство и право. — 2002. — № 7. —С.105–107.
172. Домбругова А. Договір підряду: Правові наслідки неналежного виконання // Юрид. вісн. України. — 2003. — № 37 (429). — 13–19 верес. — С. 14; 2003. — № 38 (430). — 20–26 верес. — С 14.
173. Дорошенко А.Г. Ліцензування господарської діяльності по наданню послуг з перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом // Системні методи керування, технологія та організація виробництва, ремонту і експлуатації автомобілів. — К., 2001. —Вип. 12. — С 196–199.
174. Домбругова А. Договір ренти за новим Цивільним кодексом України // Юрид. вісн. України. — 27.12.03–02.01.04. — № 52 (444). — С 14.
175. Домбругова, А. Договір ренти за новим цивільним кодексом України / А. Домбругова // Юридичний вісник України. — 2003. — Ст. 52. — С. 14
176. Домбругова, А. Довічне утримання за новим цивільним кодексом України / А. Домбругова // Юридичний вісник України. — 2003. — Ст. 44. — С. 14–15
177. Домбругова А. Довічне утримання за новим Цивільним кодексом України // Юрид. вісн. України. — 2003. — 1–7 листоп. — № 44 (436). — С 14–15.
178. Дячкова.А. Н, Тучин Ф.А. Договір позички. — Режим доступу до статті : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vkhnuvs/2011_52/52/37.pdf
179. Ефимов С. Кто является собственником по договору пожизненного содержания // Бизнес. — 2000. — 21. февр. — № 8 (371): Бухгалтерия. — С. 92–93.
180. Євстигнєв А. Проблемні питання «Інкотермс» // Юридичний журнал. — 2005. — № 9. — С.25–26.
181. Ємельчик С. Послуга в цивільному праві // Підприємництво, господарство і право. — 2005. — № 3. — С. 105–108.
182. Єфімов О. Договір купівлі–продажу: вплив цивільного права на оподаткування даної операції // Юридичний журнал. — 2005. — № 2. — С.48–55.
183. Жигалкин И. О праве собственности по договору пожизненного содержания // Підприємництво, господарство і право. — 2001. —№12.—С. 35–36.
184. Ізарова І. Істотні умови договору підряду на виконання проектних робіт / І. Ізарова. // Право України. — 2010. — № 11. — С.90–96.
185. Ізарова І. О. Правова природа договорів підряду у сфері проектування / І. О. Ізарова // Держава і право. — 2011. — Вип. 53. — С. 334–339. — Режим доступу до статті : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/dip/2011_53/05_10.pdf
186. Керєфова Б.Б. Особенности заключения и расторжения договора энергоснабжения // Право и экономика. — 2004. — № 8. — С. 26–29.

187. Кособродов В.М. Обязательство по возмещению вреда, причиненного жизни и здоровью, как мера социальной защиты прав и интересов потерпевшего // Адвокат. – 2004. – № 7. – С. 81–82.
188. Космін Ю. Договір довічного утримання // Право України. –2000. –№ 2. – С. 69–71.
189. Кисіль С. Проблемні аспекти лізингових угод // Предпринимательство, хозяйство и право. — 2000. — № 7. — С. 9–13.
190. Клименко Я. Добровільне відшкодування шкоди особам, постраждалим від злочину // Право України. – 2002. – № 3. – С. 82–86.
191. Ковалів М.В. Правові та організаційні засади забезпечення збереження вантажів на залізничному транспорті України. — Л.: Афіша, 2003. – 198 с.
192. Красій О. Договір найму (оренди) житлового приміщення / О. Красій // Юридичний вісник України. – 2010. – № 50. – С. 13
193. Крупко П. Договір доручення як форма надання повноважень при добровільному представництві // Право України. – 2002.– №9.– С. 104–109.
194. Кузьмич О. Договір довічного утримання (догляду) на користь третьої особи / О. Кузьмич // Підприємництво, господарство, право. – 2009. – № 4. – С. 84–87
195. Кульчій О. О. Правове регулювання договірних відносин обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : монографія / О. О. Кульчій ; ВНЗ Укоопспілки "Полтав. ун-т економіки і торгівлі" (ПУЕТ). - Полтава : ПУЕТ, 2014. - 197 с.
196. Лепех С Поняття договорів позики, кредиту та позички за законодавством України // Актуальні проблеми держави і права. –0., 2002. – Вип. 13. – С 48–50.
197. Лукасевич–Крутник І. С. Відповідальність замовника за договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт // Адвокат. – 2012. – №2. –С.34–38. – Режим доступу до статті: http://www.nbu.gov.ua /portal/Soc_Gum /Advokat /2012_2/Luk-Krut.pdf
198. Лукасевич–Крутник І. Сторони у договорі підряду на проведення проектних і пошукових робіт / І. Лукасевич–Крутник // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 8. – С. 21–24.
199. Лукасевич–Крутник І. Відповідальність підрядника за недоліки проектних та пошукових робіт та їх результатів / І. Лукасевич–Крутник // Юридична Україна. – 2009. – № 6. – С. 87–92.
200. Лукасевич–Крутник І. Державні будівельні норми і правила як джерело правового регулювання відносин за договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт [Електронний ресурс] / І. Лукасевич–Крутник // Вісник Львівського університету. Сер. Юридична. – 2011. – Вип. 52. – С. 196–204. – Режим доступу до статті : http://www.nbu.gov.ua /portal/Soc_Gum/ Vlnu_yu/2011_52/196civ52.pdf
201. Майданик Р. Фідучіарні позики і кредити (цивільно–правова характеристика) // Підприємництво, господарство і право. – 2001. – № 9. – С. 35–38.
202. Маркова М.Г. Проблемы возмещения вреда, причиненного незаконными действиями органов дознания, предварительного следствия, прокуратуры и суда // Юрид. мысль. – 2002. – № 2. – С. 39–47.
203. Матіко–Бубнова Г. Благодійництво – допомога державі // Юрид. вісн. України. – 2002. – 12 – 18 січ. – С.12.
204. Накоренок, В. П. Сучасні проблеми цивільно–правового регулювання постачання енергетичними ресурсами через приєднану мережу в Україні / В. П. Накоренок // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування

- України. Вип. 165. Ч. 1. Серія «Право» : збірник наукових праць. – К. : НУБІПУ, 2011. – С. 45–51
205. Ніжинська І. Відшкодування шкоди, завданої незаконними діями службових осіб органів дізнання і досудового слідства під час репресій: Порівняльний аналіз // Підприємництво, госп-во і право. – 2003. – № 5. – С.40 – 42
206. Ніжинська І. Правова природа відносин щодо відшкодування шкоди, заподіяної незаконними діями службових осіб дізнання та досудового слідства в системі органів внутрішніх справ України // Підприємництво, госп-во і право. – 2003. – № 4. – С.75 – 78.
207. Ніжинська І. Причини виникнення відносин з відшкодування громадянину майнової шкоди, заподіяної посадовими особами органів дізнання і досудового слідства в системі органів внутрішніх справ України // Підприємництво, госп-во і право. – 2003. – № 1. – С.55 – 57.
208. Нікітюк Г. Правове регулювання інституту земельної ренти в Україні // Право України. – 1999. – № 6. – С 58–60.
209. Парасюк М.В. Місце та роль позички у договірних відносинах // Митна справа. – 2011. – №1(73). – С. 94–96. – Режим доступу до статті : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ms/2011_1_2/94.pdf
210. Пашутін Є. Державна реєстрація договору купівлі–продажу нерухомості // Підприємництво, госп-во і право. – 2006. – № 7. – С.112–116.
211. Пленюк М. Д. Строки (терміни) виконання підрядником обов'язків за договором підряду / М.Д. Пленюк // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 1. – С. 105–108
212. Пульнева О.С., Фурса Є.І., Фурса СМ. Договір дарування. –К.: Видавець Фурса С.Я., 2005. – 52 с.
213. Поліщук, Катерина. Тлумачення договору побутового підряду при його укладенні // Юридична Україна. – 2009. – № 1. – С.71–73.
214. Примак В. Вина як критерій визначення розміру відшкодування моральної шкоди /Володимир Примак. // Юридична Україна. – 2009. – № 5. – С.71–76.
215. Примак В. Визначення кола умов та юридико–фактичної підстави відшкодування моральної шкоди /В. Примак. // Юридична Україна. – 2009. – № 4. – С.56–64.
216. Примак В. Відшкодування моральної шкоди у контексті реалізації принципу свободи договору // Юридична Україна. – 2009. – № 3. – С.64–72.
217. Примак В. Концептуальні моделі визначення розміру відшкодування моральної шкоди // Юридична Україна. – 2009. – № 9. – С.60–69
218. Примак В. Межі використання психологічних знань у справах про відшкодування моральної шкоди /Володимир Примак. // Юридична Україна. – 2011. – № 5. – С.63–70.
219. Примак В. Правове значення статусу сторін у відносинах з відшкодування моральної шкоди /Володимир Примак. // Юридична Україна. – 2010. – № 11. – С.90–97.
220. Примак В. Функції відшкодування моральної шкоди як заходу цивільно–правової відповідальності /Володимир Примак. // Юридична Україна. – 2010. – № 9. – С.71–79.
221. Притыка Д.Н., Осетинский А.Л. Правовое регулирование поставок. – К., 1989. – 255 с.
222. Прядко О.С. Договори позики і позички: спільне та відмінне // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К., 2002 – Вип 34.–Ч. 1.–С. 135–137.
223. Прядко С.О. Щодо питання правового регулювання роздрібної купівлі–продажу в Україні / О.С. Прядко // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. — 2004. — Вип. 24. — С. 329–337
224. Рябко Л. Розмежування понять позички і кредиту // Право України. – 2001.– №1.– С 45–47.

225. Рябова С.Э. Договори на виконання научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ // Цивилистические записки. – Вып. 2. – М.: Статут, 2002. – С. 446–463.
226. Сердюк В. Підряд на виконання будівельних робіт // Юридична газета. – 2009. – 3 лют. (№ 5). – С.12.
227. Сердюк Л. Договір ренти // Юрид. вісн. України. – 2003. – 23–29 серп. – № 34 (426). – С 14.
228. Свистун Л. Я. Суб'єкти договору перевезення вантажів автомобільним транспортом // Держава і право. — К., 2004. — Вип.24: Юридичні і політичні науки. — С.299–304.
229. Свистун Л. Довгостроковий договір на перевезення вантажів автомобільним транспортом // Право України. – 2004. – № 7. – С.62 – 64.
230. Свистун Л.Я. Деякі питання відповідальності сторін за договорами перевезення вантажів автомобільним транспортом /Л.Я. Свистун. // Право і суспільство. – 2010. – № 1. – С.24–28.
231. Свистун Л. Деякі питання правової природи договорів перевезення вантажів автомобільним транспортом // Підприємництво, госп-во і право. – 2007. – № 12. – С.24–27.
232. Свистун Л. Щодо питання відповідальності сторін за договором перевезення вантажів автомобільним транспортом // Підприємництво, госп-во і право. – 2007. – № 10. – С.61–62.
233. Сібільов М. Окремі види договору зберігання майна за проектом нового Цивільного кодексу України // Вісн. Акад правових наук України. – 2001. – № 1. – С. 122–139.
234. Слома В. Договір найму житла за цивільним законодавством України / В. Слома // Юридична Україна. – 2010. – № 7. – С. 63–68
235. Стасюк Р. Майнова відповідальність за порушення умов договору підряду на капітальне будівництво // Юрид. вісн. України. — 2003. – № 1–2 (393–394). – 4–17 січ. – С. 13.
236. Сибіга О.М. Права і обов'язки сторін по договору комісії // Вісн. Вищого арбітражного суду України. – 2000. – № 2. – С 41–45.
237. Сопільняк Д. Поняття та зміст договору будівельного підряду за новим цивільним кодексом України // Приватне право і підприємництво. — К., 2003. — Вип.3. — С.57–63
238. Стасюк Р. Майнова відповідальність за порушення умов договору підряду на капітальне будівництво // Юрид. вісн. України. — 2003. – № 1–2 (393–394). – 4–17 січ. – С. 13.
239. Сук О. Загальні проблеми відповідальності за договором будівельного підряду /О. Сук. // Юриспруденція: теорія і практика. – 2008. – № 1. – С.21–31.
240. Сук О. Замовник за договором будівельного підряду /О. Сук. // Юриспруденція: теорія і практика. – 2007. – № 10. – С.24–35.
241. Сук О. В. Права на об'єкт будівництва за договором будівельного підряду // Правова держава: щоріч. наук. пр. — К., 2010. — Вип. 21. —С.536–545. – Режим доступу до статті : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/prde/2010_21/10-7.pdf
242. Тарасенко Л. Л. Порівняльно-правовий аналіз договорів найму та прокату автомобіля / Л. Л. Тарасенко // Університетські наукові записки. – 2009. – № 2 (30). – С.89–93 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Unzap/2009_2/unz30Tarasenko.pdf
243. Тарасенко Л. Л. Передання транспортного засобу в користування за договором найму транспортного засобу / Л. Л. Тарасенко // Форум права. – 2010. – № 2. – С.497–501

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-2/10tllntz.pdf>.
244. Тарасенко Л. Л. Форма договору найму (оренди) транспортного засобу за участю фізичної особи / Л. Л. Тарасенко // Часопис Академії адвокатури України. – 2010. – № 2 (7). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/>.
245. Топорков М.М. Теплова енергія як об'єкт цивільних прав / Топорков М.М. // Право і Безпека. Науковий журнал. 2010. – № 5 (37). – С. 64 // Режим доступу до статті: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2010_5/PB-5/PB-5_64.pdf
246. Турлуковський Я. Договір дарування в польському цивільному праві: окремі проблеми // Підприємництво, госп-во і право. – 2005. – № 9. – С.85–92.
247. Утехін І. Складові виконання договору купівлі–продажу /І. Утехін. // Юридична Україна. – 2011. – № 1. – С.52–55.
248. Утехін І. Форми відчуження права власності на річ за договором купівлі–продажу // Юридична Україна. – 2006. – № 3. – С.72–74.
249. Федорченко Н. Правові проблеми надання послуг з перевезення туроператорами /Н. Федорченко. // Підприємництво, госп-во і право. – 2010. – № 7. – С.85–88.
250. Фелів О. Оренда землі згідно з законодавчими змінами від 16 вересня 2008 року / О. Фелів // Юридичний журнал. – 2009. – № 2. – С. 97–99
251. Ханік–Посполітак Р.Ю. Поняття та предмет договору купівлі–продажу в українському та європейському праві: порівняльний аналіз / Р.Ю. Ханік–Посполітак // Наук. зап. НаУКМА. Сер. Юрид. науки. – 2009. – Т. 90 – С. 64–67
252. Чехун О.В. Надання платних медичних послуг: цивільно–правові аспекти /О.В. Чехун. // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 2. – С.213–216.
253. Чилеев Д.Ф. Правовые основы и принципы применения двойных и простых складских свидетельств // Налоговый вестн –2004. –№ 5. –С. 173–181.
254. Шаперенков К. В. Договір простого товариства як підстава виникнення права власності на новостворене нерухоме майно / К. В. Шаперенков // Держава і право. – 2008. – № 4(42). – С. 416–422.
255. Шаповал Л. Купівля–продаж автомобіля за генеральною довіреністю /Л. Шаповал // Підприємництво, господарство, право. – 2011. – № 10. – С. 34–37.
256. Шаповалова О.В. Договір підряду на капітальне будівництво як правова форма господарських зв'язків на умовах партнерства. – Режим доступу до статті : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Yurnpo/2010_1/032-040.pdf
257. Шевченко Я. Відшкодування моральної шкоди (проблеми визначення, перспективи) /Я. Шевченко. // Юриспруденція: теорія і практика. – 2007. – № 11. – С.2–6.
258. Щербачов А. П. Державна реєстрація договору купівлі–продажу нерухомого майна за новим цивільним законодавством України // Часопис Київського університету права. – 2005. – № 3. – С.129–133.
259. Щербачов А. Особливості купівлі–продажу нерухомого майна за новим Цивільним кодексом України // Часопис Київського університету права. – 2005. – № 1. – С.89–95.
260. Яровий Я. Відкриття і прийняття спадщини та здійснення спадкових прав // Юридичний журнал. – 2005. – № 10. – С.88–93.
261. Юровська Г. Договір простого товариства при створенні промислово–фінансової групи /Г. Юровська. // Підприємництво, госп-во і право. – 2010. – № 3. – С.61–63.
262. Юровська Г. В. Цивільно–правове регулювання договору простого товариства / Г. В. Юровська // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2009. – № 2. – С. 78–91.
263. Ярошевська Г.М. Форма договору про оплатне надання юридичних послуг /Г.М. Ярошевська. // Право і безпека. – 2009. – № 3. – С.104–106

О.Я.Рогач, М.В.Менджул, С.С.Сливич

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Методичний посібник
для студентів зі спеціальності «Правознавство»
(відповідно до вимог Болонського процесу)

Коректура **Л.І.Середа**
Технічна редакція і комп'ютерна верстка **А.І.Бродич**

Умовн. друк. арк. 5,7
Формат 60x84/16
Зам.№94/24.09.2014

Редакційно-видавничий відділ
видавництва УжНУ «Говерла»
88015, м. Ужгород, вул. Заньковецької, 89-А
тел./факс (03122) 66-20-51
E-mail: dep-editors@uzhnu.edu.ua

